

Krivično procesno pravo — sudska praksa Bosne i Hercegovine (1. dio)

Pravo optuženog da bude saslušan u svojstvu svjedoka (član 6. stav 2. ZKP BiH u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP)

Donošenjem procesne odluke o odbijanju prijedloga za saslušanje optuženog u svojstvu svjedoka čini se povreda temeljnih prava optuženog lica u krivičnom postupku, s obzirom na to da sud, za razliku od ostalih dokaznih prijedloga odbrane, u pogledu ovog dokaznog prijedloga ne uživa diskreciju, a sve imajući u vidu odredbu člana 6. stav 2. ZKP BiH.

Iz obrazloženja:

Naime, pravo na odbranu kao osnovno pravo optuženog, obuhvata nekoliko pojedinih prava, čija je osnovna karakteristika da su isključivo u funkciji odbrane optuženog, odnosno služe jačanju njegovog položaja u krivičnom postupku. U tom smislu, uz pretpostavku nevinosti optuženog, zagaranovanu članom 3. stav 1. ZKP BiH (analogno tome član 6. stav 2. Evropske konvencije o osnovnim ljudskim pravima i slobodama – EKLJP), te tzv. minimalna prava odbrane optuženog, zagaranovana članom 6. stav 3. EKLJP, položaj optuženog u krivičnom postupku u najznačajnijoj mjeri opredjeljuje i njegovo pravo na iskazivanje o činjenicama, kao sastavni dio prava na pravično suđenje zagaranovanog članom 6. stav 1. EKLJP. Vijeće podsjeća da je pravo optuženog na iskazivanje o činjenicama zagaranovano i domaćim krivičnoprocesnim zakonom, pa je tako u članu 6. stav 2. ZKP BiH kao osnovno načelo krivičnog postupka, koje se ima primjenjivati u cijelom njegovom toku⁵, propisano da se optuženom mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, pri čemu je izbor načina i sredstava odbrane, po ocjeni ovog Vijeća, izraz slobodne volje optuženog.

Na značaj prava optuženog na iskazivanje o činjenicama, po ocjeni ovog Vijeća, ukazuju i druge odredbe važećeg krivičnoprocesnog zakonodavstva, pa je tako odredbom člana 259. stav 2. ZKP BiH propisano da će sudija, odnosno predsjednik vijeća poučiti optuženog da može dati iskaz u toku dokaznog postupka u svojstvu svjedoka i ako odluči da će dati takav iskaz, da će biti podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju u smislu člana 262. ovog Zakona, odnosno opomenut i upozoren u smislu člana 86. ovog Zakona, u kojem slučaju optuženi kao svjedok ne polaže zakletvu,

odnosno ne daje izjavu. Sud će, shodno navedenoj odredbi, omogućiti da se o tom svom pravu optuženi prethodno konsultira s braniocem, a ukoliko nema branioca, Sud će pažljivo ispitati da li mu je branilac neophodan.

Daljom analizom naprijed navedenih odredbi, Vijeće nalazi da se radi o pravima koja pripadaju optuženom kao procesnom subjektu, te o kojim pravima se optuženi poučava (ne upozorava), a da li će se dobrovoljno odreći prava na šutnju (privilegij protiv samooptuživanja) i da li će se u toku postupka optuženi koristiti svojim pravom na iskazivanje o činjenicama zavisi od koncepta njegove odbrane, pri čemu je pravo optuženog na iznošenje odbrane i činjenica u svoju korist na glavnom pretresu samo ponovljeno pravo koje se osumnjičenom garantuje i u istrazi (vidjeti član 78. st. 2. tačka c) i stav 5. ZKP BiH⁶).

Dakle, u slučaju kada je odbrana predložila da se u toku dokaznog postupka optužena sasluša u svojstvu svjedoka, Sud je navedeni dokazni prijedlog, s obzirom na odredbu člana 6. stav 2. ZKP BiH, kojom su regulisana prava osumnjičenog/optuženog, kao jedno od osnovnih načela krivičnog postupka, a dovodeći istu odredbu u vezi sa članom 259. stav 2. ZKP BiH, dužan prihvatiti, s obzirom da Sud, za razliku od ostalih dokaznih prijedloga odbrane, kako je to naprijed interpretirano, u pogledu ovog dokaznog prijedloga ne uživa diskreciju, a sve pritom imajući u

vidu da je odbrana u konkretnom predmetu insistirala na saslušanju optužene u svojstvu svjedoka u toku prvostepenog postupka, što znači da je optuženoj bilo vrlo bitno da ima aktivnu poziciju u ostvarivanju prava na materijalnu odbranu.

Stoga, iako Vijeće cijeni da pravo na šutnju i pravo lica da ne inkriminiše samo sebe (privilegij protiv samooptuživanja) predstavljaju općepriznate međunarodne standarde koji su srž pojma pravičnog postupka shodno članu 6. EKLJP, odnosno da optuženi ima pravo na pasivnu poziciju u smislu da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja, pravo na iznošenje odbrane koje podrazumijeva da optuženi ukoliko to želi, prije donošenja odluke, objasni svoj stav u pogledu djela koje mu se stavlja na teret, je najvažnije pravo optuženog, koje se pravo, suprotno stavu prvostepenog suda iskazanog u pobijanoj presudi, ne može reducirati niti oduzeti ni u jednoj fazi krivičnog postupka.

Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi da je odbijanjem prijedloga odbrane za saslušanje optužene u svojstvu svjedoka povrijeđeno pravo na odbranu optužene, s obzirom da su nepravilno primijenjena pravila postupka na štetu optužene, cijeneći da svaka povreda procesne norme na štetu optužene ima značenje da je povrijeđeno njeno pravo na odbranu zagarantovano međunarodnim aktima⁷, što za posljedicu, budući da je na ovu bitnu povredu ukazano žalbom, ima ukidanje pobijane presude.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 2 K 023053 19 Kž od 22.02.2019. godine)

Nastavak odgođenog glavnog pretresa pred novim članom vijeća (član 251. stav 2. ZKP BiH)

Izmjena člana pretresnog vijeća ne mora u svakom slučaju voditi ka ponovnom izvođenju već izvedenih dokaza, te se isto treba cijeliti sa aspekta tumačenja zakonskih odredbi i tehničkih mogućnosti uvida novog člana u do tada izvedene dokaze, pri čemu naročito treba uzeti u obzir postojanje audio-video zapisa održanih ročišta koji odražavaju neposrednost opažanja organa koji vrši uvid u isto.

Prilikom analize, te u konačnici prihvatanja takvih zaključaka, ovo Vijeće se rukovalo sa više zakonskih odredbi kakve poznaje procesni zakon, a koje nesporno ukazuju da izmjena sastava pretresnog vijeća nije mogla imati nikakve negativne reperkusije na sam postupak. U tom pogledu, Apelaciono vijeće je cijeno odredbu člana 253. ZKP BiH u vezi sa odredbom člana 155. ZKP BiH, a shodno kojim se sva ročišta pred Sudom Bosne i Hercegovine snimaju audio-vizuelno, što i predstavlja zvanični zapisnik s glavnog pretresa. S tim u vezi nesporno je da se uvidom u takav snimak može neposredno preslušati iskaz određenog svjedoka, te uvidjeti način njegovog svjedočenja, pokreti, kao i sve druge okolnosti koje se vežu za neposredno opažanje. Na navedeno je pravilno ukazao i prvostepeni sud u paragrafima 95. i 97. pobijane odluke, pri tom naglašavajući da se novoimenovani član vijeća izjasnio da je izvršio uvid u videosnimke, upoznao s izvedenim dokazima, s čim u vezi je

konstatovano i da ne bi imala dodatnih pitanja, obzirom da smatra da su iskazi dati na dosta iscrpan način (paragraf 88. pobijane presude). Da bi ispoštovalo prava odbrane na najefikasniji način, prvostepeno vijeće je pak iskaze spornih svjedoka i dodatno prezentovalo na grafoskopu, te potom audio-video zapise uložilo u sudski spis.

Da je reprodukovanje audio-video zapisa sa aspekta neposrednog opažanja, koje je osnovna svrha izvođenja dokaza pred sudom, sasvim opravdano i svrsishodno, ukazuje i odredba člana 317. ZKP BiH koja uređuje pretres pred vijećem Apelacionog odjeljenja, a kojom se u stavu 2. naglašava da kada vijeće Apelacionog odjeljenja ustanovi da je potrebno ponovo izvesti već izvedene dokaze u prvostepenom postupku, iskazi saslušanih svjedoka i vještaka i pismeni nalaz i mišljenje biće prihvaćeni kao dokazi i mogu biti pročitani ili reprodukovani ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branioca ili nisu bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branioca iako im je to bilo omogućeno. Dakle navedena odredba upravo potvrđuje da audio-video zapisi apsolutno odražavaju neposrednost opažanja organa koji vrši uvid u njega.

Konkretizacija odgovornosti pripadnika organizovane grupe (član 285. stav 1. tačka a) ZKP BiH)

Svaka pojedinačna tačka optuženja mora sadržavati konkretne radnje optuženog lica kojima djeluje i ostvaruje bitna obilježja krivičnog djela za koje se tereti, te se njegova krivica ne može zasnivati na radnjama koje preduzimaju drugi članovi organizovane grupe tokom cjelokupnog inkriminisanog perioda, odnosno samo na njegovom članstvu.

Analizom pobijane presude ovo Vijeće je već prima facie uočilo manjkavosti iste u činjeničnom opisu izreke pobijane presude u tački 1., a u odnosu na optuženu S. B. Naime, iz činjeničnog opisa optužnog akta, kao i izreke pobijane presude, po tački 1., ne proizilazi niti jedna radnja koja bi označavala aktivnost optužene da je radnjama po toj tački doprinijela funkcionisanju grupe kao i počinjenju predmetne inkriminacije.

Ovo Vijeće ukazuje da svaka pojedinačna tačka optuženja mora sadržavati aktivne ili pasivne radnje optuženog lica kojima djeluje i ostvaruje bitna obilježja krivičnog djela za koje se tereti. Pa tako, ako se optuženoj stavljalo na teret da je kao član grupe počinila krivično djelo Neovlaštenog prometa opojnih droga, pored dokazivanja njenog članstva, da bi se ista označila kao kriva za pojedinu radnju izvršenja takva njena radnja mora biti opisana, te se ne može izvoditi samo na osnovu njene eventualne prisutnosti tokom odvijanja inkriminisanih aktivnosti, bez i da je ta prisutnost na adekvatan način opisana. Dakle, da bi bila oglašena krivom za pojedinu radnju izvršenja unutar djelovanja grupe, ista mora biti i opisana.

Izrekom pobijane presude, tačkom 1., optužena S. B. je, kao i optuženi S. B. i N. H., oglašena krivom da je počinila krivično djelo Neovlašteni promet opojnim drogama, pa je dosljedno tome trebalo kako u izreci tako i u razlozima presude diferencirati jasno kojim to radnjama optužena čini predmetno krivično djelo.

Apelaciono vijeće ističe, a što prvostepena presuda propušta učiniti, da se činjeničnim opisom djela u izreci osuđujuće presude u smislu odredbe člana 285. stav 1. tačka a) ZKP BiH mora konkretizovati radnja koja čini krivično djelo, uz navođenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakona. Ovaj dio presude mora biti jasan i određen, kao i potpun, te je zamjena činjeničnog opisa s parafraziranjem zakonskog propisa nedopuštena.

(Presuda vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 3 K 025190 19 Kž 3 od 24.05.2019. godine)

Primjena načela javnosti i pravičnog postupka prilikom objave presude (član 286. stav 4. ZKP BiH u vezi sa članom 6. stav 1. EKLJP)

Propustom prvostepenog vijeća da pored osuđujućeg dijela izreke presude pročitati i oslobađajući dio, dovodi se u pitanje pravičnost postupka u cjelini, te se krši načelo javnosti tako što se stvara pogrešna percepcija javnosti o krivici optuženog lica.

Krivičnim procesnim zakonom je propisano da se svaka osoba protiv koje se vodi krivični postupak smatra nevinom sve do donošenja pravomoćne presude kojom se oglašava krivom za krivično djelo. Istim je propisano da je objava presude javna, čak i u slučajevima ako je na glavnom pretresu javnost bila isključena, da će sud svim stranama u krivičnom postupku javno pročitati izreku presude. U slučajevima

isključenja javnosti sa glavnog pretresa, sud odlučuje da li će i koliko javnost biti isključena prilikom objavljivanja razloga presude. Objavljivanje presude nije ograničeno samo na stranke u krivičnom postupku, već objavljivanju mogu prisustvovati i građani koji nemaju neposredni pravni interes u krivičnom predmetu, pa samim tim i mediji, s tim da državni organi, sredstva javnog informisanja, udruženja građana, javne ličnosti i druga lica dužni su da se pridržavaju odredbe o pretpostavci nevinosti i da svojim javnim izjavama o krivičnom postupku koji je u toku ne vrijeđaju druga pravila postupka, prava optuženog i oštećenog i načelo sudske nezavisnosti.

Odredba iz člana 6. stav 1. EKLJP ima za cilj da doprinese pravičnom suđenju time što omogućava da sudske odluke budu pod lupom javnosti, dakle izreka presude i u skladu sa ovom konvencijom se uvijek objavljuje javno.

Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće nalazi da je navedenom povredom, odnosno propustom prvostepenog vijeća da pročita pored osuđujućeg dijela izreke presude i oslobađajući dio, dovedena u pitanje pravičnost postupka u cjelini, te je došlo i do kršenja načela javnosti, jer je u percepciji javnosti stečena pogrešna i nepotpuna slika kako o krivici optuženog S. O. tako i o drugim optuženim licima koja su također oslobođena od optužbe i o inkriminacijama uopće, što je vidljivo iz priloga žalbe, odnosno iz objava u medijima.

Stoga je Apelaciono vijeće našlo da je došlo do relativno bitne povrede odredaba krivičnog postupka koja je imala negativan utjecaj na valjanost izrečene presude, na što je osnovano ukazala odbrana optuženog S. O.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 1 K 019187 18 Krž 2 od 23.04.2019. godine)

Dopuštenost žalbe na izrečenu mjeru sigurnosti i odluku o oduzimanju imovinske koristi po prihvatanju sporazuma o priznanju krivice (član 312. u vezi člana 231. stav 6. tačka c) ZKP BiH)

Žalba na presudu donesenu po prihvatanju sporazuma o priznanju krivice ima se odbaciti kao nedopuštena i u slučaju kada je izjavljena na odluku o mjeri sigurnosti, kao vrsti krivičnopravne sankcije, a, u konačnici, i na odluku o oduzimanju imovinske koristi, koja se u tom kontekstu ima sagledati kroz okvire postignutog pregovora između strana i činjenicu da je optuženi bio nesporno upoznat s posljedicama prihvatanja takvih pregovora.

S tim u vezi, Apelaciono vijeće napominje da procesna posljedica gubitka prava na žalbu na izrečenu krivičnopravnu sankciju za optuženog nastaje u trenutku prihvatanja sporazuma o priznanju krivice od strane Suda, te da bi eventualno izjavljenu žalbu optuženog, odnosno njegove braniteljice zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji, a priori trebalo odbaciti kao nedopuštenu.

Naime, iz sadržaja odredbe člana 5. KZ BiH proizilazi da krivičnopravne sankcije pored kazne, podrazumijevaju i uslovnu osudu, mjere sigurnosti i vaspitne mjere, a kako je predmetna žalba izjavljena zbog odluke o oduzimanju predmeta, kao jednoj od mjera sigurnosti propisanih članom 69. KZ BiH, to se predmetna žalba po žalbenom osnovu odluke o krivičnopravnoj sankciji predviđenim članom 300. ZKP BiH, a shodno odredbi člana 231. stav 6. tačka c) ZKP BiH odbacuje kao nedopuštena.

Odbrana optuženog u svakom momentu je bila u mogućnosti da reaguje i da savjetuje optuženog da ne prihvata sporazum, posebno u situaciji kada je dogovoreno da se odluka o oduzimanju predmeta odnosno oduzimanju PMV u vlasništvu treće osobe ostavi na odluku sudu. Međutim to se nije desilo niti u slučaju kada je na ročištu za razmatranje sporazuma o priznanju krivnje na upit sudije optuženom da li se slaže da sud donese odluku o oduzimanju PMV-a, isti izjavio da se slaže.

Osporavanje odluke o krivičnopravnoj sankciji u slučaju kada su sporazumom od strane optuženog uz prisustvo braniteljice, prihvaćene odluke sadržane u tački III sporazuma, a sa čijim posljedicama je dodatno upozoren i na ročištu o razmatranju sporazuma sudije za prethodno saslušanje, te konačno s kojim se i saglasio optuženi, po ocjeni ovog vijeća, nije dozvoljeno, te se žalba iz tih razloga, a imajući u vidu zakonske odredbe člana 231. stav 6. tačka c) ZKP BiH odbacuje kao nedopuštena.

Dakle, kako je nesporno utvrđeno da je optuženi D. R. prihvatio predmetni sporazum, te da se saglasio da odustaje od ustavnih i zakonom zagarantovanih prava, odnosno prava na suđenje i da se u tom slučaju odriče i prava na žalbu u pogledu krivičnopravne sankcije koja mu je presudom izrečena, podrazumijevajući pri tome i krivičnopravnu sankciju propisanu odredbom člana 69. tačka d) KZ BiH, u vezi s odredbom člana 74. i člana 189. stav 6 KZ BiH, žalba odbrane optuženog u skladu s odredbom člana 312. ZKP BiH, odbacuje se kao nedopuštena.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 3 K 030747 19 Kž od 14.02.2019. godine)

Pravo žalbe na drugostepenu odluku (primjena člana 2. Protokola 7. uz EKLJP)

Iako je prvostepena presuda bila osuđujuća, ali je izricanje kazne izostalo zbog primjene instituta oslobođenja od kazne (član 51. KZ BiH), dopušteno je pravo na žalbu trećestepenom vijeću s obzirom da je tek drugostepenom presudom optuženom prvi put izrečena kazna.

Iako je i prvostepena presuda osuđujuća, optuženom je omogućeno pravo na žalbu na osnovu direktne primjene odredbe iz člana 2. Protokola broj 7. uz Konvenciju o

zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda⁹, s obzirom da je tek ovom presudom osuđen na kaznu zatvora. Žalbu na odluku o krivičnopravnoj sankciji može izjaviti trećestepenom vijeću Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od dana prijema presude.

(Presuda vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 2 K 027400 18 Kž 2 od 09.10.2019. godine)

Pozivanje na alibi tokom drugostepenog postupka

U slučaju vođenja novog pretresa pred Apelacionim vijećem, sud ne može tužiocu uskratiti pravo da izvodi nove dokaze kojima bi osporio alibi na koji se odbrana pozvala, samo iz razloga što je prvostepena odluka ukinuta po žalbi odbrane.

Odbrana optuženog J. se usmeno, a i podneskom koji je zaprimljen dana 19.06.2019. godine, usprotivila prijedlogu tužioca za pozivanjem svjedoka na okolnosti pobijanja alibija optuženog, ističući da tužilac takvu mogućnost nema, obzirom da isto nije činio kroz dokaze replike ni tokom prvostepenog postupka. Apelaciono vijeće je odbilo ovakav prigovor odbrane cijeneći da nema procesne smetnje da se navedeni svjedoci saslušaju. Naime, postupak pred ovim Vijećem uistinu ne predstavlja de novo postupak¹⁰, međutim, isti uveliko ovisi od žalbom postavljenih okvira. U konkretnom slučaju prvostepena presuda je bila osuđujuća u dijelu optužbe koji egzistira tokom pretresa pred ovim Vijećem, te je isti dio odluke ukinut povodom

žalbe odbrane. Tužilac se na isti dio odluke nije ni imao razloga žaliti, osim u pogledu odluke o krivičnopravnoj sankciji, što je i učinio. S tim u vezi, odbrana je žalbom, koja je uvažena zbog bitne povrede, a koja povreda je bila smetnja za svako daljnje preispitivanje, ukazala i na postojanje izvjesnog alibija u konkretnom slučaju. Pa kako je žalbom otvoreno isto pitanje, tužilac kao suprotna strana u postupku, i kao stranka na kojoj je teret dokazivanja i pobijanja eventualnog alibija je potpuno ispravno i shodno pravilima i obavezi svog postupanja ustao sa prijedlogom dokaza koji isti pobijaju.¹¹ Stoga, Apelaciono vijeće ne nalazi spornim prihvatanje prijedloga tih dokaza. Zabrana načela reformatio in peius bi postojala u slučaju da je tužilac imao razloga da se žali na prvostepenu odluku i u širem dijelu od istaknutog, a da je isto propustio, da bi sada takve okolnosti isticao. Međutim, u konkretnom slučaju, kako je to već navedeno, žalba tužioca je egzistirala upravo u obimu u kakvom je s njegovog aspekta i bilo potrebno, a kako je pobijana odluka ukinuta po žalbi odbrane, te postupak ipak obnovljen, tužiočeva je obaveza da dokazuje svoju optužbu, te ga Sud u tome ne može sprječavati. Suprotno ponašanje bi povuklo povredu člana 14. ZKP BiH, čiji stav 1. je utemeljen u korist obje strane u postupku tužioca i optuženog, kao i branioca

(Presuda vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 1 K 026633 19 Kžk od 18.07.2019. godine)

Obaveza utvrđivanja stepena sumnje o krivici potraživanog lica (član 34. tačka h) i član 35. stav 5. tačka d) ZMPP)

Zamoljena država nije u obavezi da cijeni stepen utvrđenosti krivice potraživanog lica, već isključivo činjenicu da uopšte postoji određena sumnja o počinjenju djela, dok će se ostale potrebne faze utvrđivanja krivice provoditi u postupku pred državom moliteljicom koja ga, uostalom, zbog toga i potražuje.

Odredbom člana 34. tačka h) ZMPP kao jedna od pretpostavki za izučenje jeste i činjenica da ima dovoljno dokaza za sumnju¹³ da je stranac čije se izručenje traži učinio određeno krivično djelo ili da postoji pravosnažna osuđujuća presuda, iz čega je očigledno da zakonodavac ne predviđa utvrđenje postojanja osnovane sumnje, već postojanje dokaza za sumnju (ne navodeći oblik i stepen sumnje) da je stranac čije se izručenje traži počinio određeno krivično djelo ili da postoji pravomoćna presuda. Već ovako ispravnim tumačenjem citirane zakonske odredbe može se nesporno zaključiti da prvostepeno rješenje pravilno cijeni stepen izvjesnosti o počinjenom krivičnom djelu, a da branilac žalbenim prigovorima pogrešno istrajava na utvrđivanju osnovanosti sumnje preko predviđenog i potrebnog praga.

Kada ovako zaključuje, Apelaciono vijeće cijeni i odredbu člana 35. ZMPP, te upućuje na stav 5. tačku d) istog, gdje je predviđeno da se uz molbu za izručenje dostavlja presuda u originalu ili ovjerenom prijepisu, ako je lice čije se izručenje traži pravosnažno osuđeno, odnosno optužnica, rješenje o pritvoru u originalu ili ovjerenom prepisu, ili drugi akt ravan navedenim, u kojem su sadržani svi podaci koji se tiču počinjenog krivičnog djela i identiteta počinioca, kao i dokazi za sumnju, pri čemu izričito naglašava da je citirana odredba ranije sadržavala potrebni stepen izvjesnosti o učinjenom krivičnom djelu, obzirom da je zahtijevala dokaze za osnovanu sumnju, što je izmjenama i dopunama predmetnog zakona iz 2013. godine brisano, čime je zakonodavac još jednom ukazao na to da nije na zamoljenoj državi da cijeni stepen utvrđenosti krivice potraživanog lica, već isključivo činjenicu da uopšte postoji određena sumnja o počinjenju djela, dok će se ostale potrebne faze

utvrđivanja krivice i provoditi u postupku pred državom moliteljicom koja ga, uostalom, zbog toga i potražuje.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj S1 3 K 032944 19 Kž od 17.09.2019. godine)

Povreda pretpostavke nevinosti optuženog – član 6. stav 2. EKLJP i član 3. stav 1. ZKP FBiH

KONSTATIRAJUĆI, PRIJE OKONČANJA GLAVNOG PRETRESA PROTIV OPTUŽENOG, U POSTUPKU ODLUČIVANJA O PRITVORU PREMA OPTUŽENOM, DA JE OPTUŽENI USMRTIO OŠTEĆENOG NA OKRUTAN NAČIN, PRVOSTEPENI SUD JE POVRIJEDIO PRETPOSTAVKU NEVINOSTI OPTUŽENOG KOJOM JE SUD VEZAN SVE DOK SE NJEGOVA KRIVNJA PRAVOSNAŽNO NE DOKAŽE U SKLADU SA ZAKONOM.

„Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud obrazlažući postojanje uvjeta za dalje trajanje pritvora prema optuženom Z.F., iz osnova člana 146. stava 1. tačke c) ZKP FBiH, pored ostalog naveo da je optuženi „bez ikakva razloga usmrtio oštećenog H.S. na okrutan način, udarajući ga zajedno sa M.N. rukohvatom pištolja i rukama, te ga šutirajući po glavi i tijelu, kada je bio vezan, izlažući ga velikim patnjama i bolovima, što sve predstavlja naročite okolnosti koje opravdavaju bojazan da će optuženi na slobodi ponoviti neko od krivičnih djela“, koje sud konkretno navodi, na strani 16. drugi pasus obrazloženja. Dakle, s takvom konstatacijom izraženom prije okončanja glavnog pretresa protiv optuženog i u postupku odlučivanja o trajanju pritvora prema optuženom, kada sud cijeni samo postojanje osnovane sumnje i ne apsolutnu dokazanost odlučnih činjenica od kojih zavisi ocjena suda o krivnji optuženog, sud je postupio suprotno odredbi člana 6. stav 2. EKLJP (koja propisuje da se svako ko je optužen za krivično djelo smatra nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivnja sukladno zakonu), kao i odredbi člana 3. stav 1. ZKP FBiH (koja propisuje da se svako smatra nevinim za krivično djelo dok se pravosnažnom presudom suda ne utvrdi njegova krivnja). Na taj način ponovo je povrijeđena pretpostavka nevinosti optuženog Z.F. kojom je sud vezan sve dok se njegova krivnja pravosnažno ne dokaže sukladno zakonu.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 03 0 K 016380 18 Kž 3 od 11.07.2018. godine)

Primjena načela in dubio pro reo pri utvrđivanju vremena učinjenja krivičnog djela – član

KADA U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U OPTUŽNICI VRIJEME UČINJENJA DJELA NIJE TAČNO ODREĐENO NEGO JE NAZNAČENO DA JE ONO UČINJENO U TOKU ODREĐENE GODINE, PRI UTVRĐIVANJU DA LI JE NASTUPILA ZASTARJELOST KRIVIČNOG GONJENJA, U POGLEDU VREMENA UČINJENJA DJELA, MORA SE UZETI ONO ŠTO JE NAJPOVOLJNIJE ZA OPTUŽENOG TJ. DA JE ONO UČINJENO 01. JANUARA TE GODINE.

„... žalbeni navodi tužitelja su takođe neosnovani. Vrijeme učinjenja djela je odlučno, između ostalih, i za pitanja koji se krivični zakon ima primijeniti na to djelo i njegovog učinitelja i da li je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja. Stoga je prvostepeni sud, polazeći od toga da u činjeničnom opisu djela iz tačke 1. optužnice nije tačno određeno vrijeme učinjenja djela nego je naznačeno da je ono izvršeno u toku 2003. godine, pravilno zaključio da se u pogledu vremena učinjenja djela mora uzeti ono što je najpovoljnije za optuženog (član 3. stav 2. ZKP FBiH) – a to je da je djelo učinjeno 01.01.2003. godine. S obzirom na to, te da je u činjeničnom opisu djela iz tačke 2. optužnice navedeno da je ono izvršeno u junu 2003. godine, prvostepeni sud je pravilno zaključio i da se na optuženog K.D. i djelo za koje se tereti optužnicom ima primijeniti raniji KZ FBiH. Naime, sada važeći KZ FBiH, koji je stupio na snagu 01.08.2003. godine, nije važio u vrijeme kada su, prema optužnici, učinjena djela za koja se tereti optuženi K.D.. Kako se, i prema odredbi člana 5. KZ FBiH a i prema odredbi člana 4. ranijeg KZ FBiH, na učinitelja krivičnog djela primjenjuje zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela, a, ako je, poslije izvršenja krivičnog djela, jednom ili više puta izmijenjen zakon, zakon koji je blaži za učinitelja, te, kako novi zakon tj. sada važeći KZ FBiH nije blaži za optuženog K.D., ispravno je prvostepeni sud postupio kada je na optuženog K.D. primijenio ranije važeći KZ FBiH i djela za koja se on teretio optužnicom pravno ocijenio kao produženo krivično djelo Porezne utaje iz člana 272. stav 2. u vezi sa stavom 1. ranijeg KZ FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 017153 15 Kž od 29.11.2017. godine)

Zakonitost dokaza – član 11. stav 2. i član 5. ZKP FBiH

POKAZIVANJE OVLAŠTENIM SLUŽBENIM OSOBAMA OD STRANE OSOBE LIŠENE SLOBODE GDJE JE ODBACILA NOŽ, NAKON ŠTO JE TA OSOBA POUČENA O NJENIM PRAVIMA IZ ČLANA 5. ZKP FBiH, PREDSTAVLJA ZAKONIT DOKAZ.

„Iako se prvostepeno rješenje izričito pobija samo zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, branitelj u žalbi ističe da se izjava optuženog u kojoj je on pokazao gdje je odbacio nož ne može smatrati zakonitim dokazom u smislu odredaba člana 6. stav 1., 8, 9, 92 i 93. ZKP FBiH. Branitelj tu žalbenu tvrdnju ne argumentira ali iz nje proizilazi da je navedena izjava sada optuženog H.I. nezakonit dokaz jer on, prije njenog davanja, nije bio poučen o svojim pravima. Međutim, iz iskaza svjedoka E.S., koji se navodi u obrazloženju pobijanog rješenja, a koji se ne osporava žalbom branitelja optuženog H.I., proizilazi da su ovlaštene službene osobe sada optuženog H.I. našli u Hrasnici, u stanu u Ul. ... i lišili ga slobode, da im je tada osumnjičeni H.I. u vozilu pokazao gdje je bacio nož, ali i da je prilikom hapšenja tada osumnjičeni H.I. upoznat sa članom 5. ZKP FBiH. Kako je odredbom člana 5. ZKP FBiH propisano da se osoba lišena slobode mora na maternjem jeziku ili jeziku koji razumije odmah obavijestiti o razlozima lišenja slobode i istovremeno prije prvog ispitivanja poučiti da nije dužna dati iskaz niti odgovarati na postavljena pitanja, te da ima pravo uzeti branitelja kojeg može sama izabrati, ovaj sud nalazi da neargumentirana tvrdnja branitelja da je tada osumnjičeni H.I. pokazao ovlaštenim službenim osobama gdje je odbacio nož prije nego što je poučen o svojim pravima, ne može dovesti u pitanje zakonitost radnje kojom je pronađen nož. Pri tome ovaj sud ima u vidu i da je u toku dokazni postupak u ovoj krivičnopravnoj stvari te da u

okviru njega odbrana ima pravo osporavati zakonitost dokaza koji se izvode na glavnom pretresu a da je sudeće vijeće dužno odlučiti o tim prigovorima.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 028041 18 Kž 8 od 08.01.2018. godine)

Zakonitost dokaza – predmeti privremeno oduzeti na osnovu naredbe za pretresanje stana- član 11. stav 2. i član 76. ZKP FBiH

PREDMETI PRIVREMENO ODUZETI PRILIKOM PRETRESA STANA OBAVLJENOG NA OSNOVU NAREDBE ZA PRETRES U KOJOJ NIJE NAVEDENA SVRHA PRETRESA I KOJI NISU UNIJETI I TAČNO OPISANI U ZAPISNIKU O IZVRŠENOM PRETRESU SU NEZAKONTI DOKAZI I NA NJIMA SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

„Prije svega, uvidom u navedene dokaze, ovaj sud nalazi da su tvrdnje braniteljice optuženog da u naredbi Općinskog suda u M. broj ... od 29.12.2014. godine nije navedena svrha pretresa, a da u zapisniku o pretresanju nisu unijeti i tačno opisani privremeno oduzeti predmeti, nego su samo navedeni brojevi potvrda o privremeno oduzetim predmetima, tačne. Stoga se ne može prihvatiti stav iz pobijane presude ... da pomenuta naredba o pretresu sadrži sve ono što je propisano odredbom člana 72. ZKP FBiH, pa je ovakav navod drugostepenog suda proizvoljan. Kako je odredbom člana 76. stav 1. ZKP FBiH propisano da će se privremeno oduzeti samo oni predmeti koji su u vezi sa svrhom pretresanja, te kako u pomenutoj naredbi o pretresu nije navedena svrha pretresanja, a da suprotno članu 76. stav 1. ZKP FBiH u zapisniku o pretresanju nisu unijeti i tačno opisani privremeno oduzeti predmeti, osnovano se žalbom braniteljice optuženog ukazuje na nezakonitost tih dokaza. Naime, odredbom člana 11. stav 2. ZKP FBiH, je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U konkretnom slučaju, nenavođenjem svrhe pretresa u naredbi za pretres Općinskog suda u M. broj ... od 29.12.2014. godine i nepopisivanjem privremeno oduzetih predmeta u zapisniku o pretresanju koji potpisuju i svjedoci koji su prisustvovali pretresanju, učinjena je bitna tj. suštinska povreda ZKP FBiH, pa se na takvim dokazima nije mogla temeljiti pobijana presuda, na što osnovano braniteljica optuženog B.R. ukazuje. Iz navedenih razloga ne može se prihvatiti stav iz pobijane presude, da su privremeno oduzeti predmeti popisani u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta, jer navedene potvrde ne potpisuju svjedoci koji su prisustvovali pretresu, čija je uloga da svojim prisustvom i potpisom potvrde da su oduzeti baš oni predmeti koji su opisani i popisani u zapisniku o pretresanju, što u konkretnom nije slučaj.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 58 0 K 159000 18 Kžž od 21.11.2018. godine)

Zakonitost dokaza – pretresanje osobe izvršeno bez naredbe član 11. stav 2. i 3. i član 78. stav 3. ZKP FBiH

PRETRESANJE OSOBE IZVRŠENO BEZ NAREDBE PREDSTAVLJAĆE NEZAKONITI DOKAZ AKO JE PRI TOME PROPUŠTENOM DA SE POSTUPI U SKLADU SA ČLANOM

78. STAV 3. ZKP FBiH ODNOSNO AKO JE OVLAŠTENE SLUŽBENA OSOBA PROPUSTILA DA ODMAH PODNESE PISMENI IZVJEŠTAJ TUŽITELJU KOJI BI O TOME OBAVIJESTIO SUDIJU ZA PRETHODNI POSTUPAK A U KOJEM IZVJEŠTAJU BI BILI NAVEDENI RAZLOZI ZA PRETRESANJE BEZ NAREDBE I SVJEDOKA.

Iz obrazloženje:

„U danim se okolnostima, zbog toga što prilikom pretresanja optuženog E. K. bez sudske naredbe nije postupljeno u skladu sa članom 78. stav 3. ZKP FBiH, te zbog toga što je došlo i do kršenja odredbi koje uređuju način privremenog oduzimanja i postupanja sa tako privremeno oduzetim predmetima (članovi 84. i 85. ZKP FBiH), opravdano zaključuje da su i naknadno obavljeno vještačenje vještaka dipl. ing. strojarstva D. O., koje je za svoj objekt imalo jedan od privremeno oduzetih predmeta (fotoaparat marke „KODAK“, sive boje, serijski broj..., sa pripadajućom karticom „San disk“ 512 MB), kao i usmeno izjašnjenje ovog vještaka koje je dao na glavnom pretresu, nezakoniti dokazi. Ovakva ocjena predmetnih dokaza je, dakle, primarno vezana za nezakonitost provedenih radnji dokazivanja – konkretno za nepoštivanje člana 78. stav 3. ZKP FBiH kod optuženikova pretresa koji je obavljen bez sudske naredbe i neprimjenjivanje odredbi članova 84. i 85. ranije navedenog zakona koje propisuju način tužiteljeva postupanja s privremeno oduzetim predmetima. Na ovu situaciju su, dalje, u svemu primjenjive odredbe člana 11. stav 2. i 3. ZKP FBiH. U stavu drugom ranije navedene odredbe je određeno da sud svoju odluku ne može zasnovati na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratificirala niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama zakona o kaznenom postupku. Ista odredba u stavu 3. propisuje da sud svoju odluku ne može zasnovati ni na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz stava 2. ovog člana. Kako su ranije navedeni dokazi očigledno pribavljeni uz bitne povrede članova 78. stav 3., 84. i 85. ZKP FBiH, to se pobijana presuda, na što je opravdano ukazano u žalbi branitelja optuženog E. K., na tim dokazima (zapisnik o pretresanju osobe, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta, nalaz i mišljenje vještaka D.O. i njegovo usmeno izlaganje na glavnom pretresu) nije ni mogla zasnivati.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 005333 16 Kž 3 od 29.05.2018. godine)

Zakonitost dokaza – uzimanje mikrotragova sa leša od strane ovlaštenih službenih osoba

– član 11. stav 2. i 3. u vezi sa članom 118. ZKP FBiH

BUDUĆI DA, SLIJEDOM ODREDBE ČLANA 236. ZKP FBiH, OVLAŠTENE SLUŽBENE OSOBE PRILIKOM VRŠENJA UVIĐAJA NISU OVLAŠTENE NAREĐITI PREGLED LEŠA, TE DA PREGLED LEŠA, U SKLADU SA ČLANOM 118. ZKP FBiH VRŠI SPECIJALIZOVANA MEDICINSKA USTANOVA A KAD SE VJEŠTAČENJE VRŠI IZVAN MEDICINSKE USTANOVE – LIJEČNIK SPECIJALISTA SUDSKE MEDICINE, MIKROTRAGOVI UZETI OD STRANE OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA ISPOD NOKTIJU UBIJENE SU NEZAKONITI DOKAZ KAO I NALAZ I MIŠLJENJE VJEŠTAKA KOJI JE IZVRŠIO DNA ANALIZU TIH TRAGOVA.

„Cijeneći prigovore odbrane, ovaj sud je, našao da mikrotragovi koji su uzeti ispod noktiju lijeve i desne ruke ubijene G.S. su nezakonito pribavljeni i zbog toga njihovo kasnije korišćenje u izradi nalaza nije dopušteno. Naime, iz iskaza obducenta dr. Č.Mi. slijedi da navedene tragove ona nije uzela prilikom vanjskog i unutarnjeg pregleda tijela G.S. i da ona pretpostavlja da je policija radila taj dio posla, pošto su bili prisutni krim. tehničari. Međutim, odredbom člana 236. ZKP FBiH je propisano da ovlaštena službena osoba, nakon obavještavanja tužitelja,

dužna je izvršiti uviđaj i odrediti potrebna vještačenja, osim pregleda, obdukcije i ekshumacije leša. Kako iz iskaza obducenta proizilazi da ona prilikom vanjskog i unutarnjeg pregleda tijela

G.S. nije uzela pomenute tragove, što je suprotno navedenoj zakonskoj odredbi, koja na izričit način propisuje da pregled, obdukciju i ekshumaciju ne mogu vršiti ovlaštene službene osobe, ovaj sud nalazi da je nezakonit dokaz nalaz i mišljenje biološkog DNA vještačenja, FUP broj 09-18/3-04-5-1576/16 od 22.03.2016. godine, koji je pribavljen na osnovu tog dokaza, kao i dio iskaza vještaka diplomiranog biologa K.E. koji je dat povodom tog nalaza. Iz navedenih razloga, ovaj sud presudu nije temeljio na tim dokazima. Odredbom člana 11. stav 2. ZKP

FBiH, je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koja je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. U konkretnom slučaju, pribavljanjem mikrotragova na navedeni način, učinjena je bitna odnosno suštinska povreda ZKP FBiH, jer su navedene tragove pribavila lica koja nisu ovlaštena vršiti pregled leša.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 07 0 K 013045 18 Kžk od 13.11.2018. godine)

Zakonitost dokaza – vještačenje traga krvi uzetog sa tijela osumnjičenog bez naredbe ovlaštenog organa – član 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH u vezi sa članom 123. stav 5. ZKP FBiH

ZASNIVANJE PRESUDE NA NALAZU I MIŠLJENJU VJEŠTAKA SAČINJENOM POVODOM VJEŠTAČENJA TRAGA KRV I UZETOG SA TIJELA OSUMNJIČENOG PROTIVNO ODREDBI ČLANA 123. STAV 3. ZKP FBIH, KOJA PROPISUJE DA PREDUZIMANJE TJELESNOG PREGLEDA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG I DRUGE RADNJE U VEZI S TIM NAREĐUJE SUD, A AKO POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA – TUŽITELJ, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBIH JER JE ODREDBOM ČLANA 123. STAV 5. ZKP FBIH PROPISANO DA, UKOLIKO JE POSTUPLJENO PROTIVNO ODREDBAMA TOG ČLANA, NA TAKO PRIBAVLJENOM DOKAZU SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

„Sukladno odredbi člana 123. stav 1. ZKP FBiH, tokom provođenja krivičnog postupka, kada je to potrebno radi utvrđivanja važnih činjenica, tjelesni pregled poduće se i bez pristanka osumnjičenog odnosno optuženog, a poduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenog odnosno optuženog, odnosno druge radnje u vezi s tim, sukladno stavu 3. istog člana naređuje sud, a ako postoji opasnost od odlaganja – tužitelj.

Iz obrazloženja pobijane presude (strana 7.) proizilazi da se prvostepeni sud odgovarajući na prigovore istaknute od strane branitelja optuženog M.B. u pogledu zakonitosti poduzimanja tjelesnog pregleda optuženog, pozvao na izvještaj Policijske uprave Lj. broj 02-2-7-13-1610/13 od 23.12.2013. godine (prema sadržini akta proizilazi da se radi o izvještaju o učinjenom krivičnom djelu), iz kojeg proizilazi da je predmetni trag izuzet po usmenoj naredbi postupajućeg tužitelja kada je prilikom ispitivanja tada osumnjičenog na njegovoj ruci primijećena brisotina koja je asocirala na krv i da je opasnost od odgode nametala ovakav postupak izuzimanja ovog traga.

Predmetni izvještaj Policijske uprave Lj. od 23.12.2013. godine, a kako to proizilazi iz pobijane presude (strana 3. i 4. obrazloženja na kojoj su citirani izvedeni dokazi), prvostepeni sud nije

označio kao dokaz u predmetnoj krivičnopravnoj stvari, iako se u obrazloženju pobijane presude na strani 7. obrazloženja iste, odgovarajući na prigovore branitelja na ovaj izvještaj pozvao, pa je time prvostepeni sud, kako je to osnovano ukazano i u žalbi branitelja optuženog, počinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH. Pri tome je neophodno ukazati i na to, da predmetni izvještaj Policijske uprave Lj. od 23.12.2013. godine o učinjenom krivičnom djelu, ne može biti dokaz postojanja činjenica o izvršenom krivičnom djelu i njegovom učinitelju.

Iz sadržaja spisa predmeta (izuzev navoda koji su sadržani u predmetnom izvještaju Policijske uprave Lj.) se ne vidi tko je i temeljem kojeg akta izvršio izuzimanje spornog traga (brisotine sa desne ruke optuženog M.B.) zbog čega se opravdano zaključuje da je ova radnja provedena bez bilo kakvog ovlaštenja, odnosno da je predmetni sporni trag sa desne ruke optuženog M.B. uzet nezakonito. Pri tome je neophodno ukazati da je kantonalni tužitelj shodno odredbi člana

123. stav 3. ZKP FBiH, ukoliko je doista postojala opasnost od odlaganja, imao mogućnost da tokom provođenja istrage sam izda naredbu za provođenje navedene radnje (izuzimanje brisotine sa ruke od optuženog), kako bi takva radnja bila zakonita i dokaz pribavljen tom radnjom mogao koristiti u daljem toku krivičnog postupka, a koju mogućnost kantonalni tužitelj, nije koristio.

Stoga, kada je predmetni nalaz i mišljenje Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova zasnovan na nezakonito izuzetom tragu sa desne ruke optuženog M.B., upravo zbog ovog propusta se predmetni nalaz opravdano ocjenjuje nezakonitim dokazom, pa kako je prvostepeni sud pobijanu presudu zasnovao i na ovako pribavljenom nalazu vještačenja, to je pobijanom presudom počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, na koju se osnovano ukazuje žalbom branitelja optuženog M.B.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002599 16 Kž od 14.08.2018. godine)

Zakonitost dokaza – Posebne istražne radnje – član 11. stav 2. u vezi sa članom 132. ZKP FBiH

DOKAZI DO KOJIH SE DOŠLO PROVOĐENJEM POSEBNIH ISTRAŽNIH RADNJI ODREĐENIH NAREDBOM SUDA KOJA NE SADRŽI KONKRETNE RAZLOGE KOJI SE ODOSE NA POSTOJANJE OSNOVA SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI UČINIO KRIVIČNO DJELO I DA SE DOKAZI KOJI ĆE SE PRIBAVITI NJIHOVIM PROVOĐENJEM NE MOGU PRIBAVITI NA DRUGI NAČIN ILI BI NJIHOVO PRIBAVLJANJE BILO POVEZANO S NESRAZMJERNIM TEŠKOĆAMA PRIBAVLJENI SU PROTIVNO ODREDBI ČLANA 132. ZKP FBiH ODNOSNO PRIBAVLJENI SU BITNIM POVREDAMA ODREDBA ZAKONA O KRIVIČNOM POSTUPKU U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH TE SU STOGA NEZAKONITI DOKAZI U SMISLU TE ZAKONSKE ODREDBE NA KOJIMA SE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

„Istovjetno kao što je to uočeno u ranije navedenom predmetu, i u konkretnom slučaju, naredbe kojima je odobreno provođenje posebnih istražnih radnji nisu sadržavale konkretne razloge za utvrđenje suda o postojanju osnova sumnje zbog kojih bi tražene naredbe trebalo odobriti, kao ni razloge iz koji bi bilo vidljivo da se dokazi koji će se pribaviti njihovim provođenjem na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama.

Stoga ovaj sud, primjenjujući standarde prakse Evropskog suda za ljudska prava utvrđena u gore navedenom predmetu Dragojević protiv Hrvatske, nalazi da naredbe za provođenje posebnih istražnih radnji sudije za prethodni postupak Kantonalnog suda u S. broj: ... ne sadrže adekvatno obrazloženje koje bi opravdalo zadiranje u privatnost osoba protiv kojih su iste odobrene. Ovakvo postupanje suda je suprotno odredbi člana 132. stav 1. ZKP FBiH. Predmetne naredbe su zbog ovog propusta izdate protivno ranije navedenoj odredbi, pa su, dakle, dokazi do kojih se došlo njihovim provođenjem pribavljeni bitnim povredama odredaba ZKP FBiH, a sud, u skladu sa članom 11. stav 2. ranije navedenog zakona, svoje odluke na takvim dokazima ne može zasnivati.

Iz naprijed navedenih razloga, ovaj sud nalazi da se pobijana presuda u tački 1. a) i 1.b), pored ostalog, temelji i na nezakonitim dokazima. Radi toga, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, na koje je pravilno ukazano u osobnoj žalbi optuženog, žalbi njegovog oca, te u žalbama branitelja optuženog.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 09 0 K 024169 17 Kž 18 od 07.11.2017. godine)

Zakonitost dokaza – Saslušanje optuženog kao svjedoka – član 11. stav 2. i član 274. stav

2. ZKP FBiH

NAKON PODIZANJA OPTUŽNICE, U KRIVIČNOPRAVNOJ STVARI NA KOJU SE ODNOSI OPTUŽNICA, OPTUŽENI MOŽE DATI ISKAZ U SVOJSTVU SVJEDOKA SAMO NA GLAVNOM PRETRESU PRI ČEMU ĆE GA SUD PRETHODNO UPOZORITI U SMISLU ČLANA 274. STAV 2. ZKP FBiH I KOJOM PRILIKOM ĆE OPTUŽENI BITI PODVRGNUT DIREKTNOM I UNAKRSNOM ISPITIVANJU. STOGA, ZASNIVANJE PRESUDE NA ISKAZU KOJI JE OPTUŽENI DAO U SVOJSTVU SVJEDOKA U TUŽITELJSTVU, U VRIJEME DOK JE JOŠ IMAO SVOJSTVO OPTUŽENE OSOBE U ISTOJ KRIVIČNOPRAVNOJ STVARI, PREDSTAVLJA, U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH, ZASNIVANJE PRESUDE NA DOKAZU NA KOME SE NE MOŽE ZASNIVATI PRESUDA JER JE TAKAV DOKAZ PRIBAVLJEN UZ BITNO KRŠENJE ODREDBA ZKP FBiH O POLOŽAJU OPTUŽENOG TOKOM KRIVIČNOG POSTUPKA I, SLJEDSTVENO TOME, BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA I) ZKP FBiH.

„Braniteljica optuženih S.S. i K.Ž. osnovano u žalbama ukazuje da je pobijana presuda u odnosu na njene branjenike zasnovana na nezakonitim dokazima, kakvim smatra iskaze svjedoka Š.A.,

M.S. i K.S., iz razloga što su u vrijeme davanja iskaza u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. imali svojstvo optuženih osoba. Naime, kao optužene osobe Š.A., M.S. i K.S. su sa kantonalnim tužiteljem u Z. zaključili sporazum o priznanju krivnje, za krivična djela za koja su se teretili, koji sporazum je od strane Kantalnog suda u Z. prihvaćen i donesene su presude kojima su ovi optuženi oglašeni krivim i osuđeni, a koje su postale pravosnažne u odnosu na Š.A. dana 07.02.2012. godine, a koji je saslušan u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 06.12.2011. godine, dakle prije pravosnažnosti presude i koji iskaz je korišten na glavnom pretresu prilikom njegovog saslušanja. Pri tome ovaj sud ukazuje, da optuženi nakon podizanja optužnice, može dati iskaz u svojstvu svjedoka samo na glavnom pretresu, s tim da će mu sud dati upozorenja u smislu člana 274. stav 2. ZKP FBiH, kojom prilikom bi bio podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju. To znači da je Š.A. u vrijeme saslušanja u svojstvu svjedoka u tužiteljstvu imao još uvijek svojstvo optuženog, koje mu prestaje nakon pravosnažnosti presude. Iz tih razloga iskaz

Š.A. kojeg je dao u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 06.12.2011. godine, nije mogao biti uložen u sudski spis kao dokaz na glavnom pretresu pred prvostepenim sudom, niti se na takvom dokazu može zasnivati pobijana presuda. Ista situacija se odnosi i na iskaz M.S., koji je dao u svojstvu svjedoka u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 20.12.2011. godine, iako je povodom istog krivičnog predmeta imao svojstvo optuženog. Presuda kojom je oglašen krivim i osuđen po osnovu sporazuma o priznanju krivnje donijeta je dana 22.12.2011. godine, a postala je pravosnažna dana 14.02.2012. godine, kada mu prestaje svojstvo optuženog. Na iskaz

K.S. se takođe odnosi sve naprijed navedeno, a koji je iskaz u svojstvu svjedoka dao u Kantonalnom tužiteljstvu u Z. dana 27.12.2011. godine, iako je presuda koja je donijeta po osnovu sporazuma o priznanju krivnje dana 29.12.2011. godine i postala pravosnažna dana 21.03.2012. godine.

Stoga se osnovano žalbama braniteljice optuženih S.S. i K.Ž. ukazuje da su iskazi Š.A., M.S. i K.S., koji su dati u tužiteljstvu u svojstvu svjedoka protivno zakonu, kada su još uvijek imali svojstvo optuženih i koji su cijenjeni prilikom donošenja pobijane presude, kao i iskazi pomenutih svjedoka, dati na glavnom pretresu, nezakoniti dokazi. Imajući u vidu da su korišteni njihovi raniji iskazi koje su dali u tužiteljstvu, prilikom njihovog saslušanja na glavnom pretresu, koji su im i predočavani, pa iz tih razloga se i oni kao plodovi otrovne voćke, smatraju nezakonitim dokazima, koji su pribavljeni povredama prava na pravičan postupak. Stoga je i po ocjeni ovog suda, prvostepeni sud pogriješio kada je pobijanu presudu zasnovao na dokazima na kojima se ne može zasnivati presuda, pa je time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 04 0 K 003788 14 Kž 4 od 13.09.2018. godine)

Postojanje osnovane sumnje da je osumnjičeni odnosno optuženi učinio krivično djelo kao opšti uvjet za određivanje odnosno produženje pritvora – član 146. stav 1. ZKP FBiH

BUDUĆI DA SE KRIVIČNO DJELO, U PRAVILU, MOŽE UČINITI SAMO SA UMIŠLJAJEM A IZ NEHATA KADA TO ZAKON IZRIČITO ODREĐUJE, ZA USTANOVLJENJE POSTOJANJA OSNOVANE SUMNJE KAO OPĆEG UVJETA ZA ODREĐIVANJE ODNOSNO PRODUŽENJE PRITVORA POTREBNO JE UTVRĐITI NE SAMO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI ODNOSNO OPTUŽENI PREDUZEIO RADNJE ZA KOJE SE TERETI NEGO I POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI ODNOSNO OPTUŽENI IMAO ODREĐENI PSIHIČKI ODNOS PREMA SVOM DJELU ODNOSNO DA JE BIO SVJESTAN SVOGA DJELA I HTIO NJEGOVO IZVRŠENJE ILI DA JE BIO SVJESTAN DA USLJED NJегоVOG ČINJENJA ILI NEČINJENJA MOŽE NASTUPITI ZABRANJENA POSLJEDICA I DA JE PRISTAO NA NJENO NASTUPANJE.

„Iz sadržaja spisa predmeta proizlazi da je branitelj optuženih A. H. i D. H. na sjednici vijeća od 15.11.2017. godine, na kojoj je razmatran prijedlog kantonalnog tužitelja iz optužnice za produženje pritvora prema svim optuženicima, iznio stav da se u radnjama njegovih branjenika nisu stekla obilježja kaznenog djela Ubistvo iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, nego da se radi o kaznenom djelu Sudjelovanje u tuči iz člana 174. ranije navedenog zakona, odnosno u nepovoljnijoj situaciji za optuženog o kaznenom djelu Ubistvo na mah iz člana 167. KZ FBiH. Od strane branitelja je istaknuto i to da apsolutno ne stoji tužiteljeva teza o prethodnom dogovoru optuženih i njihovoj namjeri za lišavanje života oštećenog. Ovim prigovorima branitelj je suštinski ukazao na to da kod njegovih branjenika ne postoji umišljaj za počinjenje kaznenog djela koje im je potvrđenom optužnicom stavljeno na teret, dakle, da nedostaje subjektivna komponenta predmetnog kaznenog djela. Na ovom stavu branitelj istrajava i u podnesenim žalbama, dodatno ističući u istima da je upravo pitanje umišljaja (u kom pravcu je isti usmjeren) ključno za ocjenu o kojem kaznenom djelu se kod optuženika radi. Kada prvostupanjski sud u svom rješenju daje razloge za ocjenu o neosnovanosti braniteljevih prigovora iznesenih na sjednici vijeća (dilema je li zbog postojećeg umišljaja kod optuženih u pitanju neko drugo kazneno djelo a ne ono za koje se njegovi branjenici terete) onda u njegovom obrazloženju ističe da je analizom raspoloživih dokaza ... “utvrdio postojanje osnovane sumnje da su optuženi preduzeli krivično-pravne radnje koje im se stavljaju na teret da su udarali više puta nogama i rukama H. N. u predjelu glave i tijela što odbrana ne osporava.“ Isticanjem ranije navedenih razloga od strane prvostupanjskog suda je, na nivou osnovane sumnje, odgovoreno samo na objektivnu komponentu inkriminacije.

O subjektivnoj strani predmetnog kaznenog djela, o tome da li su optuženi bili svjesni da poduzetim radnjama mogu usmrtiti oštećenog, te da li su upravo takvu posljedicu htjeli ili barem na nju pristali, osporeno rješenje ne sadrži bilo kakve razloge, a u konkretnom slučaju se samo kroz ocjenu umišljaja optuženih moglo odgovoriti na pitanje postoji li osnovana sumnja da su optuženi počinili kazneno djelo koje im je potvrđenom optužnicom stavljeno na teret ili se eventualno radi o nekom od kaznenih djela na koje je branitelj optuženih A. H. i D. H. ukazao na sjednici vijeća i u svojim žalbama. Ovdje je potrebno istaći da svako kazneno djelo, pa tako i djelo za koje se ovi optuženici terete, predstavlja jedinstvo objektivnih i subjektivnih elemenata koji ga čine, kao što su radnja, protupravnost, krivnja i dr, te da se postojanje osnovane sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se tereti uvijek mora utvrđivati u odnosu na sve elemente koji ulaze u njegovu strukturu. Očigledno je da prvostupanjski sud prilikom donošenja pobijanog rješenja nije postupio na navedeni način, da su u istom potpuno izostali razlozi za umišljaj optuženih i posljedično tome za koje kazneno djelo se utvrđuje postojanje osnovane sumnje da su gapočinili, što predstavlja bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz člana 312. stav 1. točka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 029226 17 Kž 2 od 07.12.2017. godine)

U SLUČAJU KADA SU SE ZAKLJUČENIM SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE STRANKE I BRANITELJ SPORAZUMJELI DA SE OD OPTUŽENIH ODUZME IMOVINSKA KORIST PRIBAVLJENA KRIVIČNIM DJELOM U TAČNO ODREĐENOM IZNOSU TE KADA JE SUD PRIHVATIO TAKO ZAKLJUČENI SPORAZUM, PRESUDOM SE OD OPTUŽENIH MOŽE ODUZETI IMOVINSKA KORIST PRIBAVLJENA KRIVIČNIM DJELOM SAMO U IZNOSU KOJI JE NAZNAČEN U SPORAZUMU.

„... pobijana presuda kojom su optuženi M.O., E.M. i H.P. oglašeni krivim zbog izvršenja krivičnih djela koja su im stavljena na teret potvrđenom optužnicom, donesena je po sporazumima o priznanju krivnje koje su optuženi zastupani po braniteljima zaključili sa kantonalnim tužiteljem u S. Navedenim sporazumima o priznanju krivnje, optuženi M.O., E.M. i H.P. su se saglasili da im se za počinjena krivična djela, ne samo utvrde predložene

pojedinačne kazne i izrekne predložena jedinstvena kazna zatvora, već su se saglasili i sa prijedlogom da se od njih, a na osnovu odredaba člana 114. KZ FBiH, izvrši oduzimanje novca u tačno označenim iznosima kako je to precizirano u optužnici a potom i u sporazumima o priznanju krivnje, kao imovinske koristi pribavljene izvršenjem predmetnih krivičnih djela (član 5., odnosno član 6. sporazuma).

U predmetnoj optužnici koju je kantonalni tužitelj podnio protiv optuženih, kantonalni tužitelj je pozivajući se pri tome na odredbu člana 114. KZ FBiH, predložio da se od optuženih M.O.,

E.M. i H.P. izvrši oduzimanje novčanih sredstava kao imovinske koristi pribavljene izvršenjem predmetnih krivičnih djela i to, od optuženog M.O. novca u iznosu od u iznosu od 8.820,00 KM, 6.175,00 EUR-a, 520,00 HRK, 500,00 CHF, 1000,00 SEK (švedskih kruna), 200,00 USD

i sitno kovanog novca u iznosu od 1.251,75 KM, od optuženog E.M. novca u iznosu od 3.048,50 KM, 4.235,00 EUR-a i 470,00 HRK i od optuženog H.P. novca u iznosu od 1.070,00 KM, kako je to navedeno u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta od optuženih. Obzirom da su tako precizirani novčani iznosi iz optužnice uneseni i u sporazume o priznanju krivnje, pri čemu je neophodno istaći na su neosnovane žalbene tvrdne kantonalnog tužitelja da je u optužnici predloženo, a u sporazumima o priznanju krivnje optuženih dogovoreno da se od optuženih ima oduzeti sav novac naveden u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta, jer to ne proizilazi iz navedenih akata, pravilno je prvostepeni sud postupio kada je prihvatanjem sporazuma o priznanju krivnje, pobijanom presudom od optuženih M.O., E.M. i

H.P. izvršio oduzimanje novčanih sredstava u iznosima kako je to precizirano u sporazumima o priznanju krivnje, a i optužnici.

Stoga, u konkretnom slučaju kada su se optuženi M.O., E.M. i H.P. zaključenjem sporazuma o priznanju krivnje za izvršena krivična djela, između ostalog izričito saglasili da se od istih izvrši oduzimanje novca u iznosima kako je to precizirano u optužnici, bez pravnog značaja je pozivanje kantonalnog tužitelja na odredbu člana 114. stav 1. i 2. KZ FBiH, kojom je regulisano da niko ne može zadržati imovinsku korist pribavljenu krivičnim djelom i da se takva korist ima oduzeti sudskom odlukom kojom je utvrđeno da je krivično djelo učinjeno, pod uvjetima iz tog zakona, i u vezi s tim u žalbi iznošenje tvrdnji da su ispunjeni zakonski uvjeti da se od optuženih oduzme sav novac naveden u potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta. Suprotnim postupanjem sud bi išao izvan okvira optužnice a i sporazuma o priznanju krivnje.“

PROPUST SUDA DA PRILIKOM DONOŠENJA RJEŠENJA O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM ODLUČI O JEDNOJ OD PREDLOŽENIH MJERA OSIGURANJA, NE MOŽE SE NADOMJESTITI DONOŠENJEM RJEŠENJA O ISPRAVCI TOG RJEŠENJA.

„Međutim, članom 306. stav 1. ZKP FBiH propisano je da će pogreške u imenima i brojevima kao i druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesaglasnosti pisano izrađene presude s izvornikom ispraviti posebnim rješenjem sudija odnosno predsjednik vijeća na zahtjev stranke i branitelja ili po službenoj dužnosti. Prema tome, iz navedene odredbe jasno proizilazi da se ispravka presude a shodno tome ni ispravka rješenja ne može sastojati u unošenju u izreku presude odnosno rješenja odluke koju ne sadrži rješenje koje se ispravlja.

Suprotno navedenom, iz izreke pobijanog rješenja proizilazi da se tim rješenjem o ispravci rješenja Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine optuženom Dž.N. produžavaju privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, a koju odluku nije sadržavala izreka rješenja Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine. Time se ne otklanja tehnički nedostatak u tom rješenju nego mijenja njegova sadržina. Na to ukazuje i sadržina zapisnika o vijećanju i glasanju Kantonalnog suda u Sarajevu, održanom dana 18.04.2017. godine, u predmetu tog suda broj ..., a koji je ovo vijeće razgledalo u skladu sa članom 171. stav 4. ZKP FBiH i u kojem nije sadržana odluka o produžavanju privremenih mjera osiguranja i u odnosu na optuženog Dž.N. Iz tog razloga, nedostatak odluke u rješenju od 18.04.2017. godine o produženju privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom u odnosu na optuženog Dž.N. ne može se otkloniti donošenjem rješenja o ispravci u smislu člana 306. stav 1. ZKP FBiH jer ta odluka o produžavanju privremenih mjera osiguranja i u odnosu na optuženog Dž.N., kako se ukazuje žalbom braniteljice optuženog Dž.N., nije uopšte bila sadržana u rješenju Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.04.2017. godine.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 18 Kž 9 od 26.02.2018. godine)

Povreda prava na odbranu – propust suda da se izjasni o prigovorima odbrane o zakonitosti dokaza – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

PROPUST PRVOSTEPENOG SUDA DA SE NA GLAVNOM PRETRESU IZJASNI O OSNOVANOSTI PRIGOVORA ODBRANE KOJI SU SE ODNOSILI NA ZAKONITOST PREDLOŽENIH ODNOSNO IZVEDENIH DOKAZA, PA, POTOM, PROPUST SUDA DA SE U PRESUDI IZJASNI O OSNOVANOSTI PRIGOVORA ODBRANE O ZAKONITOSTI TIH DOKAZA, IAKO JE NA DOKAZIMA NA KOJE SE ODNOSIO PRIGOVOR ODBRANE ZASNOVAO SVOJU PRESUDU, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH JER JE PRVOSTEPENI SUD NA TAJ NAČIN PROPUSTIO DA UZME U RAZMATRANJE STAVOVE ODBRANE IZNESENE TOKOM GLAVNOG PRETRESA.

„Iz spisa predmeta proizilazi da je branitelj optuženog B.B. na glavnom pretresu održanom dana 15.04.2016. godine istakao prigovore u pogledu zakonitosti dokaza koji su pribavljeni pretresima te na osnovu potvrda o privremenom oduzimanju predmeta. Prigovori su sadržavali tvrdnju da nije postojala naredba suda ni za pretres vozila ni za privremeno oduzimanje predmeta, a nije postojala opasnost od odlaganja koja bi opravdala da se predmeti oduzmu bez naredbe suda. Branitelj je na glavnom pretresu određeno naveo da zbog toga smatra da je oduzimanje predmeta izvršeno protivno članu 80. stav 1. ZKP FBiH. Takođe, branitelj je istakao da privremeno oduzeti predmeti nisu

pohranjeni u sudu, u skladu sa članom 84. ZKP FBiH, nego su direktno poslani na vještačenje iz tužiteljstva. Branitelj je na tom glavnom pretresu, na izričito pitanje predsjednice vijeća, izjavio da se taj prigovor odnosi na sve privremeno oduzete predmete. O tim prigovorima odbrane sud nije odlučio na glavnom pretresu održanom dana 15.04.2016. godine nego je odlučivanje o tim prigovorima odložio. Na glavnom pretresu održanom dana 02.06.2016. godine sud je odlučio da će konačnu odluku o zakonitosti i nezakonitosti dokaza dati u svojoj odluci (vjerovatno se mislilo na presudu). Iz zapisnika o glavnom pretresu od 11.07.2016. godine vidljivo je da je branitelj navedene prigovore u vezi sa zakonitošću izvedenih dokaza ponovio i u završnom izlaganju ističući ponovo da ti dokazi, budući da su nezakonito pribavljeni, nisu mogli biti niti predmet vještačenja.

Iz obrazloženja pobijane presude (strana 13.) vidljivo je da je prvostepeni sud, u vezi sa navedenim prigovorom odbrane o zakonitosti izvedenih dokaza, zaključio da su nezakoniti dokazi zapisnik o pretresanju Policijske stanice B. broj 02/6-4-04-2-02/15 od 13.04.2015. godine, zapisnik o pretresanju Policijske stanice B. broj 02/6-4/04-2-03/15 od 13.04.2015. godine, fotodokumentacija Policijske stanice B. broj 02/6-4-04-2-987/15 od 13.04.2015. godine, potvrda o privremenom oduzimanju predmeta izdata od Policijske uprave K., Policijska stanica B. broj 02/6-4-04-2-10/15 od 13.04.2015. godine i dio zapisnika o uviđaju Uprave policije, Policijska uprava K. broj 02/6-4-04-2-23/15 od 13.04.2015. godine, u dijelu u kome se navodi da je od strane službenika OKP PU K. i PS B. izvršen pretres navedenih putničkih vozila kao i opis nađenih predmeta koji se mogu dovesti u vezu sa počinjenjem ovog krivičnog djela.

U pobijanoj presudi sud se, međutim, nije izjasnio o osnovanosti prigovora odbrane o zakonitosti ostalih dokaza pa ni osnovanosti tvrdnje odbrane da su nezakoniti dokazi i predmeti oduzeti po potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta Policijske stanice B. broj 02/6-4-04- 2-11/15 od 13.04.2015. godine i potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta Uprave policije

T. broj 02/3-1-30/15 od 13.04.2015. godine kao i sva vještačenja privremeno oduzetih predmeta.

Budući da je prvostepeni sud propustio se izjasniti na glavnom pretresu o osnovanosti prigovora odbrane koji su se odnosili na nezakonitost izvedenih dokaza nego je to odložio na vrijeme donošenja svoje odluke (presude), pa, potom, u presudi propustio se izjasniti o osnovanosti prigovora odbrane o nezakonitosti navedenih dokaza, iako je na dokazima na koje se odnosio prigovor odbrane zasnovao svoju presudu, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, a ne bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH, kako se navodi u žalbi branitelja.

Naime, dužnost je suda da da ocjenu osnovanosti prigovora, iznesenih tokom glavnog pretresa, o zakonitosti dokaza izvedenih na glavnom pretresu. Kako to prvostepeni sud nije učinio ni na glavnom pretresu ni u svojoj presudi, propuštajući na taj način da uzme u razmatranje stavove odbrane iznesene tokom glavnog pretresa, povrijedio je pravo optuženog na odbranu i time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 06 0 K 008179 17 Kž 2 od 17.01.2018. godine)

Povređa prava na odbranu – neomogućavanje odbrani da iznese uvodno izlaganje – član

312. stav 1. tačka d) i član 275. stav 3. ZKP FBiH

NEOMOGUĆAVANJEM ODBRANI DA IZNESE UVODNO IZLAGANJE, POVRIJEĐENO JE PRAVO OPTUŽENOG NA ODBRANU JER JE POZIVANJE ODBRANE DA IZNESE UVODNO IZLAGANJE ZAKONOM PROPISANA OBAVEZNA RADNJA SUDA U OKVIRU GLAVNOG PRETRESA UPRAVO RADI PRUŽANJA MOGUĆNOSTI ODBRANI DA, IZNOSEĆI KONCEPT ODBRANE, UKAŽE

SUDIJI ODNOSNO SUDSKOM VIJEĆU NA KLJUČNA ČINJENIČNA I PRAVNA PITANJA KOJA JE, PO OCJENI ODBRANE, POTREBNO RASVIJETLITI I RASPRAVITI TOKOM GLAVNOG PRETRESA.

„Postupajući na navedeni način sud je, kako se to osnovano ukazuje žalbom branitelja, povrijedio odredbu člana 275. stav 3. ZKP FBiH. Ova odredba propisuje da, nakon čitanja optužnice i uvodnog izlaganja tužitelja, optuženi i njegov branitelj mogu izložiti koncept odbrane. S obzirom na zakonom određenu svrhu uvodnog izlaganja odbrane, ovaj sud nalazi da je neomogućavanjem odbrani da iznese uvodno izlaganje, pogotovo što je prethodno tužiteljica iznijela svoje uvodno izlaganje, povrijeđeno pravo optuženog na odbranu. Naime, pozivanje odbrane da iznese uvodno izlaganje je zakonom propisana obavezna radnja suda u okviru glavnog pretresa upravo radi pružanja mogućnosti odbrani da, iznoseći svoj koncept odbrane, ukaže sudskom vijeću na ključna činjenična i pravna pitanja koja je, po ocjeni odbrane, potrebno rasvijetliti i raspraviti tokom glavnog pretresa. Time se značajno može utjecati na sam tok i sadržinu dokaznog postupka i čitavog glavnog pretresa u smislu njihovog vođenja na način koji će omogućiti rasvjetljavanje i tih činjeničnih i pravnih pitanja te ocjenu izvedenih dokaza i iznesenih pravnih stavova u kontekstu ne samo koncepta optužbe nego i koncepta odbrane. S obzirom na to, ovaj sud nalazi da je propuštanjem suda da pozove odbranu da iznese, ako to hoće, uvodno izlaganje i pored obaveze predsjednika vijeća da se, u skladu sa članom 254. stav

2. ZKP FBiH, stara za svestrano pretresanje predmeta, povrijeđeno pravo optuženog na odbranu, te da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

Prekoračenje optužbe – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH

IZMIJENIVŠI ČINJENIČNI OPIS DJELA IZ OPTUŽNICE TAKO ŠTO JE OPTUŽENU OGLASIO KRIVOM ZA PRIBAVLJANJE PROTIVPRAVNE IMOVINSKE KORISTI U ODREĐENOM IZNOSU PREDUZEĆU NAVEDENOM U IZRECI PRVOSTEPENE PRESUDE IAKO JOJ JE OPTUŽNICOM BILO STAVLJENO NA TERET DA JE RADNJAMA OPISANIM U OPTUŽNICI PRIBAVILA SEBI I SAOPTUŽENOM PROTIVPRAVNU IMOVINSKU KORIST, PRVOSTEPENI SUD JE PREKORAČIO OPTUŽBU I TIME UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA J) ZKP FBiH JER SE PRESUDA NE ODNOSI NA DJELO KOJE JE BILO PREDMET OPTUŽBE SADRŽANE U IZMIJENJENOJ OPTUŽNICI.

„Naime, u djelimično izmijenjenoj optužnici tužitelja, na glavnom pretresu održanom dana 01.07.2013. godine, bilo je navedeno da su saoptuženi P.B. i K.T, na opisani način sebi “pribavili protupravnu imovinsku korist u iznosu od 789.461,00 KM za koji iznos su oštetili preduzeće „E.“ d.o.o. L.“. Kod takvog činjeničnog opisa tužitelj je ostao i na zadnjem glavnom pretresu održanom dana 16.12.2013. godine, odnosno i u završnoj riječi. Međutim, sud je, kako to „obrazlaže“ (strana 8. presude, prvi pasus), taj dio činjeničnog opisa optužnice sam izmijenio tako da je, kako navodi, umjesto navoda u izmijenjenoj optužnici „da je optužena sebi pribavila imovinsku korist u iznosu od 789.461,00 KM i za navedeni iznos oštetila preduzeće „E.“, u izreci presude naveo da je optužena „preduzeću „A.c.“ d.o.o. L. pribavila protupravnu imovinsku korist u iznosu od 299.908,30 KM, a za navedeni iznos pričinila štetu poduzeću „E.“. Iz navoda suda proizilazi da je ova izmjena optužnice izvršena iz razloga jer iz provedenih dokaza proizilazi da je ukupno pribavljena imovinska korist od 299.908,30 KM i da tu „protupravnu korist optužena nije sebi pribavila“ već preduzeću „A.c.“. Dakle, ovakvom

izmjenom činjeničnog opisa prvostepeni sud je povrijedio pravilo o vezanosti presude za optužbu iz člana 295. stav 1. ZKP FBiH, jer ovakvim izmjenama sud mijenja bitne elemente predmetnog krivičnog djela koji se odnose na

pribavljenju imovinsku korist. Pored toga, kako je navedena izmjena izvršena u izreci presude, onda je osnovan i žalbeni prigovor branitelja, da je optuženoj bila onemogućena efikasna odbrana, odnosno da odbrana nije imala mogućnost da se očituje o tim izmjenama i iznese svoje protuargumente. Postupivši na taj način suprotno odredbi člana 295. stav 1. ZKP FBiH, prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka j) ZKP FBiH, a istovremeno je počinio i bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, jer je optuženoj bilo uskraćeno pravo na odbranu, kako je na te povrede pravilno ukazao branitelj u žalbi.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 10 0 K 002161 15 Kž od 28.05.2018. godine)

Nerazumljivost izreke rješenja kojim su određene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

USLJED PROPUSTA PRVOSTEPENOG SUDA DA U RJEŠENJU KOJIM SU OPTUŽENIMA U KONKRETNOM KRIVIČNOM PREDMETU, ODREĐENE PRIVREMENE MJERE OSIGURANJA ZABRANOM OTUĐENJA ILI OPTEREĆENJA NEKRETNINE ILI STVARNIH PRAVA UPISANIH NA NEKRETNINI, UZ ZABILJEŽBU ZABRANE U ZEMLJIŠNIM KNJIGAMA, NAZNAČI ČIJE SU VLASNIŠTVO TE NEKRETNINE, IZREKA POBIJANOG RJEŠENJA JE NERAZUMLJIVA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.“

„Osnovano se žalbama branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo prvostepeno rješenje pobija i tvrdnjom da je njegova izreka nerazumljiva jer su pobijanim rješenjem određene privremene mjere osiguranja u odnosu na ove optužene i zabranom otuđenja ili opterećenja nekretnine ili stvarnih prava upisanih na nekretnini, uz zabilježbu zabrane u zemljišnim knjigama na stambenom objektu i dvorištu ... a te nekretnine nisu vlasništvo optuženih S.N. ili pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo. Naime, u izreci pobijanog rješenja, u odnosu na ove nekretnine, propušteno je da se naznači čije su one vlasništvo, te kako su navedene privremene mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, u odnosu na ove nekretnine, izrečene optuženima S.N. i pravnoj osobi G. d.o.o. Sarajevo, izreka pobijanog rješenja u tom dijelu je nerazumljiva, te je i time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 019389 17 Kž 5 od 26.02.2018. godine)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – propust suda da obrazloži kojim razlozima se rukovodio pri ublažavanju kazne optuženom – član 312. stav 1. tačka k) i član 305. stav

8. ZKP FBiH

PROPUST SUDA DA IZNESE ZAKONSKI OSNOV ZA UBLAŽAVANJE KAZNE I RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI DONOŠENJU ZAKLJUČKA DA KAZNU TREBA UBLAŽITI, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

„... optuženi B.E. je oglašen krivim za krivično djelo Razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 31. KZ FBiH. Za to krivično djelo u zakonu je propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje pet godina, a pobijanom presudom optuženom je izrečena kazna zatvora u trajanju od jedne godine. Iz izreke i obrazloženja pobijane presude proizilazi da je kazna optuženom izrečena uz primjenu člana 50. KZ FBiH. Ova zakonska odredba odnosi se na ublažavanje kazne i propisuje da sud može učinitelju odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom

kad zakon propisuje da se učinitelj može blaže kazniti (član 50. tačka a) KZ FBiH) i kad sud utvrdi da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se i ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja (član 50. tačka b) KZ FBiH). Ni u izreci ni u obrazloženju pobijane presude prvostepeni sud ne navodi po kojem od ovih zakonskih osnova je optuženom izrečena ublažena kazna tj. da li po osnovu iz člana 50. tačka a) ili po osnovu iz člana 50. tačka b) KZ FBiH. U obrazloženju pobijane presude sud navodi samo otežavajuće i olakšavajuće okolnosti koje je cijenio optuženom prilikom odmjeravanja kazne. S obzirom na zakonske osnove iz člana 50. KZ FBiH za ublažavanje kazne, očito je da navodi prvostepenog suda koji se odnose na utvrđene otežavajuće i olakšavajuće okolnosti ne predstavljaju obrazloženje odluke o ublažavanju kazne. S druge strane, odredbom člana 305. stav 8. ZKP FBiH izričito je propisano da će sud u pismeno izrađenoj presudi posebno obrazložiti kojim se razlozima rukovodio pri odluci da kaznu treba ublažiti. S obzirom da prvostepena presuda ne sadrži razloge koji se tiču zakonskih osnova za ublažavanje kazne (postojanje jednog od zakonom izričito propisanih osnova za ublažavanje kazne ili postojanje naročito olakšavajućih okolnosti koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja) a optuženom je izrečena ublažena kazna zatvora, očito je da pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Stoga se osnovano žalbom kantonalne tužiteljice iz S., prvostepena presuda pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 027857 17 KŽ 4 od 13.09.2017. godine)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – nedostatak razloga o proporcionalnosti između određenih privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom i cilja koji se želi postići njihovim određivanjem, član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PROPUST SUDA DA U OBRAZLOŽENJU RJEŠENJA O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM NAVEDE RAZLOGE NA OSNOVU KOJIH JE ZAKLJUČIO DA POSTOJI PROPORCIONALNOST IZMEĐU VRIJEDNOSTI IMOVINE ČIJE SE RASPOLAGANJE OGRANIČAVA I VRIJEDNOSTI IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM ČIJE SE ODUZIMANJE OSIGURAVA IMA ZA POSLJEDICU NEDOSTATAK RAZLOGA O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBIH.

„Prvostepeni sud je na kraju obrazloženja pobijanog rješenja konstatovao da je vrijednost imovine čije se raspolaganje ograničava proporcionalna s vrijednošću imovinske koristi čije se oduzimanje osigurava. Pri tome je prvostepeni sud naveo da je vrijednost imovinske koristi čije se oduzimanje osigurava određenim i produženim privremenim mjerama osiguranja preko 4 miliona KM, ali je propustio određeno navesti kolika je to vrijednost imovine čije se raspolaganje ograničava tim privremenim mjerama, kako se osnovano ukazuje žalbama branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo. Stoga ovaj sud nalazi da je prvostepeni sud propustio dati razloge na osnovu kojih je zaključio da postoji proporcionalnost između vrijednosti imovine čije se raspolaganje ograničava i vrijednosti imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom čije se oduzimanje osigurava te je i time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.“

26.

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – propust suda da da ocjenu o tome da li se određenim privremenim mjerama osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom nameće pretjeran teret optuženom – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

SUD JE PRI DONOŠENJU ODLUKE O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM DUŽAN DATI I RAZLOGE O TOME DA LI SE ODREĐENIM PRIVREMENIM MJERAMA OSIGURANJA NAMEĆE PREVELIK TERET ZA OPTUŽENE U ODNOSU NA KOJE JE PRIVREMENA MJERA OSIGURANJA ODREĐENA. U PROTIVNOM, RJEŠENJE O ODREĐIVANJU PRIVREMENIH MJERA OSIGURANJA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

„Žalbom branitelja optužene pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo ukazuje se i da je pobijanim rješenjem i to prvenstveno blokadom računa ove pravne osobe, ona onemogućena u svom redovnom poslovanju i obavljanju redovnih i ugovorenih poslova. Žalba sadrži niz podataka o navodnim posljedicama donošenja rješenja o određivanju privremenih mjera osiguranja u pogledu mogućnosti poslovanja pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo i poziva se na dokaze iz kojih proizilaze te činjenice i koji su priloženi uz žalbu. Iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da je navedeno istaknuto i u izjašnjenju branitelja optuženih S.N. i pravne osobe G. d.o.o. Sarajevo na prijedlog tužitelja za produženje privremenih mjera osiguranja oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom, ali, iako se u pobijanom rješenju navodi taj dio izjašnjenja branitelja, pobijano rješenje ne sadrži ocjenu tih navoda branitelja koji se svode na tvrdnju da se određivanjem odnosno produžavanjem ovakvih privremenih mjera osiguranja nameće prevelik teret za navedene optužene. Kako pobijano rješenje ne sadrži razloge o toj tvrdnji odbrane i time je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav

1. tačka k) ZKP FBiH.“

Zasnivanje presude na iskazima svjedoka iz istrage koji su korišteni protivno odredbama člana 288. stav 1. i 2. ZKP FBiH – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana

312. stav 2. u vezi sa članom 288. stav 1. i 2. ZKP FBiH

ISKAZI SVJEDOKA IZ ISTRAGE MOGU SE NA GLAVNOM PRETRESU KORISTITI SAMO POD UVJETIMA PROPISANIM U ČLANU 288. STAV 1. I 2. ZKP FBiH NAKON ČEGA SE ONI PRILAŽU KAO DOKAZNI MATERIJAL I SAMO SE U TIM SLUČAJEVIMA PRESUDA MOŽE ZASNIVATI I NA TIM ISKAZIMA SVJEDOKA. KORIŠTENJE TIH ISKAZA NA GLAVNOM PRETRESU PROTIVNO NAVEDENIM ODREDBAMA PREDSTAVLJA NJHOVU NEPRAVILNU PRIMJENU I, AKO JE TO BILO ILI JE MOGLO BITI OD UTICAJA NA ZAKONITO I PRAVILNO DONOŠENJE PRESUDE, PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. ZKP FBiH.

„Dakle, iz pobijane presude proizilazi da prvostepeni sud sve iskaze svjedoka „B1“ cijeni relevantnim dokazima i svoje odlučne činjenične zaključke da je J. R. osoba koja je kritične prilike zajedno sa još dvije nepoznate osobe, pucajući iz automatske puške, ubila civile N. N.,

M. H. i F. H. i da ne postoji dilema u pogledu utvrđivanja identiteta optuženog, zasniva upravo na iskazima svjedoka „B1“ datim na glavnom pretresu i u toku istrage.

Budući da iskazi svjedoka „B1“ dati u toku istrage nisu u skladu sa odredbom člana 288. stav

1. ZKP FBiH korišteni na glavnom pretresu pa ni priloženi kao dokazni materijal u spis prilikom ispitivanja navedenog svjedoka na glavnom pretresu, niti su se u sudski spis mogli naknadno priložiti kao dokaz shodno članu

288. stav 2. ZKP FBiH, obzirom da je svjedok „B1“ u toku postupka ispitan na glavnom pretresu, zasnivanjem prvostepene presude na tim dokazima, iskazima svjedoka „B1“ iz istrage, od strane prvostepenog suda došlo je do povrede člana 288. stav 2. ZKP FBiH koja je, u konkretnom slučaju, mogla biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke suda. Stoga ovaj sud nalazi da je postupanjem na glavnoj raspravi suprotno navedenoj zakonskoj odredbi i prilikom donošenja prvostepene presude sud učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 288. stav 2. ZKP FBiH.

Iz navedenih razloga ovaj sud je, uvažavanjem žalbe braniteljice optuženog J. R., na osnovu člana 330. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, donio rješenje kojim je ukinuo prvostepenu presudu i pošto je u istom krivičnom predmetu presuda već jednom bila ukinuta, na osnovu člana 325. stav 2. ZKP FBiH, odredio održavanje pretresa u ovom predmetu pred ovim sudom.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH broj: 06 0 K 007724 17 Kž 2 od 14.02.2018. godine)

Zasnivanje presude na dokazu koji nije iznesen na glavnom pretresu – bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. u vezi sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH

ZASNIVANJEM PRESUDE NA DIJELU ISKAZA SVJEDOKA IZ ISTRAGE KOJI SVJEDOKU PRILIKOM NJEGOVOG ISPITIVANJA NA GLAVNOM PRETRESU NIJE PREDOČEN NITI JE SVJEDOKU OMOGUĆENO DA SE O TOM ISKAZU IZJASNI, DAKLE, NA DOKAZU KOJI NIJE NI IZNESEN NA GLAVNOM PRETRESU, PREDSTAVLJA KRŠENJE ODREDBE ČLANA 296. STAV 1. ZKP FBiH KOJE JE MOGLO BITI OD UTJECAJA NA DONOŠENJE PRAVILNE I ZAKONITE ODLUKE TE JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 2. ZKP FBiH.

„Prema stanju spisa i sadržini zapisnika sa glavnog pretresa od 25.04.2016. godine, kada je kao svjedok ispitan oštećeni R. T., slijedi da je ovom svjedoku predložen dio iskaza sa zapisnika od 20.12.2011. godine CJB B.L. u kome se on izjašnjavao o tome kako ga je udarao optuženi

„Kada sam se sagnuo da obrišem pod isti mi je s obje noge skočio na leđa, a zatim bi me nastavljao udarati vojničkim čizmama po cijelom tijelu“, dok iz razloga datih u obrazloženju pobijane presude slijedi da je prvostepeni sud svoj zaključak o tome da iskaz oštećenog R. T. kao svjedoka nije pouzdan i vjerodostojan, između ostalog, temeljio i na ranije pomenutom dijelu iskaza oštećenog sa zapisnika od 20.12.2011. godine koji mu nije predložen.

Dakle, prvostepeni sud je svoju presudu temeljio i na dijelu iskaza oštećenog kao svjedoka koji je dat u toku istrage iako oštećenom taj dio iskaza nije predložen na glavnom pretresu niti mu je, u smislu člana 288. stav 1. ZKP FBiH, omogućeno da u tom dijelu objasni ili pobije svoj prethodni iskaz. To dalje znači da se radi o dokazu koji nije iznesen na glavnom pretresu, a shodno članu 296. stav 1. ZKP FBiH samo na dokazima i činjenicama koji su izneseni na glavnom pretresu sud može zasnovati presudu. Budući da je prvostepeni sud svoje odlučne činjenične zaključke zasnovao na dijelu iskaza svjedoka oštećenog iz istrage koji nije iznesen na glavnom pretresu i svjedoku oštećenom omogućeno da u tom dijelu objasni ili pobije svoj prethodni iskaz, očito je da je povreda navedenih zakonskih odredaba, u konkretnom slučaju, mogla biti od uticaja na donošenje zakonite i pravilne odluke suda. Stoga je, na taj način, učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH.

Imajući u vidu sve navedeno ovaj sud je djelimičnim uvažavanjem žalbe kantonalnog tužitelja, na osnovu člana 330. stav 1. tačka a) ZKP FBiH, donio rješenje kojim je ukinuo prvostepenu presudu i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH Broj: 06 0 K 009087 16 Kž od 09.08.2017.godine)

KADA JE, NA OSNOVU PRIJEDLOGA NADLEŽNOG TUŽITELJA DA SE OSUMNJIČENIMA PRITVOR PRODUŽI IZ RAZLOGA PROPISANIH U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA B), C) I D) ZKP FBiH, PRVOSTEPENI SUD OSUMNJIČENIMA RJEŠENJEM PRODUŽIO PRITVOR SAMO IZ RAZLOGA PROPISANOG U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH, TE TO RJEŠENJE, DJELIMIČNIM UVAŽAVANJEM ŽALBE BRANITELJA OSUMNJIČENOG, UKINUTO OD STRANE DRUGOSTEPENOG SUDA I PREDMET VRAĆEN PRVOSTEPENOM SUDU NA PONOVO ODLUČIVANJE, PRODUŽENJEM PRITVORA OSUMNJIČENIM, PRI PONOVNOM ODLUČIVANJU, SADA IZ RAZLOGA PREDVIĐENIH U ČLANU 146. STAV 1. TAČKA B) I D) ZKP FBiH, POVRIJEĐENO JE PRAVILO O ZABRANIO REFORMATIO IN PEIUS BUDUĆI DA JE PROTIV PRETHODNOG RJEŠENJA BILA IZJAVLJENA ŽALBA SAMO U KORIST OSUMNJIČENIH.

„... rješenjem Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.10.2017. godine, donesenim povodom prijedloga Kantonalnog tužiteljstva Kantona S. od 18.10.2017. godine za produženje pritvora

osumnjičenima S.A. i K.A. u trajanju od 2 (dva) mjeseca, a iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b), c) i d) ZKP FBiH, osumnjičenima S.A. i K.A. je pritvor bio produžen samo iz razloga propisanog u članu 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH. Takođe, iz spisa predmeta proizilazi da protiv tog rješenja žalbu nije izjavilo Kantonalno tužiteljstvo Kantona S. nego samo branitelji osumnjičenih i, upravo, djelimičnim uvažavanjem žalbi branitelja osumnjičenih odnosno primjenom člana 324. ZKP FBiH, rješenje Kantonalnog suda u S. broj ... od 18.10.2017. godine je bilo ukinuto i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje.

Iz tih razloga je, a imajući u vidu odredbu člana 322. ZKP FBiH, kojom je propisano da kada je podnesena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu, a koja odredba se, u skladu sa članom 338. ZKP FBiH, primjenjuje i u postupku odlučivanja o žalbi na rješenje, bila isključena mogućnost ponovnog produženja pritvora osumnjičenima S.A. i K.A. iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH.

S obzirom na navedeno, prvostepeni sud se u pobijanom rješenju bespotrebno upustio u ponovnu ocjenu osnovanosti prijedloga tužiteljstva za produženje pritvora osumnjičenima S.A. i K.A. iz razloga propisanih u članu 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH.

Slijedom toga, žalbeni navodi kantonalne tužiteljice kojima se osporava pravilnost zaključka prvostepenog suda o nepostojanju posebnih osnova za pritvor prema osumnjičenima S.A. i K.A. iz člana 146. stav 1. tačka b) i d) ZKP FBiH su irelevantni.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 029534 17 Kž 2 od 27.11.2017. godine)

Dopuštenost žalbe zbog odluke o krivičnopravnoj sankciji izjavljenoj protiv presude donesene na osnovu sporazuma o priznanju krivnje – član 327. i član 246. stav 6. tačka c) ZKP FBiH

AKO SUD IZREKNE OPTUŽENOM KRIVIČNOPRAVNU SANKCIJU KOJA NIJE UTVRĐENA SPORAZUMOM O PRIZNANJU KRIVNJE, KOJI JE SUD PRIHVATIO, ONDA STRANKE I BRANILAC IMAJU PRAVO DA IZJAVE ŽALBU ZBOG ODLUKE O TOJ KRIVIČNOPRAVNOJ SANKCIJI KAO I PO SVIM OSTALIM ŽALBENIM OSNOVAMA, VEZANO ZA KRIVIČNOPRAVNU SANKCIJU KOJA NIJE UTVRĐENA U SPORAZUMU.

„Prema odredbi člana 246. stav 6. tačka a) i c) ZKP FBiH uslov za prihvatanje od strane suda sporazuma o priznanju krivnje zaključenog između optuženog i njegovog branioca, sa jedne strane i kantonalnog tužioca, sa druge strane, je utvrđenje suda da je do sporazuma o priznanju krivnje došlo dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem (tačka a), te upoznavanja optuženog sa svim zakonskim posljedicama pismeno zaključenog sporazuma o priznanju krivnje, uključujući i potpuno razumijevanje optuženog da se sporazumom o priznanju krivnje odriče, ne samo prava na suđenje, već i prava na žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu se izreći na osnovu sačinjenog sporazuma (tačka c).

Procesne posljedice gubitka prava na žalbu na izrečenu krivičnopravnu sankciju za optuženog nastaju u trenutku prihvatanja sporazuma o priznanju krivnje od strane suda. Sud je vezan sporazumom koji je prihvatio i mora izreći onu krivičnopravnu sankciju koja je predviđena sporazumom, što nesumnjivo proizilazi iz stava 5. člana 246. ZKP FBiH. Međutim, ako sud izrekne optuženom krivičnopravnu sankciju koja nije utvrđena sporazumom o priznanju krivnje, koji je sud prihvatio, onda stranke i branilac imaju pravo da izjave žalbu zbog odluke o toj krivičnopravnoj sankciji, kao i po svim ostalim žalbenim osnovama, vezano za krivičnopravnu sankciju koja nije utvrđena u sporazumu.

Kako je u konkretnoj krivičnopravnoj situaciji prvostepeni sud izrekao optuženom i krivičnopravnu sankciju (mjeru sigurnosti oduzimanje predmeta) koja nije utvrđena u sporazumu o priznanju krivice, žalbu branioca optuženog izjavljena na tu sankciju je dozvoljena...”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 022049 17 Kž 18 od 05.11.2018. godine)

Izvođenje dokaza na glavnom pretresu pri ponovljenom suđenju nakon ukidanja prvostepene presude – član 331a. stav 4. ZKP FBiH

NEMA POVREDE PRAVA NA ODBRANU NI BITNE POVREDE ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH SAMO ZBOG TOGA ŠTO PRVOSTEPENI SUD NA GLAVNOM PRETRESU, ODRŽANOM TOKOM PONOVLJENOG SUĐENJA NAKON UKIDANJA PRVOSTEPENE PRESUDE, NIJE PONOVO NEPOSREDNO IZVEO SVE DOKAZE KOJI SU NEPOSREDNO IZVEDENI NA GLAVNOM PRETRESU ODRŽANOM TOKOM PRETHODNOG SUĐENJA POD UVJETIMA PROPISANIM ČLANOM 331A. STAV 4. ZKP FBiH.

„Neosnovano je žalbom optuženikova branitelja ukazano i na navodnu povredu prava na obranu njegovog branjenika. Ova povreda je učinjena onda kada na štetu optuženog uopće nisu primijenjena ili su nepravilno primijenjena pravila postupka. Branitelj konkretno nalazi da je predmetnu povredu prvostupanjski sud počinio jer je u ponovnom postupku odbio njegov prijedlog da se na glavnom pretresu ponovo izvedu svi dokazi koji su bili izvedeni u postupku koji je prethodio donošenju ukinute presude. Kod ocjene opravdanosti ranije navedenog stava iz žalbe branitelja optuženog E. M. prvenstveno valja poći od sadržaja odredbe člana 331a. ZKP FBiH koja je u svemu primjenjiva na danu procesnu situaciju. U ovoj odredbi je na izričit način propisano da je prvostupanjski sud dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostupanjski sud u svojoj odluci. Dalje ista odredba propisuje da će iskazi saslušanih svjedoka i vještaka i pisani nalaz i mišljenje biti prihvaćeni kao dokazi i da mogu biti pročitani ili reproducirani ukoliko su ti svjedoci i vještaci prilikom svjedočenja bili unakrsno ispitani od suprotne stranke ili branitelja ili nisu bili ispitani od strane suprotne stranke ili branitelja iako im je to bilo omogućeno. Ovo je okvir u kojem se sud kreće kada provodi ponovni postupak nakon ukidanja ranije donesene presude, bez obzira na to što stranke i branitelj na glavnom pretresu, sukladno stavu 3. predmetne odredbe, mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze kojima opravdavaju svoje tvrdnje.

U konkretnom slučaju odluka o odbijanju braniteljevog prijedloga za izvođenje svih dokaza izvedenih u postupku koji je prethodio donošenju ukinute presude je zasnovana na činjenici da su svi svjedoci i vještaci tokom tog postupka unakrsno ispitani od suprotne stranke i branitelja. Ovakvo postupanje prvostupanskog suda je u svemu u skladu sa članom 331a. ZKP FBiH i obrazloženo je na strani 3. pobijane presude. Pri tome je taj sud, poštujući upute iz ukidnog rješenja neposredno višeg suda broj: 09 0 K 023700 16 Kž 9 od 22.11.2016. godine, otklanjajući propuste koji su doveli do ukidanja ranije presude, prilikom novog suđenja opravdano odlučio da se od dokaza koji su izvedeni u ranijem postupku na glavnom pretresu neposredno izvede samo dokaz ispitivanjem oštećenog S. P. I ovaj sud nalazi da za donošenje pravilne i zakonite odluke u ponovljenom suđenju nije bilo nužno izvođenje svih dokaza koji su bili izvedeni u

postupku u kojem je donesena ukinuta presuda. Dakle, na štetu optuženog nije učinjena bitna povreda iz člana 312. stav 1. točka d) ZKP FBiH.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH broj: 09 0 K 023700 17 Kž 14 od 31.10.2017. godine)

Za vještaka određena osoba koja se ne nalazi na popisu sudskih vještaka

Član 11. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NEOSNOVANI SU ŽALBENI PRIGOVORI BRANITELJA OPTUŽENOG DA VJEŠTAČENJE MORA OBAVITI OSOBA SA STALNE LISTE SUDSKIH VJEŠTAKA, JER JE BITNO DA JE VJEŠTAČENJE OBAVILA OSOBA KOJA RASPOLAŽE STRUČNIM ZNANJEM IZ PODRUČJA U KOJE SPADAJU ČINJENICE O KOJIMA TREBA DATI NALAZ I MIŠLJENJE.

„Neosnovan je i žalbeni navod branitelja optuženog da je prvostepeni sud zasnovao svoju odluku na nezakonitom dokazu – nalazu i mišljenju dr.sc. Č.M., koja nije na listi stalnih sudskih vještaka. S tim u vezi branitelj navodi da je iz naredbe Kantonalnog tužiteljstva M. broj T07 0 KTA 0016624 od 08.03.2015. godine, određeno da će obdukciju i pregled leša izvršiti dr.sc. Č.M, specijalista patološke anatomije i sudske medicine. Po mišljenju branitelja, ista nije mogla sačiniti nalaz i mišljenje, već je zapisnik o obdukciji sa svim ostalim dokazima trebalo dostaviti na vještačenje jednom od licenciranih i akreditovanih stalnih sudskih vještaka sudske medicine. Kako se prvostepena presuda zasniva na ovom, po mišljenju branitelja nezakonitom dokazu, to je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka i) ZKP FBiH.

Članom 11. ZKP FBiH je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona. Navedeni nalaz nije pribavljen povredama članova 109., 110., 111., 115., 118 i člana 119. kako to branitelj navodi, iz razloga što je nalaz i mišljenje sačinila osoba koja je specijalista patološke anatomije i sudske medicine, dakle osoba koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem, a iz pomenute naredbe tužiteljstva proizilazi da je ista određena za vještaka i da je dužna sačiniti nalaz i mišljenje. Prema tome, kako iz naredbe kantonalnog tužitelja proizilazi da pregled i obdukcija leša nije povjerena specijaliziranoj zdravstvenoj ustanovi nego Č.M. – specijalisti patološke anatomije i sudske medicine, ista je u skladu sa članom 118. ZKP FBiH imala obavezu da sačini nalaz i mišljenje. Okolnost da ista nije na listi stalnih sudskih vještaka nema za posljedicu da se ista nije mogla odrediti za vještaka i saslušati u svojstvu vještaka na glavnom pretresu. Pri navedenom treba imati u vidu i odredbu člana 112. ZKP FBiH kojom je propisano da se za vještaka ne može odrediti osoba koja ne može biti saslušana kao svjedok (član 96.) ili osoba koja je oslobođena od dužnosti svjedočenja (član 97.), kao ni osoba prema kojoj je krivično djelo učinjeno, a ako je takva osoba određena

na njenom nalazu i mišljenju se ne može zasnivati sudska odluka. Također, treba imati u vidu i odredbu člana 109. ZKP FBiH koja propisuje da se vještačenje određuje kada je za utvrđivanje

ili ocjenu neke važne činjenice potrebno pribaviti nalaz i mišljenje osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem. Dakle, nijedna odredba ZKP FBiH ne propisuje da se za vještaka može odrediti samo osoba koja se nalazi na listi stalnih sudskih vještaka, već je neophodno raspolaganje potrebnim stručnim znanjem. Također, članom 11. Zakona o vještacima FBiH (Sl. novine FBiH broj 49/05) je propisano da lista vještaka nije obavezujuća za sud ili drugi organ koji vodi postupak, odnosno druge učesnike u postupku, osim ako je drugačije predviđeno propisima kojima se uređuju pravila postupka. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 07 0 K 013045 17 Kž 3 od 25.10.2017. godine)

Ponovno izvođenje ranije nezakonito izvedene radnje dokazivanja – član 11. stav 2. ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE ODREĐENA RADNJA DOKAZIVANJA IZVEDENA UZ BITNE POVREDE ZKP FBiH U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH I USLJED ČEGA SE NA DOKAZIMA PRIBAVLJENIM TOM RADNjom NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA, NE ISKLJUČUJE, SAMA PO SEBI, MOGUĆNOST PONOVRNOG IZVOĐENJA TE RADNJE ODNOSNO PRIBAVLJANJA ODREĐENOG DOKAZA U SKLADU SA ZAKONSKIM ODREDBAMA KOJIMA JE TA RADNJA REGULIRANA. TAKVO PONOVRNO IZVOĐENJE ODREĐENE PROCESNE RADNJE UZ POŠTIVANJE RELEVANTNIH ZAKONSKIH ODREĐABA NE PREDSTAVLJA KONVALIDACIJU RADNJE DOKAZIVANJA PREDUZETE U RANIJOJ FAZI POSTUPKA UZ KRŠENJE ZAKONSKIH PROPISA NEGO NOVO IZVOĐENJE RADNJE I PONOVRNO PRIBAVLJANJE DOKAZA.

“U vezi sa prigovorom optuženog G.G. o zakonitosti pribavljanja naloga za gotovinsku isplatu na teret d.o.o. XY za period od 05.10.2007. godine do 13.03.2009. godine od Raiffeisen Bank dd Sarajevo, ovaj sud je imao u vidu i argumente optuženog kojima se isticalo da se na taj način vrši konvalidacija nezakonitih dokaza što, po mišljenju optuženog, nije ispravno i pri čemu se optuženi pozvao na odluke Ustavnog suda BiH broj AP-291/08 i AP-4382/12, u kojima je navedeno da propusti prilikom istrage se ne mogu konvalidirati naknadnim izdavanjem naredbi od strane suda. Međutim, ovaj sud nalazi ovakvu argumentaciju optuženog G.G. neosnovanom. Najprije, pomenute odluke Ustavnog suda BiH se odnose na sasvim drugu situaciju odnosno na pokušaje konvalidacije nezakonito pribavljenih dokaza, dakle, istih onih dokaza koji su pribavljeni u ranijoj fazi postupka protivno zakonskim odredbama. U konkretnom slučaju, nije se radilo o konvalidaciji one dokumentacije koju je vještak H.A. pribavio od strane Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo protivno odredbi člana 86. stav 1. ZKP FBiH nego o ponovnom pribavljanju od strane ovog suda, u skladu sa zakonom, odnosno poslovne dokumentacije. Ta se dokumentacija u svom izvornom obliku nalazi u Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo, te je iz tog razloga bilo moguće ponovno izvesti ovu dokaznu radnju – pribaviti ovjerene prijepise te dokumentacije dok su prijepisi, koje je u toku istrage pribavio vještak H.A., izdvojeni iz spisa. Ponovno izvođenje određene procesne radnje, kada je to moguće, uz poštivanje zakonskih odredaba koje se odnose na njeno izvođenje, ne predstavlja konvalidaciju radnje učinjene u ranijoj fazi postupka uz kršenje odnosnih zakonskih propisa nego novo izvođenje radnje i ponovno pribavljenje dokaza. To je uobičajeni postupak (onda kada je on moguć tj. kada se radi

o procesnoj radnji koja se može ponovo izvesti u drugim, zakonom propisanim uvjetima) u slučajevima kada se rezultati određenih procesnih radnji ne mogu koristiti u postupku zbog toga što nisu obavljene u skladu sa zakonom (na primjer, u slučaju da je privilegirani svjedok saslušan bez prethodnog upozorenja da nije dužan svjedočiti može se ponovo saslušati uz poštivanje zakonskih odredbi o nužnosti takvog upozorenja).”

Nezakonita radnja pribavljanja od banaka podataka o finansijskim transakcijama – član

11. stav 2. u vezi sa članom 86. stav 1. ZKP FBiH

PRIBAVLJANJE PODATAKA OD BANAKA O FINANSIJSKIM TRANSAKCIJAMA BEZ NAREDBE SUDA PREDSTAVLJA BITNU ODNOSNO SUŠTINSKU POVREDU ODREDBE ČLANA 86. STAV 1. ZKP FBiH JER SE RADI O KRŠENJU TE ODREDBE U DIJELU KOJI ODREĐUJE KO JE OVLAŠTEN DA PRIBAVLJA TU DOKUMENTACIJU USLJED ČEGA SE NA DOKAZIMA KOJI SADRŽE TE PODATKE, U SKLADU SA ČLANOM 11. STAV 2. ZKP FBiH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

Iz Obrazloženja:

“Tokom pretresa ovaj sud je donio rješenje kojim je iz spisa predmeta kao nezakonit dokaz izdvojena i dokumentacija koju je od Raiffeisen Bank pribavio vještak H.A. i to ... Navedeni dokazi su izdvojeni iz spisa predmeta kao nezakoniti jer nisu bili pribavljeni u skladu sa odredbom člana 86. stav 1. ZKP FBiH prema kojoj se pribavljanje od banaka podataka o finansijskim transakcijama i poslovima neke osobe koji bi mogli biti dokaz u krivičnom postupku vrši na osnovu naredbe suda. Pribavljanjem navedene dokumentacije bez naredbe suda, bitno odnosno suštinski tj. u pogledu toga ko je ovlašten da pribavlja tu dokumentaciju je povrijeđena odredba člana 86. stav 1. ZKP FBiH, a odredbama člana 11. stav 2. istog zakona je propisano da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim bitnim povredama tog zakona. S obzirom da su bili zasnovani na toj dokumentaciji, iz spisa predmeta, a u skladu sa članom 11. stav 3. ZKP FBiH, kao nezakoniti dokazi izdvojeni su, takođe, nalaz i mišljenje vještaka H.A. od 20.03.2012. godine i iskaz vještaka H.A. sa zapisnika o glavnom pretresu Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 K 015657 12 K od 23.04.2013. godine. “

Nezakonita radnja dokazivanja Privremeno oduzimanje predmeta – član 11. stav 2. u vezi sa članovima 79-85. ZKP FBiH

PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA KOJE NIJE IZVRŠENO U POSTUPKU KOJI PROPISUJE ZKP FBiH A KOJI IMA ZA CILJ OSIGURANJE ISTOVJETNOSTI ODUZETIH PREDMETA I ONIH KOJI SU KORIŠĆENI KAO DOKAZ U KRIVIČNOM POSTUPKU IMA SE SMATRATI PRIBAVLJANJEM DOKAZA UZ BITNE POVREDE ODREDBA ČLANOVA 79-85. ZKP FBiH USLJED ČEGA SE NA TAKVIM DOKAZIMA, U SKLADU SA ČLANOM 11. STAV 2. ZKP FBiH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA.

“Takođe, iz spisa predmeta kao nezakonit dokaz izdvojena je dokumentacija d.o.o. XY, koja je Kantonalnom tužiteljstvu ... dostavljena uz podnesak punomoćnika O.Z. od 02.02.2012. godine. Riječ je o dokumentaciji koja je iz poslovnih prostorija d.o.o. XY iznesena od strane osnivača

d.o.o. XY O.Z. samovlasno bez učešća nadležnih organa i provođenja odgovarajuće procedure iako se radilo o poslovnoj dokumentaciji d.o.o. XY, koje je poseban pravni subjekt u odnosu na njegovog osnivača. Budući da je oduzimanje te dokumentacije iz prostorija d.o.o. XY izvršeno bez prisustva optuženog G.G., koji je tada bio direktor d.o.o. XY i to nakon što su prostorije d.o.o. XY otvorene uz prethodnu promjenu brave, da to oduzimanje nije izvršeno u postupku koji propisuje ZKP FBiH za privremeno oduzimanje predmeta niti od strane organa ovlaštenih, po ZKP FBiH, za privremeno oduzimanje predmeta, da prilikom oduzimanja ta dokumentacija nije popisana niti je na drugi način osigurana njena istovjetnost (stavljanjem u poseban omot i pečačenjem) te da je, nakon takvog

oduzimanja, više dana držana u stanu O.Z., ovaj sud nalazi da su takvim oduzimanjem te dokumentacije bitno povrijeđene odredbe članova 79-85. ZKP FBiH i da se, iz tog razloga, na toj dokumentaciji, u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH, ne može zasnivati sudska odluka. “

Slobodna ocjena dokaza – član 16.

U SKLADU SA NAČELOM SLOBODNE OCJENE DOKAZA, PRAVO SUDA DA OCJENJUJE DA LI JE OPTUŽENI UPRAVLJAO PRIJEVOZNIM SREDSTVOM POD UTJECAJEM ALKOHOLA NIJE OGRANIČENO FORMALNIM DOKAZNIM PRAVILIMA KOJIM BI BILO PROPISANO KOJIM SE DOKAZNIM SREDSTVIMA TA ČINJENICA MOŽE UTVRĐIVATI.

„Žalбом branitelja osporava se pravilnost zaključka prvostepenog suda da je optuženi vozilom upravljao u alkoholisanom stanju s koncentracijom alkohola u krvi od 0,62 promila. To utvrđenje suda branitelji osporavaju s pozivom na odredbu člana 162. stav 2. Zakona o sigurnosti prometa na cestama Županije Zapadno-hercegovačke kojom je propisano da će, ako u prometnoj nezgodi ima poginulih osoba, ovlaštena osoba koja obavlja očevid odrediti da se neposrednim sudionicima nezgode uzmu krv i urin radi utvrđivanja jesu li pod uticajem alkohola ili drugih opojnih sredstava u organizmu. Kako u konkretnom slučaju od optuženog

V.Z. osim krvi nije uzet i urin radi utvrđivanja da li je pod utjecajem alkohola, odbrana smatra da je prvostepeni sud neosnovano odbio njihov prigovor da ne postoji dovoljno dokaza da je optuženi upravljao vozilom pod uticajem alkohola.

Ovi žalbeni navodi branitelja su neosnovani. Naime, odredbom člana 16. ZKP FBiH propisano je načelo slobodne ocjene dokaza prema kojem pravo suda da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima. U skladu s tim, ni pravo suda da utvrđuje da li je optuženi upravljao prijevoznim sredstvom pod uticajem alkohola nije ograničeno formalnim dokaznim pravilima kojima bi bilo propisano kojim se dokaznim sredstvima ta činjenica može utvrđivati. Stoga, iz same činjenice da prilikom konkretne prometne nezgode od optuženog V.Z., osim uzorka krvi, nije uzet i uzorak urina radi utvrđivanja je li pod uticajem alkohola ne može dovesti u pitanje pravilnost činjeničnog utvrđenja suda da je optuženi upravljao prijevoznim sredstvom pod uticajem alkohola s koncentracijom alkohola u krvi od 0,62 promila. Iz obrazloženja pobijane presude jasno proizilazi na osnovu kojeg dokaza je sud to utvrdio, a u žalbi branitelja se ne osporava vjerodostojnost tog dokaza niti u njemu utvrđena koncentracija alkohola u krvi optuženog.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002917 17 Kž od 04.10.2017. godine)

Izuzeće sudije – član 39. tačka d) ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE SUDIJA ČLAN VANRASPRAVNOG VIJEĆA KOJE JE IZVRŠILO REDOVNU KONTROLU OPRAVDANOSTI PRITVORA U SMISLU ČLANA 151. STAV

1. ZKP FBIH RANIJE BIO PREDSEDNIK SUDEĆEG VIJEĆA U ISTOM KRIVIČNOM PREDMETU NE PREDSTAVLJA RAZLOG ZA IZUZEĆE NA OSNOVU ČLANA 39. TAČKA D) ZKP FBIH.

“Pobijajući prvostepeno rješenje zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka b) ZKP FBiH, branitelj u žalbi ističe da je pobijano rješenje doneseno u vijeću čiji je član bila i sudija Š.R., koja je u ovom predmetu učestvovala kao predsjednica sudećeg vijeća sve do presigniranja predmeta sudiji R.S. kao novoj predsjednici vijeća. Branitelj u žalbi ne navodi zbog kojeg zakonom propisanog razloga iz člana 39. ZKP FBiH se

sudija Š.R. morala izuzeti u postupku donošenja pobijanog rješenja. Ovaj sud nalazi da u konkretnom slučaju nije postojao nijedan zakonom propisani razlog za izuzeće sudije Š.R. Naime, pobijano rješenje je donijeto u postupku redovne kontrole opravdanosti pritvora u smislu člana 151. stav 1. ZKP FBiH. Kako se redovna kontrola opravdanosti pritvora nakon potvrđivanja optužnice vrši svaka dva mjeseca nakon donošenja posljednjeg rješenja o pritvoru, te kako tu kontrolu može vršiti i sudeće vijeće ukoliko se nalazi u zasjedanju u vrijeme vršenja kontrole, okolnost da je sudija Š.R. bila predsjednik sudećeg vijeća u ovom predmetu prije presignacije predmeta drugom sudiji ne predstavlja zakonski razlog za njeno izuzeće u postupku kontrole opravdanosti pritvora u tom predmetu. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 027287 17 Kž 11 od 10.08.2017. godine)

Ovlaštenje suda da tokom glavnog pretresa pribavlja dokaze – član 276. stav 2. tačka e) ZKP FBiH

OKOLNOST DA JE TOKOM ISTRAGE POTREBAN PRIJEDLOG TUŽITELJA ZA PRIBAVLJANJE ODREĐENOG DOKAZA PO NAREDBI SUDIJE ZA PRETHODNI POSTUPAK NE ZNAČI DA SUD TOKOM GLAVNOG PRETRESA TAJ DOKAZ NE MOŽE PRIBAVITI, U SKLADU SA ČLANOM 276. STAV 2. TAČKA E) ZKP FBiH, I BEZ PRIJEDLOGA TUŽITELJA.

“Odbijen je kao neosnovan i prigovor optuženog G.G. da ovaj sud nije mogao sam pribaviti dokumentaciju od Raiffeisen Bank d.d. Sarajevo, koja se odnosi na poslovanje d.o.o. XY ... Naime, optuženi G.G. je zakonitost te radnje ovog suda osporavao pozivom na odredbu člana 86. stav 1. ZKP FBiH uz ukazivanje da je odnosna dokumentacija pribavljena bez zahtjeva tužiteljstva. Pri ocjeni tog prigovora optuženog G.G. neosnovanim, ovaj sud je imao u vidu da je odredbom člana 86. stav 1. ZKP FBiH zaista propisano da, ako postoje osnovi sumnje da je neka osoba počinila krivično djelo koje je povezano s dobivanjem imovinske koristi, sud može, na osnovu prijedloga tužitelja, narediti da banka ili druga pravna osoba koja vrši finansijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim depozitima i drugim finansijskim transakcijama i poslovima te osobe kao i osobe za koje se osnovano vjeruje da su uključene u te finansijske transakcije ili poslove osumnjičenog ako bi takvi podaci mogli biti dokaz u krivičnom postupku. Međutim, s obzirom da se u pomenutoj odredbi govori o postojanju osnova sumnje i o osumnjičenom, ovaj sud nalazi da se dio odredbe koji govori o nužnosti postojanja prijedloga tužitelja na osnovu kojeg sud može izdati pomenutu naredbu banci odnosi samo na preduzimanje te radnje tokom istrage. Pri donošenju zaključka da sudu, u toku glavnog pretresa odnosno pretresa, za pribavljanje dokaza koji se odnose na finansijske transakcije i poslove određene osobe, nije neophodan prijedlog tužitelja, ovaj sud je imao u vidu i odredbu člana 276. stav 2. tačka e) ZKP FBiH, kojom je propisano da je sud ovlašten u toku glavnog pretresa, pa, shodno tome i u toku pretresa pred drugostepenim sudom, naložiti izvođenje dokaza pri čemu to pravo suda nije uvjetovano postojanjem bilo kakvih prijedloga stranaka. “

Značaj ranije pravomoćne presude zasnovane na sporazumu o priznanju krivnje Član 295. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine.

RANIJE PRAVOMOĆNE PRESUDE ZASNOVANE NA SPORAZUMIMA O PRIZNANJU KRIVNJE I KOJE SE ODNOSU NA DRUGE OPTUŽENE KOJI SU TIM PRESUDAMA OGLAŠENI KRIVIM NE MOGU PREDSTAVLJATI DOKAZ DA JE OPTUŽENI UČINIO ISTO KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE PROTIV NJEGA VODI DRUGI KRIVIČNI POSTUPAK, BEZ OBZIRA ŠTO SE I ON POMINJE U TIM OPISIMA KRIVIČNIH DJELA IZ POMENUTIH PRAVOMOĆNIH PRESUDA.

„Prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude ukazao i na osuđenog B.N., koji je kako navodi sa tužiteljem sklopio sporazum o priznanju krivnje na osnovu kojeg je donesena pravomoćna presuda prema kojoj je priznao

učinjenje krivičnopravnih radnji sa optuženima O.A., K.T. i L.M. Time je prvostepeni sud ukazujući i na ove okolnosti ponovio kakvo značenje i kakvu „dokaznu snagu“ imaju činjenični opisi djela iz pravomoćnih presuda donesenih u drugim krivičnim postupcima.

U obrazloženju pobijane presude, prvostepeni sud je također naveo da je osuđeni inače ranije optuženi, a u ovom krivičnom predmetu K.M. sa tužiteljem sklopio sporazum o priznanju krivnje na osnovu kojeg je došlo u odnosu na njega do razdvajanja postupka i donesena presuda koja je postala pravomoćna. Prema činjeničnom supstratu djela pravomoćne presude prvostepeni sud je naveo, da su i optuženi O.A., B.E. i M.E. preduzimali određene krivičnopravne radnje, pa da i to ima „dovoljnu dokaznu snagu“ uz ostale dokaze za zaključak o njihovom učešću o učinjenju krivičnog djela za koje su oglašeni krivim.

Pošto u svojim žalbama branitelji optuženih O.A., K.T., B.E. i M.E. osporavaju takvo shvatanje prvostepenog suda i uopšte mogućnost da se iz ovakvih opisa djela pravomoćnih presuda donesenim u drugim krivičnim postupcima, činjenični supstrat djela i obrazloženje može koristiti za zaključak o njihovoj krivnji i učinjenju krivičnog djela, valjalo je ocijeniti takve žalbene prigovore i na njih dati potrebne odgovore.

U davanju odgovora na pomenute prigovore trebalo je poći od odredbe člana 295. stav

1. ZKP FBiH u kojoj je propisano, da se presuda može odnositi samo na osobu koja je optužena i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u potvrđenoj odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj optužnici. Ovako koncipirana zakonska odredba podrazumijeva mogućnost da se i u drugom krivičnom postupku može odlučiti o krivičnom djelu i o krivnji optužene osobe u odnosu na koju je izdvojen krivični postupak, a koja je kao u konkretnom slučaju učestvovala u učinjenju istog krivičnog djela. Takva procesna situacija, naravno, traži odgovor na pitanje kakva je dokazna snaga iz opisa djela takvih pravomoćnih presuda donesenih u izdvojenom krivičnom postupku. Ovo zbog toga, jer su kako to navodi prvostepeni sud u obrazloženju pobijane presude ranije optuženi u ovom krivičnom predmetu L.M., B.N., Š.T. i K.M. sa tužiteljem sklopili sporazume o priznanju krivnje, nakon čega su razdvojeni postupci i održani pretresi, te donesene presude koje su postale pravomoćne. Pošto se u činjeničnom opisu djela pominju optuženi O.A., K.T., B.E. i M.E., prvostepeni sud je zaključio da su oni kao što je to na više mjesta naprijed ukazano u tim radnjama učestvovali na „aktivan način“.

Za razliku od toga, ovaj sud smatra, da je takvo shvatanje prvostepenog suda pogrešno, a na šta se u žalbama branitelja optuženih O.A., K.T., B.E. i M.E. pravilno prigovara.

Naime, po mišljenju ovog suda ovakve pravomoćne presude donesene u drugim krivičnim postupcima imaju značenje u smislu toga, da su ranije optuženi L.M., B.N., Š. T.,

K.M.i dr. sada osuđeni, radnjama navedenim u činjeničnim opisima djela iz tih presuda učinili krivično djelo neovlašćene proizvodnje i stavljanja u promet opojnih droga iz člana 238. stav

1. u vezi sa članom 55. KZ FBiH. Radi toga, argumentum a contrario druge činjenice sadržane u činjeničnim opisima djela iz tih pravomoćnih presuda koje se odnose na optužene O.A., K.T.,

B.E. i M.E. nisu relevantne a niti su obavezivale prvostepeni sud da ih prihvati kao utvrđenim u ovom krivičnom predmetu. To dalje znači da je pogrešno zaključivanje prvostepenog suda da te pravomoćne presude zasnovane na sporazumima o priznanju krivnje koje u svojim opisima djela sadrže inkriminirane radnje koje su kako se navodi preduzimali optuženi O.A., K. T., B.E. i M.E., takvog karaktera da imaju dovoljnu dokaznu snagu uz ostale izvedene dokaze subjektivne i objektivne prirode za zaključak da su učinili krivična djela za koja su oglašeni krivim.

Dakle, takvi navodi činjeničnog opisa djela iz pravomoćnih presuda, po mišljenju ovog suda, ne mogu se u ovom krivičnom postupku unaprijed smatrati utvrđenim kako je to zaključio prvostepeni sud u pobijanoj presudi u odnosu

na optužene O.A., K.T., B.E. i M.E., koje su pobliže opisane u tač. I i II njene izreke. Osim toga, suprotno zaključivanje nije primjereno

načelu pravičnog postupka i pravu na odbranu, te pravnim standardima koji su im garantovani našim procesnim zakonom kako bi se činjenično stanje pravilno i potpuno utvrdilo. Ove pravomoćne presude imaju značenje u ovom krivičnom postupku da su L.M., B.N., K. M. i dr. učinili krivična djela za koja su oglašeni krivim i izvan toga se ne mogu vrednovati na način kako je to učinio prvostepeni sud.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 04 0 K 004818 15 Kž 7 od 07.07.2016. godine)

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH

POSTOJANJE INSTITUTA UNAKRSNOG ISPITIVANJA NE ISKLJUČUJE PRAVO DA SE, U CILJU DISKREDITACIJE ODREĐENOG DOKAZA, PREDLOŽI IZVOĐENJE NOVOG DOKAZA NITI SAMO PO SEBI ISKLJUČUJE OSNOVANOST TAKVOG PRIJEDLOGA.

“Iz obrazloženja pobijane presude ... proizilazi da je prijedlog odbrane da se provede novo vještačenje zasnovan na stavu odbrane da je, u vrijeme učinjenja djela za koje se tereti, optuženi

T.G. bio bitno smanjeno uračunljiv a ne samo smanjeno uračunljiv kako to proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka optužbe. Takav prijedlog odbrane prvostepeni sud je odbio s obrazloženjem da je vještak neuropsihijatar odgovarajući na unakrsna pitanja odbrane bio jasan u pogledu oblika uračunljivosti... Međutim, iz uvodnog izlaganja branitelja kao i iz zapisnika o glavnom pretresu od 23.11.2016. godine proizilazi da je odbrana predložila novo psihijatrijsko vještačenje upravo kako bi osporila zaključak koji proizilazi iz nalaza i mišljenja vještaka optužbe da je uračunljivost optuženog bila smanjena ali ne bitno. Okolnost da je vještak optužbe bio unakrsno ispitan od strane odbrane i da je naveo svoje razloge zbog kojih nalazi da je optuženi u vrijeme učinjenja djela bio u stanju smanjene uračunljivosti, ne može biti osnov za odbijanje prijedloga odbrane za novim vještačenjem. Cilj unakrsnog ispitivanja jeste da se dovede u pitanje vjerodostojnost iskaza datog prilikom direktnog ispitivanja ali postojanje instituta unakrsnog ispitivanja ne isključuje pravo da se, u istom cilju, predloži izvođenje novog dokaza niti samo po sebi isključuje osnovanost takvog prijedloga. U konkretnom slučaju, novo psihijatrijsko vještačenje je predloženo upravo da bi se osporio nalaz i mišljenje vještaka optužbe koji je izjavio da on ne može argumentirati stav o bitno smanjenoj uračunljivosti optuženog u vrijeme učinjenja djela. Objektivno, osporavanje nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra, s obzirom na činjenicu da se radi o visokostručnim pitanjima, teško je ostvarivo bez pomoći drugog vještaka iz iste oblasti. Stoga je, u konkretnom slučaju, odbijanjem prijedloga odbrane za novim psihijatrijskim vještačenjem, s obrazloženjem da je vještak optužbe odgovorio na pitanja branitelja prilikom unakrsnog ispitivanja, odbrana bila onemogućena u efektivnom osporavanju nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra kojeg je odredila optužba. Time je povrijeđeno pravo optuženog na odbranu i učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 08 0 K 002863 17 Kž 2 od 19.04.2017. godine)

Značaj iskaza neke osobe dat branitelju i mogućnost njegovog korištenja na glavnom pretresu

Član 312. stav 1. tačka d) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ODBIJANJEM PRIJEDLOGA BRANITELJA DA SE NA GLAVNOM PRETRESU KORISTI I IZVEDE DOKAZ ČITANJEM ISKAZA OSOBE M.M. KOJI JE DAT BRANITELJU I DA SE UVEDE U DOKAZNI MATERIJAL, NIJE POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG, PA SAMIM TIM NI

**UČINJENA BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1.
TAČKA D) ZKP FBiH**

„Odredbom člana 15. stav 1. ZKP FBiH je propisano da je sud dužan stranke i branitelja tretirati na jednak način i svakoj strani pružiti jednake mogućnosti u pogledu pristupa dokazima i njihovom izvođenju na glavnoj raspravi. Nadalje, prema odredbi člana 288. stav 1. ZKP FBiH iskazi dati u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnoj raspravi i mogu biti korišteni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje nakon čega se prilažu kao dokazni materijal ili za dodatno ispitivanje. U ovom slučaju osobi će se dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz. Izuzetak od navedenog pravila propisan je u stavu 2. istog člana navedenog zakona, kojim je predviđeno da se zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu po odluci suda, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako su ispitane osobe umrle, duševno oboljele, ili se ne mogu pronaći ili je njihov dolazak pred sud nemoguć, ili je znatno otežan iz važnih razloga ili ako bez zakonskog razloga neće da daju iskaz na glavnoj raspravi. Dakle, iz navedene zakonske odredbe slijedi da se samo iskazi dati u istrazi mogu koristiti kao dokaz na glavnom pretresu u situaciji kada ispitana osoba nije u mogućnosti doći pred sud. Žalbom branitelja se ne dovodi u pitanje da M.M. kao svjedok nije ispitan u toku istrage, pa zbog toga nije ni bilo zakonskog osnova da se njegov iskaz dat branitelju prihvatiti kao dokaz. Branitelj ni u žalbi ne ukazuje na konkretnu zakonsku odredbu koja omogućava da se iskaz svjedoka dat branitelju optuženog koristi kao dokaz. Stoga, suprotno navodima u žalbi, odbijanjem prijedloga branitelja optuženog da se na glavnom pretresu izvede dokaz čitanjem iskaza M.M. koji je dat branitelju i da se kao dokaz uloži u spis, prvostepeni sud nije postupao suprotno odredbi člana 288. stav

1. ZKP FBiH, pa zbog toga nije povrijeđena odredba člana 15. stav 1. ZKP FBiH, niti je takvim postupanjem učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 01 0 K 008478 15 Kž od 31.08.2016. godine)

**POSTOJAĆE POVREDA PRAVA NA ODBRANU I TIME BITNA POVREDA ODREĐABA
KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH UKOLIKO SUD PROPUSTI
DA ODLUKU O ODBIJANJU ODREĐENOG DOKAZNOG PRIJEDLOGA ODBRANE OBRAZLOŽI
U VEZI SA RAZLOZIMA NA KOJIMA JE TEMELJEN TAJ DOKAZNI PRIJEDLOG.**

“Iz obrazloženja pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud odbio prijedlog odbrane za rekonstrukciju događaja te da se taj prijedlog ... odnosio na okolnosti interakcije odnosno učinka projektila na tijelo oštećenog odnosno na okolnost međusobnog djelovanja tijela oštećenog i projektila. Međutim, iz zapisnika o glavnom pretresu ... od 23.11.2016. godine vidljivo je da je prijedlog za rekonstrukciju događaja obrazložen postojanjem razlika u iskazima svjedoka i materijalnih dokaza koji se nalaze u spisu. Iz toga slijedi da prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude uopšte nije naveo razloge o osnovanosti prijedloga odbrane za vršenjem rekonstrukcije događaja s obzirom na konkretno obrazloženje odbrane tog dokaznog prijedloga. Iz tog razloga, prvostepeni sud je odbijanjem prijedloga odbrane za rekonstrukcijom događaja povrijedio pravo optuženog na odbranu budući da svoju odluku o odbijanju tog prijedloga nije temeljio na razlozima zbog kojih je odbrana predložila izvođenje tog dokaza. Time je prvostepeni sud takođe učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

Povreda prava na odbranu – član 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH u vezi sa članom 6. stav 2. i 3. ZKP FBiH.

**ODBIJANJEM PRIJEDLOGA ODBRANE DA OPTUŽENI NA GLAVNOM PRETRESU DA ISKAZ O
ČINJENICAMA U SVOJSTVU OPTUŽENOG POVRIJEĐENO JE PRAVO OPTUŽENOG NA**

ODBRANU.

“Pobijajući prvostepenu presudu zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, branitelj optuženog u žalbi navodi da je odbrana u uvodnom izlaganju a i u nastavku glavnog pretresa predlagala da optuženi iznese svoju odbranu odnosno da da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog u kojem slučaju ne bi bio obavezan podvrgnuti se direktnom i unakrsnom ispitivanju. Branitelj u žalbi navodi i da je taj prijedlog odbrana obrazložila pozivom na pravo optuženog na odbranu i na pravo optuženog da ne odgovara na pitanja. Međutim, na protivljenje tužitelja, prvostepeni sud je odbio taj prijedlog odbrane s obrazloženjem da ZKP FBiH ne predviđa takvu mogućnost. Usljed toga, optuženi je, htijući iznijeti svoju odbranu, bio primoran pristati na davanje iskaza o činjenicama u svojstvu svjedoka, te tako neutemeljeno podvrgnut unakrsnom ispitivanju čime je povrijeđeno njegovo pravo na odbranu.

Ispitujući ove žalbene navode, ovaj sud je utvrdio da je u zapisniku o glavnom pretresu od 19.12.2016. godine konstatiran prijedlog odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog zajedno s pomenutim obrazloženjem. Takođe, utvrđeno je i da je taj prijedlog odbrane odbijen s obrazloženjem da ZKP FBiH ne predviđa tu mogućnost. Nakon toga, ističući da se to čini zbog toga što je odbijen prijedlog da da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog, branitelj optuženog je izjavio da optuženi pristaje da bude saslušan kao svjedok. Ovaj sud nalazi da je odbijanjem prijedloga odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog povrijeđeno pravo optuženog na odbranu. Naime, isključivo je stvar izbora optuženog u kojem će svojstvu dati iskaz o činjenicama tj. da li u svojstvu optuženog kao svjedoka ili samo u svojstvu optuženog. Nepravilan je stav prvostepenog suda da ZKP FBiH ne predviđa mogućnost za optuženog da iskaz o činjenicama da upravo u tom svojstvu odnosno da optuženi iskaz o činjenicama može dati samo u svojstvu svjedoka. Na nepravilnost takvog stava prvostepenog suda upućuje odredba člana 6. stav 2. ZKP FBiH, kojom se izričito propisuje da se osumnjičenom odnosno optuženom (dakle, i na glavnom pretresu) mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist. Odredba člana 6. stav 3. ZKP FBiH pak propisuje da osumnjičeni odnosno optuženi nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja. Iz navedenih odredaba jasno proizilazi da je pravo optuženog da da iskaz o činjenicama i u svojstvu optuženog i da uskrati odgovore na postavljena pitanja. Osim toga, član 274. stav 1. ZKP FBiH obavezuje sudiju odnosno predsjednika vijeća da na glavnom pretresu pouči optuženog da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju korist što, takođe, jasno ukazuje da se prava optuženog propisana u članu 6. stav 2. i 3. ZKP FBiH odnose i na stadij glavnog pretresa. Iz odredbe člana 274. stav 2. ZKP FBiH vidljivo je pak da je davanje iskaza u svojstvu svjedoka samo jedna mogućnost za optuženog a ne, s obzirom na prethodno navedene odredbe, i jedini mogući oblik davanja iskaza o činjenicama od strane optuženog. Stoga je prvostepeni sud odbivši prijedlog odbrane da optuženi T.G. da iskaz o činjenicama u svojstvu optuženog povrijedio njegovo pravo na odbranu, čime je učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.”

Nema razloga kojima se sud rukovodio pri izricanju mjera zabrane umjesto pritvora Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POBIJANIM RJEŠENJEM JE OPTUŽENOM UMJESTO MJERE PRITVORA IZ ČLANA

152. STAV 1. ZKP FBiH IZREČENA MJERA ZABRANE NAPUŠTANJA BORAVIŠTA I ZABRANE PUTOVANJA I TO POZIVOM NA ČLAN 140 ST. 1. I 2. ZKP FBiH, ALI SUD PRI TOME NIJE NAVEO RAZLOGE NA OSNOVU KOJIH SMATRA DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA IZRICANJE MJERE ZABRANE PROPISANE TOM ODREDBOM, ODNOSNO, POBIJANO RJEŠENJE NE SADRŽI RAZLOGE ZBOG ČEGA JE NEOPHODNO IZRICANJE TIH MJERA ZABRANE I ŠTA SE ŽELI

POSTIĆI TIM MJERAMA. S TIM U VEZI TREBA UKAZATI NA ODREDBU ČLANA 140b. STAV 1. ZKP FBiH, KOJA ZAHTIJEVA DA RJEŠENJE O IZRICANJU MJERA ZABRANE BUDE OBRAZLOŽENO, ODNOSNO, DA SE U NJEMU NAVEDU RAZLOZI ZBOG KOJIH SUD SMATRA DA SU ISPUNJENI UVJETI ZA IZRICANJE POJEDINIH MJERA ZABRANE TE DA JE NJIHOVO IZRICANJE NEOPHODNO RADI OSTVARENJA ODREĐENIH PROCESNIH CILJEVA. KAKO JE PRVOSTEPENI SUD PROPUSTIO NAVESTI RAZLOGE KOJIMA SE RUKOVODIO PRI IZRICANJU NAVEDENIH MJERA ZABRANE, OSNOVANO SE ŽALBOM BRANITELJICE OPTUŽENOG UKAZUJE DA POBIJANO RJEŠENJE NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA, TE DA JE TIME UČINJENA BITNA POVREDA ODREDABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj: 09 0 K 023306 16 Kž 5 od 14.06.2016. godine)

U opisu djela nedostaju subjektivni elementi kvalificiranog oblika krivičnog djela razbojništva iz člana 289. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

Član 312. stav 1. tačka k) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

AKO SU U OPISU DJELA IZ OPTUŽNICE NAVEDENE SAMO ČINJENICE I OKOLNOSTI KOJE SE ODOSE NA POSTOJANJE UMIŠLJAJA OPTUŽENIH U SMISLU NJIHOVOG PSIHIČKOG ODNOSA PREMA RADNJAMA KOJE PREDSTAVLJAJU OSNOVNI OBLIK KRIVIČNOG DJELA RAZBOJNIŠTVA IZ ČLANA 289. STAV 1. KZ FBiH, A NE I PREMA NJEGOVOM KVALIFICIRANOM OBLIKU IZ STAVA 2. ISTOG ČLANA DA SU BILI SVJESNI DA UDARANJEM PESNICAMA OŠTEĆENIKU MOGU NANIJETI TEŠKE TJELESNE OZLJEDE I DA SU PRISTALI NA NJIHOVO NASTUPANJE, ONDA JE PRVOSTEPENI SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA NIJE PRIHVATIO PRIJEDLOG TUŽITELJA U POGLEDU PRAVNE OCJENE DJELA, DA SE RADI O KVALIFICIRANOM OBLIKU OVOG KRIVIČNOG DJELA, VEĆ O NJEGOVOM OSNOVNOM OBLIKU.

„Optuženima A.J. i J.M. je na teret stavljeno da su dana 06.05.2004. godine, u 22,00 sata u T., u ulici K.M, ispred ljetne bašte kafea „S.“ kod objekta „N.P.“ prišli do D.M. i od istog tražili da im da njegov mobilni telefon kako bi nekog navodno nazvali, da su, dalje, nakon što je D. to odbio, sve s ciljem pribavljanja protupravne imovinske koristi i u namjeri da od istog oduzmu mobitel, fizički nasrnuli na D.M., tukući ga pri tome pesnicama po licu i ostalim dijelovima tijela, kojom prilikom su mu udarcima pesnicama nanijeli teške tjelesne ozljede u vidu razdero-nagnječne rane leđa nosa sa prijelomom nosnih kostiju uz njihovo pomjeranje, kao i iskrivljenje nosa i krvarenje na isti, pa je, nakon toga, jedan od njih iz ruku D.M. istrgnuo mobilni telefon marke Nokia 3310 sa korisničkom karticom, te da su se, potom, oba optuženika sa ukradenim mobitelom udaljili sa lica mjesta pribavivši za sebe protupravnu imovinsku korist. Ovako dani opis kaznenopravnih radnji ne sadrži naznaku da su optuženi A.J. i J.M. kritične prilike oštećenom D.M. htjeli nanijeti tešku tjelesnu ozljedu, odnosno da su bili svjesni da udarcima koje mu zadaju takvu ozljedu mogu nanijeti, te da su, i pored postojanja takve svijesti, na tu moguću posljedicu poduzetih radnji pristali. U činjeničnoj osnovi predmetne optužnice, dakle, umišljaj optuženih za nanošenje teške tjelesne ozljede oštećenom realno nije sadržan. Ovo je okolnost zbog čega prvostupanjski sud za ranije navedeni oblik vinosti kod optuženih, kada je u pitanju teška tjelesna ozljeda oštećenog, u obrazloženju pobijane presude objektivno nije ni mogao dati bilo kakve razloge. Ako po opisu kaznenopravnih radnji iz potvrđene optužnice na strani optuženih umišljaj ne postoji, onda se o toj činjenici, sud u svojoj presudi ne može izjašnjavati, odnosno iznositi razloge za

njegovo postojanje. Po nalaženju ovog suda, bitna povreda iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH, na koju je u žalbi ukazao tužitelj, nije počinjena. Opravdano je, dakle, u danim okolnostima, od strane prvostupanjskog suda zaključeno da su optuženi počinili kazneno djelo Razbojništvo iz člana 289. stav 1. KZ FBiH, a ne njegov teži oblik iz stava 2. iste odredbe, za koji su terećeni potvrđenom optužnicom Kantonalnog tužiteljstva u Tuzli.“

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 03 0 K 010496 14 Kž 4 od 28.04.2017. godine)

Nakon ukidanja pritvora protiv optuženog koji se nalazio na slobodi može se samo odrediti a ne produžiti pritvor

U PROCESNOJ SITUACIJI KOJA JE STVORENA UKIDANJEM PRITVORA I PUŠTANJEM OPTUŽENOG NA SLOBODU, NAKNADNIM DONOŠENJEM RJEŠENJA KOJIM MU SE PRODUŽAVA PRITVOR PRVOSTEPENI SUD NIJE DONIO ODGOVARAJUĆE RJEŠENJE. OVO STOGA ŠTO JE DONOŠENJEM RJEŠENJA, KOJIM JE UKINUT RANIJE ODREĐENI PRITVOR VIŠE NIJE BIO NA SNAZI, PA JE POSTOJALA PROCESNA MOGUĆNOST DA SE OPTUŽENOM KOJI SE NALAZIO NA SLOBODI SAMO PONOVO ODREDI, A NE PRODUŽI PRITVOR. RADI TOGA JE IZREKA POBIJANOG RJEŠENJA U SUPROTNOSTI SA RAZLOZIMA DATIM U NJEGOVOM OBRAZLOŽENJU U KOME SE NAVODE RAZLOZI ZA PRODUŽENJE PRITVORA OPTUŽENOM, IAKO IZ IZREKE POBIJANOG RJEŠENJA PROIZILAZI DA SE OPTUŽENI NALAZI NA SLOBODI. POSTUPAJUĆI NA NAVEDENI NAČIN PRVOSTEPENI SUD JE UČINIO BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH, NA KOJU BRANITELJ OPTUŽENOG OSNOVANO UKAZUJE ŽALBOM.“

„Na osnovu stanja u spisu ovaj sud je utvrdio da je u ovom predmetu prvostepena presuda, kojom je izrečena kazna zatvora optuženom, donesena dana 28.10.2016. godine, nakon čega je, rješenjem prvostepenog suda broj 09 0 K 026010 16 K od 28.10.2016 godine, optuženom produžen pritvor koji može trajati najduže devet mjeseci od dana donošenja presude ili do nove odluke suda. Navedeno rješenje prvostepenog suda je, u postupku odlučivanja o žalbi branitelja optuženog, ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 09 0 K 026010 16 Kž 4 od 07.11.2016. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Postupajući u ponovnom postupku prvostepeni sud je dana 14.11.2016. godine donio rješenje kojim je ukinuo pritvor optuženom, te istovremeno odlučio da se optuženi ima odmah pustiti na slobodu, koje rješenje je uvažavanjem žalbe kantonalnog tužitelja ukinuto rješenjem Vrhovnog suda Federacije BiH broj 09 0 K 026010 16 Kž 5 od 18.11.2016. godine i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Dakle, žalbom branitelj optuženog se osnovano ukazuje da se u vrijeme donošenja pobijanog rješenja optuženi nije nalazio u pritvoru obzirom da mu je pritvor ranije ukinut i isti pušten na slobodu.

Kod takvog stanja u spisu osnovanim se ukazuju i navodi u žalbi branitelja optuženog da nije bilo procesne mogućnosti da se optuženom produži pritvor koji je jednom ukinut u toku ovog krivičnog postupka, već da se pritvor mogao samo ponovo odrediti. Naime, u procesnoj situaciji koja je stvorena ukidanjem pritvora i puštanjem optuženog na slobodu, donošenjem rješenja kojim se optuženom produžava pritvor prvostepeni sud nije donio odgovarajuće rješenje. Ovo stoga što je donošenjem ranijeg rješenja, kojim je ukinut pritvor optuženom, ranije određeni pritvor više nije bio na snazi. Stoga se s pravom u žalbi branitelja ukazuje da je izreka pobijanog rješenja nerazumljiva, kada se izrekom tog rješenja produžava pritvor optuženom, a istovremeno se određuje da će se pritvor računati od dana i časa lišenja slobode, što je u

međusobnoj suprotnosti. Također izreka pobijanog rješenja je u suprotnosti sa razlozima datim u pobijanom rješenju u kome se navode razlozi za produženje pritvora optuženom, iako iz izreke pobijanog rješenja proizilazi da se optuženi nalazi na slobodi. Postupajući na navedeni način prvostepeni sud je učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka

k) ZKP FBiH, na koju branitelj optuženog osnovano ukazuje žalбом.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 026010 16 Kž 6 od 23.12.2016. godine)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama u rješenju o određivanju ili produženju pritvora – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PRI IZNOŠENJU RAZLOGA NA OSNOVU KOJIH JE UTVRADIO POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OPTUŽENI UČINIO ODREĐENO KRIVIČNO DJELO SUD JE DUŽAN DA ODREĐENO NAVEDE NE SAMO NA OSNOVU KOJIH DOKAZA JE TO UTVRADIO NEGO I ŠTA IZ TIH DOKAZA UKAZUJE NA TO JER U PROTIVNOM, RJEŠENJE O ODREĐIVANJU ODNOSNO PRODUŽENJU PRITVORA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

„... iz obrazloženja pobijanog rješenja proizilazi da se zaključak prvostepenog suda da je osumnjičena C.B. učinila krivična djela za koja se tereti zasniva na rezultatima posebne istražne radnje nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija. Pri tome, prvostepeni sud se pozvao na određene telefonske komunikacije između osumnjičenih C.B. i I.E. i to tako što je naveo broj pod kojim je ta komunikacija navedena u prijedlogu tužitelja za produženje pritvora osumnjičenoj C.B. od 18.07.2016. godine, te datum i vrijeme te telefonske komunikacije. Prvostepeni sud je, dakle, propustio u pobijanom rješenju tačno navesti šta je sadržina tih komunikacija i šta iz presretnutih komunikacija ukazuje na postojanje osnovane sumnje da je osumnjičena C.B. učinila krivična djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH i Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 1. KZ FBiH. S obzirom na to, a da branitelj u žalbi ističe da iz telefonskih komunikacija na koje se pozvao prvostepeni sud proizilazi da su osumnjičeni C.B. i I.E. razgovarali o svemu drugom samo ne o drogi, ovaj sud nalazi da, za sada, postoji sumnja u pravilnost zaključka prvostepenog suda o postojanju osnovane sumnje da je osumnjičena C.B. učinila navedena krivična djela.”

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 013243 16 Kž 4 od 02.08.2016. godine)

Nedostatak razloga o odlučnim činjenicama – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

PRESUDA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA AKO SUD U OBRAZLOŽENJU PRESUDE, NAKON ŠTO IZNESE SADRŽINU IZVEDENIH DOKAZA, SAMO KONSTATIRA DA IZ TOGA PROIZILAZI DA SE U RADNJAMA OPTUŽENIH STIČU OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA ODNOSNO AKO PROPUSTI ODREĐENO SE IZJASNITI IZ KOJIH ČINJENICA I OKOLNOSTI SADRŽANIH U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE PROIZILAZE POJEDINA ZAKONSKA OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA.

“Budući da obrazloženje pobijane presude uopšte ne sadrži razloge kojima se prvostepeni sud rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja odnosno ne sadrži razloge na osnovu kojih je sud utvrdio da radnje optuženih za koje ih je oglasio krivim pobijanom presudom sadrže obilježja krivičnih djela za koje su oglašeni krivima pobijanom presudom, prvostepeni sud je i time učinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH. Naime, prvostepeni sud je u obrazloženju svoje presude, nakon što je iznio sadržinu pojedinih dokaza izvedenih tokom glavnog pretresa samo konstatirao da iz toga proizilazi da se u radnjama optuženih stiču obilježja krivičnih djela i potom pojedinačno za svakog od optuženih pobrojao krivična djela koja su oni učinili. Prema tome, izostalo je potpuno i određeno izjašnjenje prvostepenog suda iz kojih činjenica i okolnosti sadržanih u činjeničnom

opisu djela proizilaze pojedina zakonska obilježja krivičnih djela za koja su optuženi T.A., T.M. i T.A. oglašeni krivima. To je posljedica i propusta prvostepenog suda da, u skladu sa članom 305. stav 7. ZKP FBiH, određeno i potpuno iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, a na koji propust se ukazuje žalbom branitelja optuženog T.M.. Toj imperativnoj zakonskoj normi ne može se udovoljiti prostim iznošenjem sadržaja izvedenih dokaza i zaključkom da iz tih dokaza proizilazi da su optuženi učinili radnje za koje su oglašeni krivima.“

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 03 0 K 014125 16 Kž od 08.02.2017. godine)

Nedostatak razloga o relevantnosti određenih okolnosti u vrijeme donošenja odluke o produženju pritvoru – član 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH

ODLUKA SUDA O PRODUŽENJU PRITVORA OSUMNJIČENOM ODNOSNO OPTUŽENOM MOŽE SE ZASNIVATI I NA OKOLNOSTIMA KOJE SU POSTOJALE U VRIJEME UČINJENJA DJELA ALI JE SUD, U TOM SLUČAJU, DUŽAN NAVESTI RAZLOGE ZAŠTO TE OKOLNOSTI SMATRA I DALJE RELEVANTNIM ZA OCJENU POSTOJANJA UVJETA ZA PRITVOR U VRIJEME DONOŠENJA ODLUKE O PRODUŽENJU PRITVORU. U PROTIVNOM, RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA NE SADRŽI RAZLOGE O ODLUČNIM ČINJENICAMA ŠTO PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

“Iz pobijanog rješenja proizilazi da je prvostepeni sud svoj zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu kao jednog od uvjeta za produženje pritvora na osnovu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, ponovo zasnovao na okolnostima koje su postojale još u vrijeme učinjenja predmetnog krivičnog djela. Pri tome, prvostepeni sud je u obrazloženju svoga rješenja naveo da je zaključak o postojanju stvarne prijetnje narušavanja javnog reda u slučaju puštanja optuženog na slobodu temeljio na analizi okolnosti relevantnih za trenutačnu situaciju odnosno situaciju u vrijeme odlučivanja o pritvoru. Međutim, suprotno uputi iz rješenja ovog suda broj ..., prvostepeni sud je propustio određeno se izjasniti zašto okolnosti na koje se pozvao i koje su postojale u vrijeme učinjenja predmetnog krivičnog djela smatra relevantnim i za trenutnu situaciju odnosno za situaciju u vrijeme odlučivanja o pritvoru. “

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 023321 16 Kž 8 od 29.04.2016. godine)

ZAKON O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Zakon o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku

TRETMAN MLAĐE PUNOLJETNE OSOBE U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU – ČLAN

12. TAČKA C) ZAKONA O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

ZA TRETIRANJE NEKE OSOBE SA NAVRŠENIH 18 A NENAVRŠENIH 21 GODINU ŽIVOTA MLAĐOM PUNOLJETNOM OSOBOM U SKLADU SA ZAKONOM O ZAŠTITI I POSTUPANJU SA DJECOM I MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU POTREBNO JE I DA SE RADI O OSOBI ČIJI RAZVOJ NIJE NA TOM NIVOU DA BI SE MOGLA SMATRATI PUNOLJETNOM OSOBOM.

“Odredbom člana 1. Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku propisano je da se tim zakonom utvrđuju posebna pravila postupanja prema, između ostalih, mlađim punoljetnim osobama. Međutim, odredbom člana 12. stav c) navedenog zakona propisano je da izraz mlađa punoljetna osoba, upotrijebljen u tom zakonu, podrazumijeva osobu koja je navršila 18 a nije navršila 21 godinu života i čiji razvoj nije na tom nivou da bi se mogla smatrati punoljetnom osobom. Za tretiranje neke osobe sa navršenih 18 a nenavršenih 21 godinu života mlađom punoljetnom osobom prema tom zakonu, potrebno je, dakle, i da se radi o osobi čiji razvoj nije na tom nivou da bi se mogla smatrati punoljetnom osobom. U toku postupka nije utvrđeno da razvoj optuženog nije na tom nivou da bi se mogao smatrati punoljetnom osobom.”

(Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj 04 0 K 007319 16 Kž od 14.09.2016. godine)

Povezanost u radnjama izvršenja optuženih kao osnov za vođenje jedinstvenog krivičnog postupka – član 23. ZKP BiH

U slučaju kada se jedan optuženi (ili više njih) tereti da je počinio krivično djelo propisano Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, a drugi optuženi za krivično djelo iz Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, ukoliko postoji poveznost u radnjama izvršenja optuženih, potrebno je provesti jedinstven postupak pred Sudom Bosne i Hercegovine.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 3 K 024035 17 Kž od

30.05.2017. godine)

Ovlaštenja tužioca u istrazi

Diskreciona ovlaštenja tužioca u istrazi nisu ograničena odredbom člana

28. ZKP BiH, u smislu ustupanja krivičnog predmeta nadležnom entitetskom tužilaštvu na dalje postupanje.

(Rješenje vanraspravnog vijeća Suda BiH, broj: S1 2 K 019200 16 Kv od 12.10.2016. godine)

Uračunavanje mjera zabrane napuštanja boravišta u izrečenu kaznu zatvora po članu 56. KZ BiH

Nema mjesta uračunavanju mjere zabrane napuštanja boravišta u izrečenu kaznu zatvora, jer se ova mjera ne može smatrati lišenjem slobode u smislu člana 56. KZ BiH.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 1 K 006028 17 Krž 5 od 10.02.2017. godine)

Mogućnost korišćenja iskaza osumnjičenog koji je dat bez prisustva branioca u slučaju kada odbrana nije bila obavezna (članovi 78. stav 2. tačka c., 259. stav 2. i 273. stav 1. ZKP BiH)

Postoji mogućnost korištenja iskaza osumnjičenog kao dokaza na glavnom pretresu u slučaju kada je optuženi svjedočio na glavnom pretresu i kada je prije toga u skladu sa odredbom člana 259. stav 2. ZKP BiH poučen da će biti podvrgnut direktnom i unakrsnom ispitivanju u smislu člana 262. istog zakona, iako se kao osumnjičeni odrekao prava na branioca, a odbrana nije bila obavezna, čime se saglasio i sa mogućnosti čitanja i korištenja njegovog iskaza datog u svojstvu osumnjičenog, i to na osnovu odredaba člana 273. stav. 1. i 3. ZKP BiH.

(Presuda vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 2 K 018698 15 Kž 3 od

11.02.2016. godine)

Oduzimanje imovinske koristi pribavljene izvršenjem krivičnog djela od pravnog lica – član 111. KZ BiH

Bez obzira što je u konkretnom slučaju dokazano da je optuženi počinitelj krivičnog djela, te da je isti krivično djelo izvršio u svojstvu odgovornog lica (direktora) u pravnom licu, Sud je primjenom odredbe člana 111. KZ BiH, koja predviđa mogućnost oduzimanja imovinske koristi od trećih lica, utvrđenu imovinsku korist, nasuprot prijedloga Tužilaštva da se ista oduzme od optuženog, oduzeo od predmetnog pravnog lica.

(Presuda Suda BiH, broj S1 2 K 020373 16 K od 21.11.2016. godine)

Dužnost izjašnjenja tužioca prilikom redovne kontrole mjera zabrane u toku istrage

Prilikom izjašnjenja u okviru redovne kontrole mjera zabrane u toku istrage, tužilac je dužan navesti okolnosti zbog kojih je i u daljem toku postupka neophodna dalja primjena mjera zabrane, kao i okolnosti zbog kojih istraga u ovom predmetu još uvijek nije okončana, te precizno navesti istražne radnje koje su poduzete u proteklom periodu i radnje koje se u narednom periodu planiraju poduzeti.

(Rješenje vanraspravnog vijeća Suda BiH, broj: S1 2 K 014305 17 Kv 40 od 29.05.2017. godine)

Nužnost zamjene mjere pritvora blažim mjerama, pa i kod pritvorskog osnova iz člana 132. stav 1. tačka c) ZKP BiH, a u skladu sa odredbom člana 123. stav 2. i 3. ZKP BiH

Prilikom odlučivanja o prijedlogu za produženje pritvora sud je u skladu sa odredbama člana 123. stav 2. i 3. ZKP BiH dužan razmotriti da li je zbog dužine trajanja pritvora i dalje neophodno primjenjivati mjeru pritvora kao najtežu mjeru za obezbjeđenje prisustva optuženog i uspješno vođenje krivičnog postupka, te ukoliko utvrdi da to više nije neophodno, istu zamijeniti mjerama zabrane, a što se odnosi i na pritvor određen po pritvorskom osnovu iz člana 132. stav 1. tačka c) ZKP BiH.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 2 K 025190 17 Kž 2 od 30.10.2017. godine)

Rješenje kojim se određuje dužnost naknade prouzrokovanih troškova (član 187. ZKP BiH)

Prilikom primjene člana 187. ZKP BiH, odnosno u situaciji kada se optuženom, branitelju, zakonskom zastupniku, svjedoku, vještaku, prevoditelju i stručnoj osobi, određuje da snose troškove svog dovođenja, odgađanja istražne radnje ili glavnog pretresa i ostale troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivnjom, kao i odgovarajući dio paušalnog iznosa, potrebno je izričito precizirati koje su to radnje njihovom krivnjom bile ponovljene, pa na tako utvrđenom činjeničnom stanju donijeti odluku o naknadi troškova.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 1 K 012625 16 Krž 10 od 12.12.2016. godine)

Uslovi za ponavljanje postupka u korist osuđenog shodno članu 327. stav 1. tačka d) ZKP BiH

Ne postoji uslov za ponavljanje krivičnog postupka iz člana 327. stav 1. tačka d) ZKP BiH kada radnje u dva odvojena krivična predmeta, kako u smislu vremenskog kontinuiteta, tako i u smislu samostalnih radnji izvršenja djela, čine zasebnu autonomnu kriminalnu količinu, a ne produženo krivično djelo propisano odredbom člana 54. stav 2. KZ BiH.

(Rješenje vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH, broj: S1 2 K 024029 17 Kž 2 od

09.03.2017. godine)

Pretpostavka nevinosti

Član 3. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POSTOJI POVREDA PRETPOSTAVKE NEVINOSTI OPTUŽENOG KADA SUD SVOJ ZAKLJUČAK DA JE OPTUŽENI U VRIJEME UČINJENJA DJELA BIO PRIPADNIK ODREĐENIH ORUŽANIH SNAGA ZASNIVA NA NJEGOVOJ ŽIVOTNOJ DOBI U VRIJEME ORUŽANOG SUKOB I PRETPOSTAVCI DA JE USLIJED TOGA PODLIJEGAO OPĆOJ JAVNOJ MOBILIZACIJI TE DA ODBRANA NIJE PREDOČILA DOKAZE KOJI BI UKAZIVALI NA SUPROTNO.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 022246 16 Kž 3 od 17.10.2016. godine)

Dokazi na kojima se ne može zasnivati sudska odluka

UKOLIKO ZKP-OM FBiH NIJE IZRIČITO PROPISANO DA SE NA DOKAZU PRIBAVLJENOM KRŠENJEM ODREĐENE ZAKONSKE ODREDBE NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA, SUD JE DUŽAN DA ZA SVOJ ZAKLJUČAK DA SE IPAK RADI O DOKAZU NA KOME SE, U SKLADU SA ČLANOM 11. STAV 2. ZKP FBiH, NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA NAVEDE POTPUNE I ODREĐENE RAZLOGE ZBOG KOJIH SMATRA DA KRŠENJE ODREĐENE ZAKONSKE ODREDBE PRI PRIBAVLJANJU TOG DOKAZA UKAZUJE DA JE TAJ DOKAZ PRIBAVLJEN POVREDAMA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA PROPISANIH USTAVOM I MEĐUNARODNIM UGOVORIMA KOJE JE BOSNA I HERCEGOVINA RATIFIKOVALA ODNOSNO BITNIM POVREDAMA ZKP FBiH.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 026508 16 Kž od 15.12.2016. godine)

Ne postoji obaveza suda da održi ročište radi izjašnjenja o prijedlogu tužitelja za određivanje privremene mjere osiguranja

Član 16. stav 2. Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine krivičnim djelom

NE RADI SE O MANDATORNOM POSTUPKU SUDA U SMISLU ČLANA 16. STAV 2. ZAKONA O ODUZIMANJU NEZAKONITO STEČENE IMOVINE KRIVIČNIM DJELOM, AKO RJEŠENJEM ODREDI PRIVREMENU MJERU OSIGURANJA ODUZIMANJA IMOVINSKE KORISTI PRIBAVLJENE KRIVIČNIM DJELOM PRIJE NEGO ŠTO JE OSUMNJIČENIMA I NJIHOVIM BRANITELJIMA OMOGUĆIO DA SE IZJASNE O PRIJEDLOGU TUŽITELJA ZA ODREĐIVANJE MJERE OSIGURANJA JER NAVEDENA ZAKONSKA ODREDBA OSTAVLJA NA DISKRECIJONU OCJENU SUDU DA LI ĆE ILI NEĆE ODREDITI PRIVREMENU MJERU PRIJE NEGO ŠTO POMENUTIM OSOBAMA OMOGUĆI IZJAŠNJENJE O TOM PRIJEDLOGU.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 09 0 K 026779 16 Kž 2 od

20.07.2016. godine)

Propust suda da o prijedlogu za određivanje mjere osiguranja oduzimanja imovinske koristi odluči u roku od 7 (sedam) dana

Član 17. stav 4. Zakona o oduzimanju nezakonito stečene imovine kaznenim djelom

OKOLNOST DA JE OD PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA ODREĐIVANJE MJERE OSIGURANJA PA DO DANA ODLUČIVANJA O ISTOM PROTEKLO VIŠE OD SEDAM RADNIH DANA NE MOŽE BITI OSNOV ZA GUBITAK MOGUĆNOSTI PRVOSTUPANJSKOG SUDA DA O PREDMETNOM PRIJEDLOGU MJERODAVNO ODLUČUJE, JER SE RADI O INSTRUKTIVNOM ROKU KOJI, U OSNOVI, TREBA OSIGURATI PRAVOVREMENO ODLUČIVANJE O PRIJEDLOGU KANTONALNOG TUŽITELJA ZA ODREĐIVANJE PRIVREMENE MJERE.

Dužnost suda da se izjasni o osnovanosti prigovora odbrane istaknutih na ročištu za razmatranje prijedloga za određivanje odnosno produženje pritvora

Član 145. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

SMISAO ODREDBE ČLANA 145. STAV 2. ZKP FBiH KOJOM JE PROPISANO DA SE PRITVOR ODREĐUJE I PRODUŽUJE RJEŠENJEM SUDA NA PRIJEDLOG TUŽITELJA A NAKON ŠTO SUD PRETHODNO SASLUŠA OPTUŽENOG NA OKOLNOSTI RAZLOGA ZBOG KOJIH SE PRITVOR PREDLAŽE (OSIM U SLUČAJU PODNOŠENJA PRIJEDLOGA ZA ODREĐIVANJE ODNOSNO PRODUŽENJE PRITVORA NA OSNOVU ČLANA 146. STAV 1. TAČKA A) TOG ZAKONA) JE DA SE ODBRANI OMOGUĆI OSPORAVANJE POSTOJANJA OSNOVA ZA ODREĐIVANJE ODNOSNO PRODUŽENJE PRITVORA, PA TO PRAVO ODBRANE PODRAZUMIJEVA OBAVEZU SUDA DA OCIJENI OSNOVANOST TIH PRIGOVORA ODBRANE.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 024765 16 Kž 4 od 04.07.2016. godine)

Vežanost suda za činjenice i okolnosti za koje se osumnjičeni odnosno optuženi tereti pri ocjeni postojanja osnovnog uvjeta za određivanje ili produženje pritvora

Član 146. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PRI OCJENI DA LI JE ISPUNJEN OSNOVNI UVJET ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA SUD JE VEZAN ZA ČINJENICE I OKOLNOSTI ZA KOJE SE TERETI OSUMNJIČENI ODNOSNO OPTUŽENI A NE ZA PRAVNU KVALIFIKACIJU DJELA KOJU JE TUŽITELJ DAO U PRIJEDLOGU ZA ODREĐIVANJE ILI PRODUŽENJE PRITVORA.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 09 0 K 023702 16 Kž 11 od 29.07.2016. godine)

Nije učinjena povreda identiteta presude i optužbe

Član 295. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

ZA OCJENU O TOME JE LI SUD ZAHVATOM U ČINJENIČNU OSNOVU OPTUŽNICE POVRIJEDIO NJEN OBJEKTIVNI IDENTITET NUŽNO JE POĆI OD OPISA KAZNENOPRAVNIH RADNJI ONAKO KAKO SU ISTE NAVEDENE U PREDMETNOM OPTUŽNOM AKTU I OPISA TIH RADNJI IZ IZREKE PRESUDE KOJA JE POVODOM TE OPTUŽBE DONESENA. KADA SE U KONKRETNOM SLUČAJU TA DVA OPISA USPOREDE VIDLJIVO JE DA SE ZAHVATOM SUDA U

ČINJENIČNI SUPSTRAT OPTUŽNICE SAMO PRECIZNIJE OZNAČAVA KOJIM HICIMA SU OŠTEĆENIKU A.A. NANESENE POJEDINE TJELESNE OZLJEDE I NA KOJEM DIJELU TIJELA, PA OVAKVA IZMJENA, U OSNOVI, PREDSTAVLJA KOREKCIJU ČINJENIČNOG SUPSTRATA IZ PRVOBITNO PODNESENOG OPTUŽNOG AKTA U SKLADU SA ČINJENIČNIM STANJEM UTVRĐENIM U PROVEDENOM KAZNENOM POSTUPKU.

29.06.2016. godine)

Zahtjev za izuzeće predsjednika vijeća i sudije izvjestitelja

Član 312. stav 1. tačka a) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

NA SJEDNICI VIJEĆA ZA PRODUŽENJE PRITVORA, VANRASPRAVNO VIJEĆE NIJE BILO NADLEŽNO DA ODLUČI O ZAHTJEVU ZA IZUZEĆE ZASNOVANOM NA ODREDBI ČLANA 39. TAČKA E) ZKP FBiH.

02.03.2016. godine)

Povreda prava na odbranu

PRAVO OPTUŽENOG NA ODBRANU PODRAZUMIJEVA PRAVO BRANITELJA DA ISTIČE PRIGOVORE TOKOM DOKAZNOG POSTUPKA NA GLAVNOM PRETRESU.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 07 0 K 011607 16 Kž od 16.11.2016. godine)

Nije povrijeđeno pravo na odbranu optuženog

NIJE POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU OPTUŽENOG, IAKO SU ON I BRANITELJ PRIMILI PRIJEDLOG ZA PRODUŽENJE PRITVORA NEPOSREDNO PRIJE ROČIŠTA NA KOME SU UPOZNATI O RAZLOZIMA ZA PRODUŽENJE PRITVORA I O NJIMA SE IZJASNILI

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 03 0 K 014874 16 Kž 2 od

22.03.2016. godine)

Nerazumljivost izreke presude i nedostatak razloga o odlučnim činjenicama

OCJENA O POSTOJANJU ZAKONSKIH OBILJEŽJA ODREĐENOG KRIVIČNOG DJELA MOŽE SE ZASNIVATI SAMO NA ČINJENICAMA I OKOLNOSTIMA KOJE SU SADRŽANE U OPISU DJELA U OPTUŽNICI I, SLJEDSTVENO, U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE.

(Rješenje Vrhovnog suda FBiH, broj 01 0 K 000702 15 Kž 4 od 20.01.2016. godine)

Nema razloga zbog čega se iteracijska opasnost za produženje pritvora može zamijeniti mjerama zabrane

POGREŠNO JE SHVATANJE PRVOSTEPENOG SUDA DA SE PRISUSTVO OPTUŽENOG ZA USPJEŠNO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA UMJESTO MJERE PRITVORA IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH MOŽE POSTIĆI MJERAMA ZABRANE IZ ČLANA 140. I

140a. TAČKA B) ZKP FBiH OVO ZBOG TOGA, JER POMENUTI PRITVORSKI OSNOV NEMA ISKLJUČIVI CILJ DA OBEZBJEDI PRISUSTVO OPTUŽENOG NA GLAVNOM PRETRESU, VEĆ DA POVODOM KONKRETNOG KRIVIČNOG DJELA OTKLONI ITERACIJSKU OPASNOST, DAKLE, DA SVOJOM PREVENTIVNOM PRIRODOM ELIMINIŠE OPASNOST (IZMEĐU OSTALIH OPASNOSTI) DA OPTUŽENI PONOVI KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE MOŽE IZREĆI KAZNA ZATVORA TRI GODINE ILI TEŽA KAZNA.

16.12.2016. godine)

Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje kao razlog za ukidanje prvostepene presude

Član 330. stav 1. tačka b) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

SHVATANJE DA ISKAZ SVJEDOKA UVIJEK MORA BITI POTKRIJEPLJEN NEKIM DRUGIM DOKAZOM DA BI BIO VJERODOSTOJAN, VODILO BI TOME DA SE SVJEDOCIMA KOJI SU JEDINI OČEVIDCI NEKOG DOGAĐAJA, NE BI MOGLA POKLONITI VJERA BEZ OBZIRA NA UVJERLJIVOST I VJERODOSTOJNOST NJIHOVOG KAZIVANJA ŠTO BI ZNAČILO I NARUŠAVANJE PRINCIPA SLOBODNE OCJENE DOKAZA JER BI SE DOKAZNA VRIJEDNOST TAKVIH ISKAZA UNAPRIJED ODREĐIVANA OKOLNOŠĆU DA LI SU ONI POTVRĐENI (DRUGIM DOKAZIMA) ILI NE, A NE PREMA SLOBODNOM UVJERENJU SUDA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 06 0 K 007358 15 Kž od 18.02.2016. godine)

Zakonitost dokaza

Član 11. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

U SLUČAJU KADA ZKP FBiH NE PROPISUJE IZRIČITO DA KRŠENJE ODREĐENE ZAKONSKE ODREDBE IMA ZA POSLJEDICU NEMOGUĆNOST ZASNIVANJA SUDSKE ODLUKE NA DOKAZU PRIBAVLJENOM KRŠENJEM TE ODREDBE, ZAKLJUČAK DA JE TAKO PRIBAVLJENI DOKAZ NEZAKONIT I DA SE NA NJEMU NE MOŽE ZASNIVATI SUDSKA ODLUKA NE MOŽE SE TEMELJITI ISKLJUČIVO NA SAMOJ ČINJENICI KRŠENJE ODNOSNE ZAKONSKE ODREDBE NEGO JE POTREBNO IMATI U VIDU CILJ TE ODREDBE, ZNAČAJ PROPUSTA DA SE POSTUPI U SKLADU SA NJOM ZA OSNOVNA PRAVA I SLOBODE OPTUŽENOG I DRUGIH UČESNIKA U POSTUPKU KAO I UTJECAJ TOG PROPUSTA NA OSNOVNA NAČELA KRIVIČNOG POSTUPKA.

“Međutim, odredba člana 104. ZKP FBiH a niti neka druga odredba ZKP FBiH ne sadrži izričitu zabranu zasnivanja sudske odluke na iskazu koji nije pribavljen u skladu sa članom 104. ZKP FBiH kao što je to u slučaju povrede nekih drugih zakonskih odredaba (na primjer, kao što to propisuje član 97. stav 4. ZKP FBiH, u slučaju povrede odredaba prethodnih stavova tog člana). Iz tog razloga, samo na činjenici da prilikom saslušanja oštećene u PU Travnik nije postupljeno u skladu sa odredbom člana 104. ZKP FBiH ne može se zasnivati zaključak da se u konkretnom slučaju radi o nezakonitom dokazu u smislu člana 11. ZKP FBiH. Za donošenje takvog zaključka neophodno je, osim same činjenice da pri saslušanju oštećene nije postupljeno u skladu sa odredbom člana 104. ZKP FBiH, cijeliti i cilj te odredbe, značaj propusta da se postupi u skladu sa njom za osnovna prava i slobode optuženog i oštećene kao i utjecaj tog propusta na osnovna načela krivičnog postupka.

U protivnom, to bi značilo da povreda bilo koje odredbe ZKP FBiH prilikom pribavljanja ili izvođenja nekog dokaza ima za posljedicu nezakonitost tog dokaza.

Kako u konkretnom slučaju prvostepeni sud nije cijenio cilj navedene odredbe, značaj navedenog propusta za osnovna prava i slobode navedenih učesnika krivičnog postupka i osnovna načela krivičnog postupka, ovaj sud nije bio u mogućnosti, a u vezi sa žalbenim navodima branitelja, ispitati ispravnost navedenog zaključka prvostepenog suda.”

Sudjelovanje člana raspravnog vijeća u donošenju odluke vanraspravnog vijeća

Član 25. stav 6. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

ČLAN VANRASPRAVNOG VIJEĆA KOJE VRŠI REDOVNU KONTROLU OPRVDANOSTI PRITVORA U SMISLU ČLANA 151. STAV 1. ZKP FBiH MOŽE BITI I SUDIJA KOJI JE ČLAN SUDEĆEG ILI RASPRAVNOG VIJEĆA U ISTOM PREDMETU.

“Pobijajući prvostepeno rješenje zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, branitelj optuženog u žalbi najprije ističe da je u sastavu vanraspravnog vijeća, koje je donijelo to rješenje, bio i sudija T.N., koji je u istom krivičnom predmetu predsjednik sudećeg vijeća... Prema mišljenju branitelja, sudija T.N. nije imao zakonsko ovlaštenje da učestvuje u donošenju

odluke povodom kontrole opravdanosti pritvora. Usljed toga, vijeće koje je donijelo pobijano rješenje nije bilo u potpunosti vanraspravno vijeće, te je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka a) i d) ZKP FBiH.

Ovi žalbeni navodi branitelja su neosnovani. Iako tvrdi da sudija T.N. nije imao zakonsko ovlaštenje da sudjeluje u donošenju pobijanog rješenja, branitelj u žalbi ne navodi zakonsku odredbu iz koje proizilazi takva tvrdnja. Odredbom člana 25. stav 6. ZKP FBiH propisano je da u vijeću sastavljenom od trojice sudija sud odlučuje o žalbama protiv rješenja kada je to određeno tim zakonom i donosi druge odluke izvan glavne rasprave. Zakon, prema tome, u odredbi na koju se u žalbi pozvao branitelj, ne isključuje mogućnost da član vanraspravnog vijeća bude i sudija koji je član sudećeg ili raspravnog vijeća u istom predmetu. Vijeće iz člana 25. stav 6. ZKP FBiH se uobičajeno naziva vanraspravno vijeće samo zbog toga što odluke donosi izvan glavne rasprave. S obzirom na to, neosnovano se žalbom branitelja prvostepeno rješenje pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka a) ZKP FBiH tj. tvrdnjom da je sud bio nepropisno sastavljen pri donošenju pobijanog rješenja.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 04 0 K 007012 15 K od 02.07.2015. godine)

Pretres vozila

Član 67. st. 1. i 2. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PREGLED UNUTRAŠNOSTI PUTNIČKOG VOZILA S CILJEM PRONALAŽENJA TRAGOVA KRIVIČNOG DJELA I PREDMETA VAŽNIH ZA KRIVIČNI POSTUPAK KOJI SE VRŠI UZ OTVARANJE VOZILA OD STRANE OVLAŠTENIH SLUŽBENIH OSOBA PREDSTAVLJA RADNJU PRETRESANJA, ZA ČIJE JE ZAKONITO PROVOĐENJE POTREBNA NAREDBA SUDA.

“Kada je u pitanju sporni zapisnik iz njegovog sadržaja proizlazi da su ovlašteni djelatnici MUP Z. ... dana 18.09.2011. godine na parking prostoru MUP-a ... izvršili kriminalističko- tehnički pregled putničkog motornog vozila marke „Audi TT“, registarske oznake ..., vlasništvo A.V., te da su na istom konstatirali uočena oštećenja i evidentirali pronađene tragove i predmete. Za istaći je da ZKP FBiH ne poznaje radnju dokazivanja pod nazivom kriminalističko-tehnički pregled vozila, te da se ovlašteni djelatnici policije u samom zapisniku nisu pozvali na odgovarajuću odredbu procesnog zakona temeljem koje su konkretnu radnju obavili. Nije sporno da je prilikom obavljanja ranije navedene radnje predmetno vozilo otvarano i da su iz istog izuzeti razni predmeti radi provođenja naknadnih vještačenja. Upravo ova okolnost da je prilikom obavljanja kriminalističko-tehničkog pregleda došlo do otvaranja vozila, da je, dakle, narušen njegov integritet, opravdava stav po kojem se u konkretnom slučaju radi o pretresu kao radnji dokazivanja za čije je zakonito provođenje uvijek neophodna odgovarajuća naredba suda. U spisu predmeta takva naredba nije sadržana. Dodatno treba istaći da je na pretresima održanim pred ovim sudom federalna tužiteljica istakla da nema pismene naredbe suda za prijevoz vozila marke

„Audi TT“ ispred PS Ž. na parking prostor MUP-a ... i da su ovu radnju pratile službene zabilješke policije ..., te da je za ranije navedenu primopredaju vozila i prikupljanje tragova iz istog usmene naredbe izdao kantonalni tužitelj koji je rukovodio istragom „

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 04 0 K 003843 14 Kžk od 17.02.2015. godine)

Propuštanje da se audio ili audio-vizuelno snimi iskaz iz istrage maloljetne oštećene

Član 104. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PROPUST DJELATNIKA PU DA, U SKLADU SA ČLANOM 104. ZKP FBiH, IZVRŠE AUDIO ILI AUDIO-VIZUELNO SNIMANJE SASLUŠANJA MALOLJETNE OŠTEĆENE MLAĐE OD 16 GODINA NE PREDSTAVLJA POVREDU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA OŠTEĆENE A NI OPTUŽENOG PROPISANIH USTAVOM I MEĐUNARODNIM UGOVORIMA KOJE JE BOSNA I HERCEGOVINA RATIFIKOVALA NITI IMA KARAKTER BITNE (TJ. TEMELJNE) POVREDE ODREDAKA KRIVIČNOG POSTUPKA U SMISLU ČLANA 11. STAV 2. ZKP FBiH, USLJED KOJE BI SUŠTINSKI, ZBOG SAME POVREDE NAVEDENE ODREDBE, BILA OZBILJNO DOVEDENA U PITANJE OBJEKTIVNOST TOG DOKAZA NEOVISNO OD NJEGOVE KONKRETNE POUZDANOSTI. STOGA TI PROPUSTI NE ČINE TAKAV ISKAZ MALOLJETNE OŠTEĆENE DAT U PU NEZAKONITIM DOKAZOM.

“Naime, odredbe člana 100. ZKP FBiH kao ni druge odredbe tog zakona ne propisuju da se na iskazu maloljetne osobe čije saslušanje nije izvršeno uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe, kako je to propisano u članu 100. stav 4. ZKP FBiH kao ni na iskazu maloljetne osobe koja nije navršila 16 godina života i koja je oštećena krivičnim djelom, čije saslušanje nije snimljeno audio ili audio-vizuelnim sredstvima, kako to propisuje član 104. ZKP FBiH, ne može zasnivati sudska odluka. U ZKP FBiH nije izričito navedeno ni da su tako pribavljeni dokazi – pribavljeni na nedozvoljen način.

Sljedstveno, odluka o tome da li su dokazi pribavljeni na način koji nije u saglasnosti sa tim zakonskim odredbama – nezakoniti dokazi, mora se zasnivati na odredbama člana 11. stav 2. i 3. ZKP FBiH. Članom 11. stav 2. ZKP FBiH propisano je da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama tog zakona. Stavom 3. istog člana propisano je da sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz stava 2. tog člana.

Propust djelatnika PU T. da audio ili audio-vizuelnim sredstvima snime saslušanje maloljetne oštećene P.A., obavljeno dana 29.08.2012. godine, ne predstavlja povredu ljudskih prava i sloboda oštećene a ni optuženog propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala. Riječ je o odredbi koja ima isključivo procesni značaj i njen cilj je da se osigura eventualna provjera vjerodostojnosti iskaza maloljetne oštećene konstatovanog u zapisniku, te, po potrebi, spriječi njeno suvišno pojavljivanje pred organima krivičnog postupka u daljem toku krivičnog postupka. Imajući to u vidu, te činjenicu da iz spisa predmeta ne proizilazi da je saslušanje maloljetne P.A. u PU T. dana 29.08.2012. godine izvršeno uz povredu nekih drugih zakonskih odredaba, ovaj sud nalazi da propust djelatnika PU Travnik da izvrše audio ili audio-vizuelno snimanje saslušanja oštećene P.A. nema karakter ni bitne (tj. temeljne) povrede odredaba krivičnog postupka u smislu člana 11. stav 2. ZKP FBiH, usljed koje bi suštinski, zbog same povrede navedene odredbe, bila ozbiljno dovedena u pitanje objektivnost tog dokaza neovisno od njegove konkretne pouzdanosti. Stoga ti propusti ne čine iskaz maloljetne oštećene P.A. dat u PU T. dana 29.08.2012. godine nezakonitim dokazom.”

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine , broj: 06 0 K 005470 15 Kž 2 od 13.05.2015. godine)

Zakonitost dokaza dobivenog uzimanjem tjelesnih uzoraka od osumnjičenog odnosno optuženog

Član 123. stav 2. i 3. Zakona o krivičnom postuku Federacije Bosne i Hercegovine

S OBZIROM DA, PREMA ODREDBI ČLANA 123. STAV 3. ZKP FBiH, PODUZIMANJE TJELESNOG PREGLEDA OSUMNJIČENOG ODNOSNO OPTUŽENOG I DRUGE RADNJE U VEZI S TIM NAREĐUJE SUD, A AKO POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA – TUŽITELJ, UZIMANJE TJELESNIH UZORAKA OD OSUMNJIČENOG U SVRHU DNK ANALIZE MOGUĆE JE SAMO NA OSNOVU NAREDBE SUDA ODNOSNO – KADA POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA – NA OSNOVU NAREDBE TUŽITELJA. U SUPROTNOM, SAM UZETI TJELESNI UZORAK KAO I NALAZI I MIŠLJENJA VJEŠTAKA KOJIMA JE IZVRŠENA NJEGOVA ANALIZA – NEZAKONIT SU DOKAZ (ČLAN 11. STAV 2. I 3. ZKP FBiH).

“Iako se tokom provođenja kaznenog postupka u skladu sa članom 123. stav 2. ZKP FBiH, kada je to potrebno radi utvrđivanja važnih činjenica, može izvršiti uzimanje tjelesnih uzoraka od optuženog, pa čak i bez njegovog pristanka, provedena radnja nije zakonita iz razloga jer je prilikom uzimanja brisa bukalne sluznice od tada osumnjičenog D.M. postupljeno suprotno odredbi člana 123. stav 3. ranije navedenog zakona, koja na izričit način propisuje da poduzimanje tjelesnog pregleda osumnjičenog, odnosno optuženog i druge radnje u vezi s tim naređuje sud, a ako postoji opasnost od odlaganja – tužitelj. Ovako pribavljeni dokaz je zbog ranije navedenog propusta nezakonit, isti se kao takav nije mogao koristiti kod izrade nalaza koji se sačinjen od strane JU Zavod za sudsku medicinu Republike Srpske Banja Luka, pa je dio tog nalaza gdje je došlo do njegovog korištenja valjalo izdvojiti iz spisa predmeta. Nezakonit je primarno pribavljeni dokaz pa slijedom toga i dokaz dobijen na osnovu tog dokaza. Istovjetno se zaključuje i kada je u pitanju dio predmetnog nalaza u kojim je ovaj nesporni uzorak doveden u vezu sa tragovima koji su pribavljeni prilikom kriminalističko-tehničkog pregleda vozila – zapisnik MUP Z., Uprava policije, Odsjek za kriminalističku tehniku i KDZ Z. od 19.09.2011. godine.”

Potreba ponovnog održavanja sjednice vijeća nakon ukidanja rješenja o pritvoru

NAKON ŠTO JE OSUMNJIČENOM I NJEGOVOM BRANITELJU DATA MOGUĆNOST DA SE, U SKLADU SA ČLANOM 145. STAV 2. ZKP FBiH, IZJASNE O OKOLNOSTIMA RAZLOGA ZBOG KOJIH JE PREDLOŽENO PRODUŽENJE PRITVORA ŠTO SU ONI I ISKORISTILI NA

ODRŽANOM ROČIŠTU, TE SE IZJASNILI O TIM OKOLNOSTIMA NAKON ČEGA JE PRVOSTEPENI SUD DONIO RJEŠENJE O PRODUŽENJU PRITVORA, KOJE JE UKINUTO I PREDMET VRAĆEN PRVOSTEPENOM SUDU NA PONOVO ODLUČIVANJE, ONDA POVODOM ISTOG PRIJEDLOGA TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA NIJE POTREBNO PONOVO ODRŽAVANJE SJEDNICE, TE IZJAŠNJENJE OSUMNJIČENOG I NJEGOVOG BRANITELJA O OKOLNOSTIMA RAZLOGA ZA PRODUŽENJE PRITVORA, JER SU SE VEĆ O NJEMU IZJASNILI.

Pobijajući prvostepeno rješenje zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, branitelj osumnjičenog P.M. najprije ističe da je rješenje donijeto a da prethodno osumnjičeni, u skladu sa odredbom člana 145. stav 2. ZKP FBiH, nije saslušan na okolnosti razloga zbog kojih je od strane tužiteljstva predloženo produženje pritvora.

Ovaj žalbeni navod branitelja osumnjičenog P.M. je neosnovan.

Iz obrazloženja pobijanog rješenja kao i spisa predmeta proizilazi da je konkretno rješenje doneseno povodom prijedloga Kantonalnog tužiteljstva u Bihaću broj T01 0 KT 0003798

15 od 26.10.2015. godine za produženje pritvora osumnjičenom P.M. Iz spisa predmeta proizilazi, takođe, da je osumnjičenom i njegovom branitelju data mogućnost da se, u skladu sa članom 145. stav 2. ZKP FBiH, izjasne o okolnostima razloga zbog kojih je predloženo produženje pritvora. I osumnjičeni i njegov branitelj su tu mogućnost iskoristili i na ročištu, koje je, povodom prijedloga tužitelja za produženje pritvora, održano u Kantonalnom sudu u Bihaću dana 29.10.2015. godine, su se izjasnili o okolnostima razloga zbog kojih je predloženo produženje pritvora osumnjičenom P.M. Tek nakon toga prvostepeni sud je donio rješenje o produženju pritvora osumnjičenom P.M. broj 01 0 K 010510 15 Kv 2 od 29.10.2015. godine, koje je ukinuto rješenjem Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 010510 15 Kž od 09.11.2015. godine, a predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Nakon toga, prvostepeni sud je donio novo rješenje o produženju pritvora osumnjičenom P.M. broj 01 0 K 010510 15 Kv 3 od 12.11.2015. godine, koje je, takođe, ukinuto rješenjem Vrhovnog suda FBiH broj 01 0 K 010510 15 Kž 2 od 24.11.2015. godine a predmet ponovo vraćen prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. Pobijano rješenje od 03.12.2015. godine donijeto je, dakle, povodom prijedloga Kantonalnog tužiteljstva u Bihaću broj T01 0 KT 0003798 15 od 26.10.2015. godine za produženje pritvora osumnjičenom P.M., u odnosu na čije navode su se osumnjičeni i njegov branitelj izjasnili na ročištu održanom dana 29.10.2015. godine, pa, stoga, suprotno žalbenim navodima branitelja, prije njegovog donošenja nije bilo neophodno ponovno izjašnjavanje osumnjičenog P.M. o okolnostima razloga za produženje pritvora. Stoga se neosnovano žalbom branitelja ukazuje da je pri donošenju pobijanog rješenja povrijeđena odredba člana 145. stav 2. ZKP FBiH.

Pošto je pobijano rješenje donijeto povodom prijedloga tužitelja za produženje pritvora prema osumnjičenom P.M. od 26.10.2015. godine, dakle, povodom prijedloga tužitelja za produženje pritvora podnesenom tokom istrage protiv osumnjičenog P.M. na navedeni stav ovog suda nema utjecaja okolnost da je u međuvremenu potvrđena optužnica protiv sada optuženog

P.M. Naime, na pritvor nakon potvrđivanja optužnice primjenjuju se posebne zakonske odredbe (član 151. ZKP FBiH).

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 01 0 K 010510 15 Kž 3 od

09.12.2015. godine)

Pritvor zbog koluzijske opasnosti nakon što su u istrazi saslušani svjedoci

Član 146. stav 1. tačka b) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

OKOLNOST DA SU U ISTRAZI SASLUŠANI SVJEDOCI U VEZI KOJIH SE PREDLAŽE PRODUŽENJE PRITVORA NA OSNOVU ČLANA 146. STAV 1. TAČKA B) ZKP FBiH, SAMA PO SEBI, NE ISKLJUČUJE MOGUĆNOST PRODUŽENJA PRITVORA PO OVOM OSNOVU SVE DOK POSTOJE NAROČITE OKOLNOSTI KOJE UKAZUJU NA OMETANJA KRIVIČNOG POSTUPKA UTJECAJEM NA SVJEDOKE.

“Imajući u vidu način na koji su ovi osumnjičeni pokušali utjecati na svjedoke iznesen u obrazloženju pobijanog rješenja, te činjenicu da saslušanjem svjedoka u istrazi nisu u potpunosti osigurani ti dokazi nego je samo izvršeno pribavljanje dokaza radi ostvarenja cilja istrage, a da odredba člana 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH mogućnost produženja pritvora vezuje za postojanje naročitih okolnosti koje ukazuju na ometanje, utjecajem na svjedoke, krivičnog postupka u cjelini, ovaj sud nalazi da je za ocjenu pravilnosti zaključka prvostepenog suda o postojanju razloga za pritvor iz člana 146. stav 1. tačka b) ZKP FBiH, u odnosu na osumnjičene N.D. i P.S., irelevantno što su svjedoci, na koje se pozvao sud pri utvrđivanju postojanja ovog osnova za pritvor, već saslušani u istrazi. Ovo tim prije što iz pobijanog rješenja proizilazi da su svjedoci A.S. i H.S. prijetnje u vezi svjedočenja u ovom predmetu primili i nakon što su u istrazi saslušani kao svjedoci, a te se okolnosti ne osporavaju žalbama branitelja.”

Višestruko prekršajno kažnjavanje kao naročita okolnost koja opravdava bojazan od ponavljanja krivičnog djela

Član 146. stav 1. tačka c. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

RANIJE KAŽNJAVANJE OPTUŽENOG ZBOG SAOBRAĆAJNIH PREKRŠAJA ZA KOJE SU MU VIŠE PUTA IZREČENE I ZAŠTITNE MJERE ZABRANE UPRAVLJANJA VOZILOM PREDSTAVLJAJU NAROČITE OKOLNOSTI KOJE OPRAVDAVAJU BOJAZAN DA BI OPTUŽENI BORAVKOM NA SLOBODI MOGAO PONOVI KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE MOŽE IZREĆI KAZNA ZATVORA OD TRI GODINE ILI TEŽA KAZNA, UPUĆUJE NA PRAVNI ZAKLJUČAK DA JE PRVOSTEPENI SUD PRAVILNO POSTUPIO KADA JE OPTUŽENOM PRODUŽIO PRITVOR IZ OSNOVA ČLANA 146. STAV 1. TAČKA C) ZKP FBiH.

Pobijajući prvostepeno rješenje u dijelu koji se odnosi na poseban osnov za pritvor iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, u žalbi branitelja osumnjičenog se navodi da se, u konkretnom slučaju, nisu kumulativno ispunili posebni uslovi za određivanje pritvora predviđeni navedenom odredbom, niti je prvostepeni sud dao valjane razloge koji se odnose na uslove za produženje pritvora po tom zakonskom osnovu.

Nasuprot tome, ovaj sud je ocijenio da je prvostepeni sud naveo sasvim jasne i određene razloge na osnovu kojih je izveo zaključak da postoje naročite okolnosti koje opravdavaju bojazan da će osumnjičeni ponoviti krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od 3 (tri) godine ili teža kazna, čime su ispunjeni uslovi za produženje pritvora prema njemu, na osnovu tačke c) naprijed navedene zakonske odredbe. Okolnosti da je optuženi samo u toku 2013. i 2014.godine petnaest puta evidentiran u prekršajnoj evidenciji zbog različitih prekršaja počinjenih protivno odredbama ZOBS-a BiH i to uglavnom zbog prekršaja počinjenih prekoračenjem brzine, da su mu više puta bile izrečene i zaštitne mjere zabrana upravljanja vozilom i to tri mjere u 2013.godini, a koje okolnosti se ne osporavaju ni žalbom, te i način izvršenja krivičnog djela za koje se optuženi osnovano sumnjiči u ovom predmetu, i po ocjeni ovog suda, ukazuju na naročite okolnosti koje opravdavaju bojazan da bi isti boravkom na slobodi mogao ponoviti krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od 3 (tri) godine ili teža kazna. Dakle, i dalje postoji poseban osnov za pritvor iz člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, kako je to zaključio i prvostepeni sud.

Pravilnost navedenog zaključka prvostepenog suda ne može se dovesti u sumnju navodima žalbe da optuženi nije ranije osuđivan. Zakonska odredba za određivanje, odnosno produženje pritvora, na osnovu člana 146. stav 1. tačka c) ZKP FBiH, ne zahtijeva utvrđenje da je optuženi ranije osuđivan za istovrsna krivična djela, nego postojanje naročitih okolnosti koje opravdavaju bojazan da će optuženi između ostalog, ponoviti krivično djelo. Kako je već navedeno, naročite okolnosti su pravilno utvrđene od strane prvostepenog suda, a upravo te okolnosti predstavljaju valjan pravni osnov za produženje pritvora, a što nije suprotno ni praksi Evropskog suda za ljudska prava.

13.01.2015. godine)

Sadržina prijedloga za produženje pritvora

Član 149. st. 2., 3. i 4. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

POSTOJANJE OBRAZLOŽENOG PRIJEDLOGA TUŽITELJA ZA PRODUŽENJE PRITVORA KAO UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA NA OSNOVU ČLANA 149. STAV 2., 3. ILI 4. ZKP FBiH PODRAZUMIJEVA POSTOJANJE ODREĐENOG IZJAŠNJENJA TUŽITELJA U PRIJEDLOGU ZA PRODUŽENJE PRITVORA O POSTOJANJU ZAKONOM PROPISANIH UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA NA OSNOVU ČLANA 146. STAV 1. TAČKA A) DO D) ZKP FBiH, TE ODREĐENO IZJAŠNJENJE TUŽITELJA O ČINJENICAMA I DOKAZIMA IZ KOJIH PROIZILAZI POSTOJANJE TIH ZAKONSKIH UVJETA.

„Osporavajući pravilnost zaključka prvostepenog suda o daljem postojanju osnova za pritvor iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, branitelj osumnjičenog M.M. u žalbi ističe da je prijedlog kantonalnog tužitelja za produženje pritvora po ovom osnovu neargumentovan i da se u njemu ne konkretizuje iz čega proizilazi da se u ovom slučaju radi o posebno teškom krivičnom djelu, da je ono počinjeno u vanrednim okolnostima i da bi puštanje na slobodu ovog osumnjičenog rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda.

U vezi sa ovim žalbenim navodima, ovaj sud je utvrdio da je u prijedlogu za produženje pritvora osumnjičenim M.M., M.A. i V.A. broj ... kantonalna tužiteljica navela razloge zbog kojih smatra da u konkretnom slučaju postoje vanredne okolnosti i da bi puštanje na slobodu osumnjičenih rezultiralo stvarnom prijetnjom narušavanja javnog reda. Međutim, u odnosnom dijelu prijedloga za produženje pritvora kantonalna tužiteljica nije navela da se u konkretnom slučaju radi o posebno teškom krivičnom djelu, a što je jedan od uvjeta za produženje pritvora po ovom zakonskom osnovu. Usljed toga, produženje pritvora osumnjičenima na osnovu člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH, uz utvrđivanje od strane suda da je u konkretnom slučaju riječ o posebno teškom krivičnom djelu, predstavlja odlučivanje izvan prijedloga kantonalne tužiteljice za produženje pritvora.

Stoga, a s obzirom da se pritvor na osnovu člana 149. stav 3. ZKP FBiH može produžiti samo na obrazloženi prijedlog tužitelja, ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja osumnjičenog M.M. ističe da u konkretnom slučaju nije bilo uvjeta za produženje pritvora ovom osumnjičenom i po osnovu iz člana 146. stav 1. tačka d) ZKP FBiH.“

17.12.2015. godine)

Nemogućnost naknadnog uvođenja zapisnika o iskazu svjedoka iz istrage na glavnom pretresu

Član 288. stav 1. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

PREDSJEDNIK VIJEĆA JE PRAVILNO POSTUPIO KADA JE NA GLAVNOM PRETRESU ODBIO PRIJEDLOG BRANITELJA DA SE NAKNADNO U DOKAZE UVEDE ISKAZ SVJEDOKINJE IZ ISTRAGE, JER TAJ NJEZIN ISKAZ NIJE BIO KORIŠTEN PRILIKOM NJENOG ISPITIVANJA, A NITI JOJ JE DATA MOGUĆNOST DA OBJASNI ILI POBIJE TAJ SVOJ ISKAZ, KAKO JE TO PROPISANO U ODREDBI ČLANA 288. STAV 1. ZKP FBiH, PA KAO TAKAV NE MOŽE PREDSTAVLJATI DOKAZ IZVEDEN NA GLAVNOM PRETRESU, A NITI SE NA NJEMU MOŽE ZASNOVATI PRESUDA.

Neosnovan je i žalbeni prigovor branitelja optuženog kojim ukazuje da je prvostepeni sud povrijedio pravo na odbranu optuženog. U vezi s tim branitelj u žalbi navodi da je prvostepeni sud neosnovano odbio prijedlog branitelja da se kao dokaz prihvati zapisnik o saslušanju svjedokinje u PU Mostar dana 29.01.2013. godine. Naime, i po ocjeni ovoga suda, naknadno uvođenje ovog zapisnika kao dokaza samog za sebe, nije prihvatljivo s obzirom da je svjedokinja neposredno ispitana na glavnom pretresu I pri tome joj nije predložavan iskaz iz istrage dat u PU Mostar dana 29.01.2013. godine odnosno nije joj bila data mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz, kako to propisuje odredba člana 288. stav 1. ZKP FBiH, a kako je pravilno zaključio i prvostepeni sud. Osim toga, potrebu izvođenja ovog dokaza na glavnom pretresu njegovim čitanjem i uvođenjem u spis odbrana nije utemeljila s potrebnim stupnjem relevantnosti, pa niti sada u žalbi.

(Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 07 0 K 0081744 13 Kž 2 od

02.10.2013. godine)

PROPUST SUDA DA ODLUČI O PRIJEDLOGU OPTUŽENOG DA MU SE UMJESTO POSTOJEĆEG POSTAVI NOVI BRANITELJ PREDSTAVLJA BITNU POVREDU ODREDBA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA D) ZKP FBiH.

“... iz spisa predmeta proizilazi da je optuženi na glavnom pretresu održanom dana 21.04.2014. godine na prvostepenom sudu predlagao da mu se dotadašnji branitelj po službenoj dužnosti advokat H.H. razriješi i postavi novi navodeći konkretne razloge za taj svoj zahtjev. Iste prijedloge optuženi je navodio i u svojim podnescima od 17.08.2013. godine, 12.09.2013. godine, 17.04.2014. godine, 22.04.2014. godine, 05.05.2014., 06.05. 2014. godine (a te je prijedloge ponavljao i na glavnim pretresima). Međutim, umjesto da sud donese odluku povodom prijedloga optuženog, sud je taj prijedlog ignorirao nastavljajući sa glavnim pretresima, sa istim braniteljem, na kojim je provedena većina dokaza, sve dok optuženi nije sam izabrao novog branitelja dana 05.05.2014. godine, s tim, da mu je braniteljica kojoj je optuženi potpisao punomoć advokat S.Dž. tek rješenjem prvostepenog suda od 06.10.2014. godine postavljena za braniteljicu po službenoj dužnosti. Pri svemu je bitna i okolnost da se optuženom sudi za krivično djelo za koje je po odredbi člana 59. stav 3. ZKP FBiH obavezano da ima branitelja već u vrijeme dostavljanja optužnice. Osim toga iz spisa proizilazi da je optuženi slabog materijalnog stanja što je bio i razlog da ga sud u pobijanoj presudi oslobodi od troškova krivičnog postupka (strana 16.presude). Dakle, na opisani način sud je učinio još jednu bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka d) ZKP FBiH koja se takođe odnosi na povredu prava na odbranu optuženog.”

21.01.2015. godine)

Dužnost suda da uzme u razmatranje činjenice i dokaze na koje se, u vezi postojanju osnovane sumnje da je učinjeno krivično djelo, poziva tužitelj u prijedlogu za produženje pritvora

PRI OCJENI POSTOJANJA OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI UČINIO KRIVIČNO DJELO ZBOG KOJEG SE PROTIV NJEGA VODI ISTRAGA KAO OPĆEG UVJETA ZA PRODUŽENJE PRITVORA, SUD JE DUŽAN UZETI U RAZMATRANJE ČINJENICE I DOKAZE NA KOJE SE U PRIJEDLOGU ZA PRODUŽENJE PRITVORA POZVAO TUŽITELJ I ODREĐENO SE IZJASNITI DA LI IZ TIH DOKAZA PROIZILAZI POSTOJANJE OSNOVANE SUMNJE DA JE OSUMNJIČENI UČINIO KRIVIČNO DJELO ZA KOJE SE TERETI.

“Iz ranije navedenog je vidljivo da se zaključak prvostepenog suda da prijedlog tužitelja za produženje pritvora osumnjičenom Č.H. ne nudi dokaze na osnovu kojih bi se moglo utvrditi postojanje osnovane sumnje da je on učinio krivično djelo Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH zasniva na listi onoga što je kantonalni tužitelj, po mišljenju prvostepenog suda, propustio navesti u svom prijedlogu za produženje pritvora osumnjičenom Č.H.. Međutim, prvostepeni sud se u svom rješenju ne osvrće na ono što je kantonalni tužitelj naveo u prijedlogu za produženje pritvora. Naime, pobijano rješenje ne sadrži analizu dokaza na koje se tužitelj pozvao u svom prijedlogu za produženje pritvora – iskaza svjedokinje Č.M., izvještaja o izvršenom pretresu M.S., Č.H. i Č.M., potvrde o privremenom oduzimanju predmeta od osumnjičenih Č.H. i M.S., te od Č.M., zapisnika o uviđaju FUP-a od 29.06.2014. godine povodom pronalaska crne platnene torbe ispod podvožnjaka Kamberović polje, u blizini Tržnog centra „Džananović“, u kojoj torbi se nalazilo veće pakovanje NN zeljaste materije, transkripata presretnutih telefonskih razgovora između osumnjičenih Č.H. i M.S., te nalaza i mišljenja FUP-a, Centra za hemijska i toksikološka vještačenja od 11.02.2015. godine. Budući da se prvostepeni sud u obrazloženju svoga rješenja propustio određeno izjasniti u vezi ovih konkretnih dokaza na koje se pozvao kantonalni tužitelj u prijedlogu za produženje pritvora kao dokaza iz kojih proizilazi postojanje osnovane sumnje da je osumnjičeni Č.H. učinio krivično djelo za koje se protiv njega vodi istraga, osnovano se žalbom kantonalnog tužitelja tvrdi da pobijano rješenje ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama te da je time učinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.”

02.07.2015. godine)

Propust da se cijene razlike u iskazima svjedoka

AKO U PRVOSTEPENOJ PRESUDI NISU CIJENJENE RAZLIKE U ISKAZIMA KOJE SU SVJEDOCI DALI U ISTRAZI I NA GLAVNOM PRETRESU, A NITI BITNE RAZLIKE U ISKAZIMA SVJEDOKA KOJE SU DALI NA GLAVNOM PRETRESU UČINJENA JE BITNA POVREDA ODREĐABA KRIVIČNOG POSTUPKA IZ ČLANA 312. STAV 1. TAČKA K) ZKP FBiH.

Ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja optuženog B.S. ukazuje da je prvostepeni sud u obrazloženju svoje presude, suprotno odredbi člana 305. stav 7. ZKP FBiH, propustio dati ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza te da, usljed toga, pobijana presuda ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama a što predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH. Takođe, ovaj sud nalazi da se osnovano žalbom branitelja ističe da je prvostepeni sud propustio, u skladu sa članom 296. stav 2. ZKP FBiH, izvršiti savjesnu ocjenu svih dokaza pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi, te da je to moglo imati utjecaja na zakonito i pravilno donošenje presude, čime je prvostepeni sud učinio i bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 2. ZKP FBiH.

Obrazlažući navedene tvrdnje, branitelj je u žalbi sasvim određene naveo slučajeve u kojima je prvostepeni sud, pri ocjeni iskaza određenih svjedoka, propustio cijeniti pojedine dijelove iskaza tih svjedoka sa glavnog pretresa, koji se odnose na odlučne činjenice pa je, usljed toga, ako je riječ o iskazima svjedoka koji su se drugačije izjašnjavali

prilikom njihovog saslušanja u istrazi, izostala ocjena vjerodostojnosti protivrječnih dokaza a u odnosu na ostale svjedoke ili vještake izostala savjesna ocjena njihovih iskaza pojedinačno i u međusobnoj vezi sa ostalim dokazima.

Tako, iz obrazloženja pobijane presude (strana 4.) proizilazi da se utvrđenje prvostepenog suda da je optuženi učinio krivična djela za koja je oglašen krivim zasniva, između ostalog, na iskazu svjedoka – oštećenog B.A, datom u toku istrage, kada je ovaj svjedok rekao da je samo sjekirom mogao zadobiti povrede na glavi i da zna da su prijatelji optuženog oteli od njega (oštećenog) sjekiru tj. da je on nije imao u rukama kada je zadobio povredu glave. Međutim, kako se to osnovano ukazuje u žalbi branitelja, ovaj svjedok je prilikom ispitivanja na glavnom pretresu izjavio da mu je udarac u glavu optuženi zadao čakijom odnosno nečim kao ribarskim nožem kao i da je on na optuženog nalijetao sjekirom. Dakle, iskazi ovog svjedoka iz istrage i sa glavnog pretresa, u pogledu ovih odlučnih činjenica, su međusobno protivrječni, pa je sud bio dužan, u skladu sa članom 305. stav 7. ZKP FBiH, izvršiti ocjenu vjerodostojnosti ovih protivrječnih dokaza i određeno navesti koji od ovih iskaza svjedoka – oštećenog B.A. nalazi vjerodostojnim i iz kojih razloga. Kako je prvostepeni sud to propustio, učinio je bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH.

1) NEPOSTOJANJE U ČINJENIČNOM OPISU DJELA U IZRECI PRESUDE ČINJENICA I OKOLNOSTI IZ KOJIH PROIZILAZI SUBJEKTIVNI ODNOS UČINITELJA PREMA DJELU ČINI IZREKU PRESUDE NERAZUMLJIVOM.

2) SUD JE DUŽAN U OBRAZLOŽENJU PRESUDE NAVESTI RAZLOGE ZA IZVRŠENJE ČINJENIČNE MODIFIKACIJE OPISA DJELA U PRESUDI U ODNOSU NA OPIS DJELA U OPTUŽNICI.

Uvidom u izreku prvostepene presude utvrđeno je da je tom presudom optuženi P.F. oglašen krivim što je: „dana 28.09.2012. godine, oko 21,50 sati, u ulici U.U.do broja 19, općina Ilidža, nakon višegodišnjih međusobnih nesuglasica i nesporeda sa S.S. u momentu kada oštećeni S.S. vozeći se na mjestu suvozača u p.m.v. marke „Mercedes“, reg. br. T40-A- 000, kojim je upravljao njegov sin S.A., prolazio prilaznim putem ka svojoj kući, a pored ugostiteljskog objekta vlasništvo optuženog, koji je sjedio u bašti, stao sa vozilom a P.F.sa udaljenosti od 3 m pištoljem marke Magnum, cal 357, fabr. br. CBT 1729, ispalio jedan metak u pravcu S.S. koji ga je pogodio u dio desne prednje regije i nanio mu povredu u vidu prostrelne rane sa prelomom desne ključne kosti, koje povrede su teške“, čime je počinio krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 1. u vezi sa članom 28. KZ FBiH. Osnovano žalbe ukazuju da je ovakva izreka presude nerazumljiva, da u sebi ne sadrži subjektivne elemente koji određuju krivično djelo za koje je optuženi oglašen krivim i da se stoga presuda ne može pravno definisati na način kako je to uradio prvostepeni sud. Žalbe saglasno ukazuju na činjenicu da je prvostepeni sud iz činjeničnog opisa optužnice Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu izostavio riječi „u namjeri da ga liši života“, a da takvo izostavljanje navedenih obilježja krivičnog djela prvostepeni sud nije obrazložio u prvostepenoj presudi. Određivanje subjektivnih elemenata krivičnog djela ubistva koje je optužnicom stavljeno na teret optuženom predstavlja bitno obilježje tog krivičnog djela, koje uz navođenje objektivnih radnji koje optuženi preduzima predstavlja nephodan uslov da bi se određeno ponašanje moglo pravno kvalifikovati kao krivično djelo ubistva iz člana 166. stav 1. KZ FBiH, pa izostanak ovog subjektivnog elementa čini izreku presude nerazumljivom. Osnovano ukazuju žalbe da je posljedica nerazumljivosti izreke presude to da je nejasno koje krivično djelo je optuženi počinio, jer se samo na osnovu objektivnih obilježja djela sadržanih u izreci prvostepene presude, radnje optuženog mogu pravno kvalifikovati kao neko drugo krivično djelo, i to prema navodima žalbi kao krivično djelo teške tjelesne povrede iz člana 172. stav 1. KZ FBiH. Nadalje, žalbe osnovano ukazuju da prvostepeni sud ne daje nikakve razloge za izostavljanje iz izreke presude riječi „u namjeri da ga liši života“, niti u izreci presude navodi bilo kakve druge riječi koje bi se odnosile na subjektivni odnos

optuženog prema izvršenju djela, odnosno koje bi predstavljale subjektivne elemente krivičnog djela za koje je oglašen krivim. Okolnost da prvostepeni sud bez obrazloženja koje se tiče njegove odluke da iz izreke presude izostavi navedene riječi i bez promjene subjektivnih elemenata u izreci presude, u obrazloženju presude navodi da je optuženi prilikom izvršenja djela postupao sa eventualnim umišljajem ne dajući pri tome nikakve razloge za takav zaključak, ni u kom slučaju ne utiče na zaključak da je izreka presude nerazumljiva.

Obzirom na iznijete razloge žalbeni prigovori da je prvostepenom presudom počinjena bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 312. stav 1. tačka k) ZKP FBiH-izreka presude je nerazumljiva, su osnovani, te je stoga u skladu sa odredbom člana 330. ZKP FBiH drugostepeni sud žalbu tužitelja uvažio, a žalbu branitelja djelimično uvažio, prvostepenu presudu ukinuo, predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Ne dostavlja se na odgovor žalba izjavljena na rješenje o pritvoru

Član 338. u vezi sa članom 317. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine

U POSTUPKU PO ŽALBI PROTIV RJEŠENJA, U SMISLU ČLANA 338. ZKP FBiH, NE PRIMJENJUJE SE ODREDBA ČLANA 317. ISTOG ZAKONA PA NIJE BILA OBAVEZA SUDA DA ŽALBU IZJAVLJENU PROTIV RJEŠENJA DONESENOG POVODOM PRIJEDLOGA ZA ODREĐIVANJE PRITVORA OPTUŽENOM DOSTAVLJA NA ODGOVOR SUPROTNOJ STRANI, ZBOG ČEGA SE NEOSNOVANIM UKAZUJU I ŽALBENI NAVODI BRANITELJA OPTUŽENOG DA MU JE POVRIJEĐENO PRAVO NA ODBRANU ZATO ŠTO NIJE BIO U MOGUĆNOSTI IZJASNITI SE NA ŽALBU KANTONALNOG TUŽITELJA.

(Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 07 0 K 011762 15 Kž od 18.03.2015.godine)

Ispitivanje osumnjičenog u fazi istrage

Prilikom ispitivanja u fazi istrage osumnjičeni nije bio upoznat sa krivičnim djelom koje mu se stavlja na teret i osnovima sumnje protiv njega, kako to nalaže odredba člana 78. stav 2. ZKP BiH, stoga se zaključuje da u konkretnom slučaju postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, jer ZKP BiH ne propisuje mogućnost podizanja optužnice bez sprovođenja istrage i prethodnog ispitivanja osumnjičenog.

Povreda odredbe člana 298. tačka c) ZKP BiH podrazumijeva postojanje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito ako je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno usljed amnestije ili je stvar pravnosnažno presuđena. S tim u vezi, Apelaciono vijeće je u konkretnom slučaju našlo da postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, kako je to osnovano ukazano žalbom branioca optuženog C.A.

Naime, odbrana optuženog C.A. osnovano u žalbi ističe da optuženom prilikom ispitivanja u istrazi nije stavljeno na teret ni krivično djelo, ni činjenični supstrat iz tačke 5. optužnice, odnosno tačke 7. izreke presude, konkretno, da je optuženi C.A. dana 12.07.2006. godine, u društvu izvjesne osobe „Alen“, prikrivenom istražitelju kodnog naziva „Marko“ nudio na prodaju 10 kg heroína, te mu dao probni uzorak heroína od 2 grama, pri čemu je dogovoreno da će se primopredaja droge i novca desiti slijedeći dan, tj. 13.07.2006. godine, do čega nije došlo, jer je optuženi C.A. uočio prisustvo policije.

Apelaciono vijeće je uvidom u zapisnik o saslušanju osumnjičenog C.A., utvrdilo da isti prilikom ispitivanja u fazi istrage nije bio upoznat sa krivičnim djelom koje mu se stavlja na teret i osnovama sumnje protiv njega, kako to nalaže odredba člana 78. stav 2. ZKP BiH, što znači da tužilac nije proveo istragu protiv optuženog za predmetno krivično djelo, te u smislu člana 225. stav 3. ZKP BiH, nije ni mogao podići optužnicu. Naime, iz činjeničnog opisa koji mu je predložen ne proizilaze radnje izvršenja krivičnog djela Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet

opojnih droga iz člana 238. stav 1. KZ FBiH, za koje je nepravnosnažno osuđen prvostepenom presudom. U tom pogledu, Apelaciono vijeće ističe da je cilj ispitivanja da se osumnjičenom stave na znanje osnovi sumnje i dokazi protiv njega, da bi od optužbe mogao da se brani, a dokaze da opovrgne.

Prema tome, osnovano se žalbom ukazuje da stav prvostepenog vijeća da nije isključena mogućnost da je „Tužilaštvo kasnije donijelo naredbu o proširenju istrage i za predmetno djelo“, nije prihvatljiv. Prvostepeno vijeće je bilo u obavezi da provjeri postoji li naredba o proširenju istrage i za predmetno krivično djelo, da li je optuženom predložen osnov sumnje i omogućeno mu da iznese svoju odbranu, kako to propisuju imperativne norme procesnog zakona.

S obzirom na navedeno, ovo Vijeće smatra da zbog takvog propusta tužilaštva, a kasnije i suda, nije moglo doći do podizanja optužnice, njenog potvrđivanja, a u konačnici ni do donošenja prvostepene presude, te je shodno tome Apelaciono vijeće donijelo odluku kojom se, za navedeno krivično djelo, optužba odbija u odnosu na optuženog C.A.

Dakle, Apelaciono vijeće zaključuje da u konkretnom slučaju postoje okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, jer ZKP BiH ne propisuje mogućnost podizanja optužnice bez sprovođenja istrage i prethodnog ispitivanja osumnjičenog.

Slijedom navedenog, Apelaciono vijeće je uvažilo žalbu branioca optuženog C.A., pobijanu presudu preinačilo tako što je prema optuženom C.A. odbilo optužbu za krivično djelo Neovlaštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga iz člana 238 stav 1. KZ FBiH, za koje je oglašen krivim u dijelu II-7 izreke pobijane presude.

(Presuda vijeća Apelacionog odjeljenja broj: S1 2 K 003354 14 Kž 13 od 19.09.2014. godine)